

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra mezinárodních vztahů

Diplomová práce

2023

Bc. Adam Palkovský

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra mezinárodních vztahů

**Komparace europeizace v oblasti justice a vnitra
v Moldavsku a na Ukrajině**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Adam Palkovský

Studijní program: Mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: PhDr. Irah Kučerová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. 5. 2023

Adam Palkovský

Bibliografický záznam

PALKOVSKÝ, Adam. *Komparace europeizace v oblasti justice a vnitra v Moldavsku a na Ukrajině*. Praha, 2023. 72 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra mezinárodních vztahů. Vedoucí diplomové práce PhDr. Irah Kučerová, Ph.D.

Rozsah práce: 115 171 znaků

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá teoretickým konceptem europeizace v kontextu ruské invaze na Ukrajinu 24. února 2022. Ambicí této práce je porovnání relativní úrovně europeizace v oblasti justice a vnitra v Moldavsku a na Ukrajině a následné zasazení do kontextu ruské agrese. Cílem této diplomové práce je zjistit, zdali byly obě země před obdržáním kandidátského statusu dostatečně europeizované, nebo byl tento krok EU reakcí na ruskou agresi. Teorie europeizace byla vybrána proto, neboť zkoumá proces, jenž je pro přistoupení do EU klíčový. V tomto případě byla definována jako míra aproximace národních legislativ k *acquis* EU v oblasti justice a vnitra. Integrační proces je přirozenou reakcí států na vnější hrozby, ale zároveň příležitostí k ekonomické integraci a společné prosperitě. Tato práce tedy zkoumá motivace, ale i překážky, které formují vzájemné bilaterální vztahy mezi EU a zeměmi aspirujícími na členství v EU. V neposlední řadě zasazuje výsledky analytické části práce do širšího kontextu a podrobuje kritické diskuzi, aby určila, zdali bylo udělení kandidátského statusu Moldavsku a Ukrajině ojedinělým postupem EU nebo zda jsou tyto země již dostatečně europeizované.

Annotation

This diploma thesis examines the theoretical concept of Europeanization in the context of the Russian invasion of Ukraine on 24 February 2022. The ambition of this thesis is to compare the relative levels of Europeanisation in the field of justice and home affairs in Moldova and Ukraine and then place it in the context of the Russian aggression. The aim of this thesis is to determine whether both countries were sufficiently Europeanised prior to receiving candidate status, or whether this EU move was solely a reaction to Russian aggression. Europeanisation theory was chosen because it examines a process that is crucial for EU accession. In this case, it was defined as the degree of approximation of national legislations to the EU *acquis* in the field of justice and home affairs. The integration process is a natural response of states to external threats, but also an opportunity for economic integration and shared prosperity. This thesis therefore examines the motivations, but also the obstacles, that shape the bilateral relations between the EU and the countries aspiring to EU membership. Last but not least, it places the results of the analytical part of the thesis in a broader context and subjects them to a critical discussion in order to determine whether the granting of candidate status to Moldova and Ukraine was an isolated EU action or whether these countries are already sufficiently Europeanised.

Klíčová slova

Europeizace, Ukrajina, Moldavsko, Evropská unie, integrace, justice, vnitro

Keywords

Europeanisation, Ukraine, Moldova, European Union, integration, justice, interior

Title

Comparison of Europeanization in the field of justice and interior in Moldova and Ukraine

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Irah Kučerové, Ph.D. za vstřícný osobní přístup a cenné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce. Zároveň bych chtěl poděkovat za benevolenci, jež projevila při komplikacích, spojených s vypracováním a finalizací této práce.

Obsah

Seznam zkratk	1
Úvod.....	2
1. Cíle výzkumu, hypotéza a výzkumné otázky	4
2. Teoreticko-metodologický rámec.....	6
2.1 Rozbor literatury a teoretický koncept europeizace a přidružených pojmů	6
2.2 Metodologie	16
2.3 Limity výzkumu.....	21
3. Analytická část: komparace dílčích kategorií hodnotících reportů.....	22
3.1 Boj proti korupci	23
3.2 Nezávislost justice	27
3.3 Lidská práva	31
3.4 Organizovaný zločin, praní špinavých peněz a boj proti terorismu	35
3.5 Celková aproximace	39
4. Závěr analytické části.....	41
5. Diskuze o přesahu výzkumu europeizace do mezinárodních vztahů.....	43
5.1 Význam kandidátského statusu, okolnosti jeho udílení a princip jednomyslnosti.....	43
5.2 Jak může zásada jednomyslnosti rozhodnutí a politická dimenze tohoto procesu ovlivnit perspektivu členství Ukrajiny a Moldavska v EU?.....	47
5.3 Specifika kandidátského statusu pro Moldavsko a Ukrajinu.....	49
5.4 Implementace doporučení Evropské komise v Moldavsku a na Ukrajině	51
6. Závěr diskuze o přesahu výzkumu europeizace do mezinárodních vztahů.....	54
Závěr.....	56
Summary	58
Použitá literatura.....	61
Seznam příloh.....	72

Seznam zkratek

AA – Association Agreement (Asociační dohoda)

AML – Anti Money Laundering (Proti praní špinavých peněz)

BTI – Bertelsmann Transformation Index (Index transformace Bertelsmann)

DCFTA – Deep and Comprehensive Free Trade Area (Hluboká a komplexní zóna volného obchodu)

EaP – Eastern Partnership (Východní partnerství)

EHS – Evropské hospodářské společenství

EK – Evropská komise

EO – Evaluační otázka

EP – Evropský parlament

EPS – Evropská politika sousedství

EU – Evropská unie

IPRE – Institute for European Policies and Reforms (Institut pro evropské politiky a reformy)

KPS – Komparativní případová studie

MD – Moldavsko

NATO – North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)

OCI – Organized Crime Index (Index organizovaného zločinu)

OCTA – Organized Crime Threat Assessment (Hodnocení hrozeb organizovaného zločinu)

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)

OSN – Organizace spojených národů

OWID – Our World in Data (Náš svět v datech)

PCA – Partnership and Cooperation Agreement (Dohoda o partnerství a spolupráci)

PDF – Portable Document Format (Přenosný formát dokumentů)

RF – Ruská federace

RQ – Research Question (Výkumná otázka)

UA – Ukrajina

WJP – World Justice Project

Úvod

Integrační proces je přirozenou reakcí států na vnější hrozby, ale zároveň příležitostí k ekonomické integraci a společné prosperitě. Počátky integračního procesu Evropské unie (EU) lze spatřit v reakci na 2. sv. válku, poválečnou obnovu Evropy a v neposlední řadě na sílící hrozbu ze strany Sovětského svazu. Od vzniku EU v roce 1993 byla tato organizace postupně rozšířena o 22 nových členů, z nichž 1 EU opustil. V současnosti existuje 8 kandidátských zemí do EU, kterými jsou Albánie, Severní Makedonie, Srbsko, Černá Hora, Turecko a nově také Bosna a Hercegovina, Ukrajina a Moldavsko. Vztahy EU s Ukrajinou a Moldavskem byly rovněž aktuálním tématem českého předsednictví v Radě EU. Jeho motto: „*Evropa jako úkol*“, odkazující na řeč Václava Havla z roku 1996, akcentuje jednotu v různosti, návrat ke kultivovanému politickému dialogu a hledání konsensu na základě společných hodnot (CZ PRES 2022). Právě Ukrajině a Moldavsku udělila Evropská komise (EK) v červnu roku 2022, v kontextu bezprecedentní ruské invaze na Ukrajinu, kandidátský status. V závěrech EK stojí, že budoucnost těchto zemí a jejich občanů leží v Evropské unii (Evropská komise, 2022a). Tyto dvě země byly vybrány pro komparativní analýzu a následné zkoumání právě z toho důvodu, neboť obdržely kandidátský status v kontextu války na Ukrajině. Tento bezprecedentní postup EU se tak nabízí ke zkoumání, zdali šlo o ojedinělý přístup EU nebo zda jsou tyto země již dostatečně europeizované.

Koncept europeizace zkoumá vliv evropské integrace nejen na členské státy EU, ale i na státy nečlenské a kandidující. Jedná se zejména o přejímání legislativního rámce a norem EU, či jejich formálních a neformálních pravidel. Europeizací lze rozumět i přejímání kulturních a sociálních hodnot. Vzhledem k absenci jednotné definice konceptu bude na europeizaci v oblasti justice a vnitra nahlíženo jako na míru aproximace národních legislativ k *acquis communautaire*. Práce bude reflektovat konkrétní opatření, která EU stanovila pro institucionalizaci vzájemné spolupráce. Následně budou porovnány konkrétní právní úpravy a opatření přijaté moldavskou a ukrajinskou vládou ke sblížení jejich právních řádů s *acquis communautaire*. Práce se zaměří na akční plány obou zemí a jejich dodržování formou přijímání konkrétních právních předpisů a jejich implementace do národních právních systémů.

Ambicí této práce je podat stručný obraz spolupráce EU s Moldavskem a Ukrajinou v oblasti justice a vnitra a následně porovnat jejich relativní úroveň europeizace (míru aproximace legislativy k *acquis*) v této oblasti. Pro tuto část práce a zkoumání relativní úrovně europeizace bude použita metoda komparativní případové studie. Dále bude na europeizaci nahlíženo v kontextu vnější hrozby a reakce evropského společenství na ruskou anexi Krymu v roce 2014 a ruskou invazi na Ukrajinu v roce 2022. Práce tedy stručně shrne vývoj smluvních vztahů v oblasti justice a vnitra mezi těmito zeměmi a EU, konkrétně se zaměří na vývoj po roce 2014 až do udělení kandidátského statusu oběma zemím a v neposlední řadě analyzuje případné změny europeizačních tendencí po ruské anexi Krymu v roce 2014 a po ruské invazi na Ukrajinu v roce 2022. Práce se tak pokusí vysvětlit okolnosti udělení kandidátského statusu s poznáním z komparativní analýzy úrovně europeizace těchto dvou vybraných zemí.

Moldavsko a Ukrajina obdržely kandidátský status do EU v červnu roku 2022. Stalo se tak po 28 letech, kdy obě země podepsaly v roce 1994 Dohodu o partnerství a spolupráci zakládající partnerství mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy a po 8 letech, kdy v roce 2014 podepsaly Asociační dohody s EU (Dabrowski, 2022, s. 209-210). Časový rámec pro tento výzkum byl tedy stanoven od roku 2014 až do okamžiku udělení kandidátského statusu v roce 2022. Práce však bude v poslední fázi reflektovat i nejaktuálnější vývoj.

V první řadě budou představeny cíle výzkumu, jeho výzkumné otázky a hypotéza. Druhá část práce bude obsahovat přehled literatury zaměřený na vývoj teoretického konceptu europeizace a s ním spojené problematiky, a následně shrne dosavadní stav výzkumu v této oblasti. Ve třetí části je představen teoreticko-metodologický rámec diplomové práce. Čtvrtá část se bude věnovat komparativní případové studii (KPS) úrovně aproximace národních legislativ Moldavska a Ukrajiny v oblasti justice a vnitra k *acquis communautaire*. V páté části bude výsledek KPS, tedy úroveň europeizace, zasazen do širšího kontextu, který bude zahrnovat další okolnosti a proměnné ve vztahu k udělení kandidátského statusu. V poslední části pak proběhne diskuse o vztahu mezi mírou europeizace, udělením kandidátského statusu a vnější hrozbou ze strany Ruské federace.

1. Cíle výzkumu, hypotéza a výzkumné otázky

Práce si klade za cíl analyzovat a určit relativní míru europeizace v oblasti justice a vnitra v Moldavsku a na Ukrajině. Nejprve se práce zaměří na samotný koncept europeizace v kontextu evropské integrace. Dále bude pro potřeby výzkumu europeizace vymezena pouze na právní strukturu třetích zemí. Na úroveň europeizace tedy bude nahlíženo jako na míru aproximace národní legislativy k *acquis communautaire* (Dančák et al., 2005, s. 14). Cílem práce však není pouhá komparace úrovně europeizace, ale rovněž popsání jejího vztahu s udělením kandidátského statusu a ruskou agresí. Úroveň europeizace tedy bude porovnávána pouze v relativním vztahu jedné země vůči druhé. Výsledek této komparativní analýzy bude následně zasazen do širšího kontextu a následně proběhne diskuse o výše zmíněném vztahu.

Hypotéza a výzkumné otázky

Práce bude vycházet z následující hypotézy: *Přestože v obou zemích již řadu let probíhá europeizace, tedy aproximace národních legislativ k *acquis communautaire*, stále nesplňují řadu kritérií pro vstup do EU, či udělení samotného kandidátského statusu. Počínání Ruské federace však má na proces europeizace, udělení kandidátského statusu a případný vstup do EU prokazatelný vliv.*

Pro ověření této hypotézy si práce pokládá následující výzkumné otázky:

VO1: „Jaká je relativní úroveň europeizace Moldavska a Ukrajiny v oblasti justice a vnitra?“

Aby bylo možné porovnat úroveň europeizace v oblasti justice a vnitra, bude zapotřebí analyzovat situaci v obou zemích samostatně. Práce bude reflektovat konkrétní opatření, která EU stanovila pro institucionalizaci vzájemné spolupráce. Následně budou porovnány konkrétní právní úpravy a opatření přijaté moldavskou a ukrajinskou vládou ke sblížení jejich právních řádů s *acquis communautaire* v této oblasti spolupráce. Práce se zaměří na akční plány obou zemí a jejich dodržování formou přijímání konkrétních právních předpisů a jejich implementace do národních právních systémů.

Poznatky z této části práce budou následně zasazeny do širšího kontextu a konfrontovány s hodnotícími zprávami Evropské komise, národních orgánů hodnotících legislativní aproximaci v rámci plnění akčních plánů a v neposlední řadě s hodnotícími indexy. Následně bude určeno, která z těchto dvou zemí je lépe aproximovaná k *acquis* v oblasti justice a vnitra, a tudíž po právní stránce více europeizovaná.

Při výběru tématu autora zajímal rovněž vztah mezi úrovní europeizace a udělením kandidátského statusu oběma zemím. Zejména tedy, do jaké míry má na udělení kandidátského statusu vliv současná bezprecedentní situace na Ukrajině, potažmo okolnosti, které jí předcházely, zejména anexe Krymu v roce 2014. Na povrch tedy vyvstávají rovněž další výzkumné otázky:

VO2: „Došlo ke zrychlení europeizace po roce 2014?“

VO3: „Má Moldavsko a Ukrajina perspektivu rychlejšího vstupu do EU?“

VO4: „Bylo udělení kandidátského statusu urychleno ruskou agresi?“

Tyto výzkumné otázky budou stěžejní pro získání uceleného obrazu vztahu mezi úrovní europeizace justice a vnitra obou zemí a udělením kandidátského statusu. Pro zodpovězení těchto otázek bude nastíněn relativní význam kandidátského statusu a okolnosti jeho udělení. Poté budou představeny podmínky, které musí Moldavsko s Ukrajinou v návaznosti na obdržení kandidátského statusu splnit. Pro zodpovězení VO3 bude na perspektivu nahlíženo pouze v relativním vztahu, tedy která země má jasnější perspektivu rychlejšího vstupu do EU. Na základě tohoto zasazení do kontextu pak proběhne diskuse o vztahu mezi mírou europeizace, udělením kandidátského statusu a vnější hrozbou ze strany Ruské federace.

2. Teoreticko-metodologický rámec

2.1 Rozbor literatury a teoretický koncept europeizace a přidružených pojmů

Stav výzkumu europeizace

Europeizace a její výzkum se odvíjel od historického kontextu evropské integrace. V časech hospodářské integrace se jí zabývaly zejména ekonomické vědy, s postupem času se však integrační proces promítl i do úrovně politické a europeizace vzbudila pozornost rovněž ve vědách právních a politických. Ačkoliv je europeizaci věnováno čím dál více pozornosti, jedná se stále o poměrně mladý fenomén, který nebyl zdaleka prozkoumán a definován v celé své komplexnosti. Nejprve je tedy zapotřebí popsat, jak je europeizace všeobecně vnímána a jak na ni bude nahlíženo v této práci.

Filipec ve svém díle rozvíjí myšlenku, že se v případě europeizace nejedná o teorii, jako takovou, neboť nespĺňuje řadu definičních kritérií teorie.¹ Europeizace je spíše konceptem než teorií, protože nemá ucelený, konzistentní soubor principů, které lze použít k předpovídání nebo vysvětlení politických nebo ekonomických výsledků. Ačkoliv se autoři pokoušejí vyvinout teoretické rámce pro vysvětlení europeizace, neexistuje shoda na jediné, zastřešující teorii. Částečně je to proto, že europeizace je složitý, mnohostranný fenomén, který zahrnuje řadu různých procesů a výsledků, včetně sblížování politik, institucionální adaptace a formování identity (Filipec, 2019, s. 16). Schimmelflenning a Sedelmeier tvrdí, že europeizace zahrnuje širokou škálu procesů a výsledků, což ztěžuje systematické definování a měření (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2005). Kromě toho europeizace není lineární proces a může se výrazně lišit v závislosti na konkrétním kontextu a zúčastněných aktérech. V důsledku toho lze europeizaci nejlépe chápat jako flexibilní a adaptabilní koncept, který lze různými způsoby použít k zachycení rozmanitých způsobů, jimiž EU ovlivňuje politické a ekonomické systémy členských, nečlenských a kandidátských států (Filipec, 2019, s. 16).

---

¹ Filipec popisuje základní definiční kritéria teorie, která dle něj „europeizace“ nespĺňuje. Jsou jimi: konzistentnost, ověřitelnost, schopnost vysvětlit daný jev a prediktivnost (Filipec, 2019, s. 15).

Při zkoumání procesu europeizace je tedy nutné vždy důkladně definovat, co je tímto konceptem myšleno, aby nedošlo k výraznému oddělení empirického výzkumu od teorie konceptu.² Špottová se ve své práci zabývala špatnou interpretací konceptu europeizace v praktickém výzkumu. Nejčastějšími chybami jsou podle ní neochota badatelů dostatečně definovat samotný koncept, nerozlišování mezi statickým a dynamickým pojetím europeizace a v neposlední řadě samotné používání hodnotícího termínu „europeizovaný“. Dle Špottové se autoři často uchylují k používání či formulaci vágních definic konceptu europeizace a jakoukoliv pozorovanou změnu v jejich oblasti bádání připisují, bez bližšího vysvětlení specifík konceptu, procesu europeizace (Špottová, 2015, s. 92-94). Přestože je výzkumu europeizace v současnosti kladen již velký důraz, rozmanitost konceptu a šířka oblastí, kterých se dotýká, však dodnes neumožnila přijít s jednotnou definicí.

Jedním z nejucelenějších příspěvků k této problematice přispěl kolektiv Dančák, Hloušek a Fiala, který výzkum konceptu europeizace rozdělil do devíti rovin. Právě tímto rozdělením umožnili autoři budoucím badatelům konkretizovat svou oblast bádání a vybrat si tu z definic europeizace, která mu nejlépe odpovídá. Špottová v tomto kontextu dokonce svoluje k tvorbě definice vlastní, pakliže to výzkum vyžaduje (Špottová, 2015, s. 93). Dle Dančáka et al. se koncept europeizace nejčastěji používá právě pro popsání vnějšího působení evropské integrace a tím, jaký má tento složitý proces vliv na politickou úroveň v členských a kandidátských státech (Dančák et al., 2005, s. 19). Jedním z prvních autorů, který se zabýval europeizací a jehož definice se potkala s širokým uznáním je Radaelli. Ten koncept definuje následovně:

„Europeizace se skládá z procesů a) konstrukce, b) difúze a c) institucionalizace formálních a neformálních pravidel, procedur, paradigmat politiky, způsobů, jak se věci řeší a sdílených hodnot a norem, které jsou prvotně definovány a konsolidovány v politickém procesu EU a následně inkorporovány do logiky domácího (národního i subnárodního) diskursu, politických struktur a veřejných politik“ (Radaelli, 2004, s. 5).

---

² Definice europeizace pro potřeby této práce tak vznikla na základě kombinace poznatků Dančáka et al. a Radaelliho. Na tento koncept bude tedy nahlíženo jako na vnější působení evropské integrace a její vliv na politickou úroveň třetích zemí. Na základě doporučení Špottové pak byla vytvořena definice „na míru“ této práci. Na europeizaci je tedy nahlíženo jako na míru aproximace národních legislativ k *acquis communautaire* (v oblasti justice a vnitra).

Europeizace se však neomezuje pouze na členské a nečlenské státy. Do jisté míry, či v jiné podobě probíhá i ve státech nečlenských. Filipec v tomto kontextu hovoří např. o kandidátských zemích do EU, či zemích Evropské politiky sousedství (Filipec, 2019, s. 91). Featherstone dodává, že europeizace nečlenských států může být spojována s demokratickou tranzicí v daném regionu, např. právě ve východní Evropě (Featherstone, 2003, s. 8). Zde však narážíme na problém s kauzalitou, která se ke konceptu váže. Ta nemusí být u nečlenských států tak patrná, jako u států členských a kandidujících. Z povahy konceptu a řady faktorů, které musí splňovat, je tak vhodné vybrat si jednu z úrovní europeizace, která na sebe váže konkrétní definici, jež umožní tuto kauzalitu vymezit. Radaelli ve své práci, obdobně jako Dančák a spol., vymezil řadu oblastí výzkumu europeizace, z nichž jednou je oblast právní struktury (Radaelli, 2000, s. 4). Špottová v tomto kontextu přichází s tvrzením, že výzkum europeizace legislativy je spíše zkoumáním aproximace národních legislativ k evropskému právnímu rámci (Špottová, 2017, s. 12). Vzhledem k možnostem EU a limitům europeizace ve třetích zemích se tak nabízí vymezit výzkum europeizace na právní strukturu třetích zemí a evaluaci aproximace legislativy k *acquis communautaire*³. Filipec v tomto kontextu dodává následující: „*porovnáním prováděcích předpisů se zněním směrnice jsme schopni přesně identifikovat rozsah europeizace v daném předpisu*“ (Filipec, 2019, s. 101).

Pakliže tedy budeme nahlížet na europeizaci jako na aproximaci národní legislativy k *acquis communautaire*, je potřeba vysvětlit, co je myšleno pojmem aproximace⁴, a jak bude tento stav hodnocen.

Tuto otázku velice trefně adresuje Špottová, která popisuje časté nepochopení statického a dynamického přístupu ke zkoumání europeizace a používání hodnotícího termínu „europeizovaný“. Konstatuje, že statické pojetí vyžaduje existenci jakéhosi „konečného stavu“ europeizace. Jelikož se však jedná o neustále probíhající proces, takový stav *de facto* neexistuje. Naopak při pojetí dynamickém je za splnění předpokladu, že je přítomen vliv EU, jakákoliv změna připisována europeizaci. Autoři si v tomto pojetí konceptu nevybírají hodnotící kritéria, které by s jistotou mohly označit konkrétní oblast za „europeizovanou“. Stejná logika platí pro aproximaci. Jelikož se *acquis* neustále vyvíjí,

---

³ Soubor společných práv a povinností, které tvoří soubor práva EU a jsou začleněny do právních systémů členských států EU (EUR-Lex, září 2022).

⁴ Jedná se o proces sblížení právního řádu s evropským legislativním rámcem (*acquis*) (EUR-Lex, září 2022).

nelze říci, že se země v určitých oblastech přibližuje ke konečnému stavu, jímž je úplná aproximace (Špottová, 2015, s. 94). Obdobně na věc nahlíží Ladrech, který rovněž pracuje s tezí, že samotná existence EU může mít vliv na třetí země a vyvolat změnu na národní úrovni (Ladrech, 2010, s. 2). V dynamickém pojetí europeizace, které bere na vědomí problematiku existence “konečného stavu”, bude tedy v této práci hodnotící pojem „aproximovaný“ či „europeizovaný“ používán v relativním vztahu jedné země, vůči druhé. Pakliže by v práci nebyla tato skutečnost zohledněna, velice pravděpodobně by došlo k oddělení empirického výzkumu od teorie konceptu.

Rovněž je klíčové, aby autoři obeznámili čtenáře i s dalšími přístupy ke zkoumání konceptu europeizace. Právě tak lze předejít nedorozumění, které by pramenilo z nedostatečného informování o zamýšleném náhledu na problematiku tohoto konceptu. Jedním z těchto přístupů je vnímání europeizace jako „dvousměrného procesu“. Kučerová ve svém díle konstatuje, že proces europeizace může probíhat v obou směrech, tedy i směrem od členských států nahoru. Tento proces bývá označován za „bottom-up“, neboli působící zespona-nahoru, kdy se jednotlivé země snaží přenést své záležitosti na úroveň evropskou (Kučerová, 2016, s. 527). Ferrero s Ackrillem naopak odkazují na studie, jež tento proces označují pouze za tzv. „top-down“, neboli působící shora-dolů (Ferrero & Ackrill, 2016, s. 880). Byť si je autor vědom dvousměrnosti procesu, vzhledem k povaze výzkumného problému bude v této práci nahlíženo na europeizaci pouze jako na proces „top-down“. Je však nutné dodat, že ač se jedná o top-down proces, jeho úspěch se měří tím, jak je přijímán na národní úrovni. Europeizaci tedy lze vnímat jako stav, kdy státy pozitivně reagují na podněty EU, tedy aproximují svou legislativu k *acquis*.

Europeizace v oblasti justice a vnitra

Cílem práce je analyzovat vztah mezi úrovní europeizace a udělením kandidátského statusu v kontextu vnější hrozby. Touto hrozbou je vnímána ruská expanzivní politika a s tím spojená destabilizace regionu při východních hranicích EU. Tento region skýtal potenciální hrozby pro bezpečnost evropského společenství prakticky od rozpadu Sovětského svazu. Gruszczak konstatuje, že se vyznačuje vysokou mírou korupce, organizovaným zločinem či nelegální migrací. Vychází tak z dokumentu Hodnocení rizik organizovaného zločinu (OCTA – Organized Crime Threat Assessment), který redefinoval extra-teritoriální hrozbu, jako takovou, a konkretizovala její dopady na bezpečnost EU (Gruszczak, 2010, s. 13-16). Po ruské anexi Krymu v roce 2014 či totální invazi na Ukrajinu v roce 2022 však tyto hrozby

nabírají na intenzitě. Tato skutečnost má zásadní vliv na EU, neboť tyto problémy nezůstávají v místě vzniku, ale téměř vždy se přelívají do dalších regionů, což bývá označováno za tzv. „spill-over“ efekt. Tímto jevem ve spojitosti s korupcí se zabývali Correa, Jetter a Agudelo, kteří konstatují, že přeshraniční vliv korupce je evidentní a může tak ohrozit právní pořádek zemí, do který se „přelije“ (Correa et al., 2016, s. 205). Stejná logika platí i pro organizovaný zločin či nelegální migraci. Aby EU předešla tomuto efektu a z něho pramenícího narušení stability a bezpečnosti na svém území, snaží se o tzv. „extra-teritorializaci“ hrozeb. Této termín velice přesně popsali Rijpma s Cremonou, právě ve vztahu k jedné z hrozeb, nelegální migraci. Extra-teritorializací se v tomto kontextu rozumí: *"prostředky, jimiž se EU pokouší posunout vnější hranice EU nebo je spíše střežit na dálku s cílem kontrolovat nežádoucí migrační toky"* (Rijpma & Cremona, 2007, s. 12). Extra-teritorializace je však v širší definici aplikovatelná i na ostatní hrozby vyplývající z nestability ve východním příhraničí EU, jednoduše řečeno, jejich adresování, než se dostanou na území EU.

Jednou z forem extra-teritorializace je právě posílení vzájemné spolupráce se třetími zeměmi mimo jiné v oblasti justice a vnitra, která přímo adresuje výše zmíněné hrozby. Na základě tohoto vymezení tak bude europeizace v této práci zúžena na oblast justice a vnitra, konkrétně na zákony, adresující výše zmíněné hrozby, jejichž existence umocňuje snahy EU o posílení spolupráce v této oblasti.

Vzájemné vztahy s Moldavskem a Ukrajinou začala EU budovat krátce po svém vzniku. Již v roce 1994 obě země podepsaly Dohodu o partnerství a spolupráci zakládající partnerství mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy (PCA). Tato dohoda pak nabyla účinnosti v březnu roku 1998. Právě zde můžeme spatřit jeden z prvotních impulsů a snahu EU posílit stabilitu, prosperitu a bezpečí ve východní Evropě. V roce 2003 následovala další iniciativa EU, Evropská politika sousedství (EPS), která prostřednictvím Východního partnerství z roku 2009 dále prohloubila spolupráci právě s východními partnery, Moldavskem a Ukrajinou⁵ (Dabrowski, 2022, s. 209-210). Klíčovým bylo podepsání Asociační dohody (Association Agreement – AA) mezi oběma zeměmi a EU v roce 2014. Její součástí je mimo jiné Hluboká a komplexní zóna volného obchodu (DCFTA – Deep and Comprehensive Free Trade Area), která posiluje vzájemné vztahy

---

⁵ Součástí Východního partnerství je rovněž Arménie, Azerbajdžán, Bělorusko a Gruzie (EaP Index 2020-2021).

v oblasti obchodu, ale rovněž sblíží právní řád obou zemí s *acquis* EU v této oblasti spolupráce (Zygierewicz, 2018, s. 8). Dalším výrazným krokem bylo uvolnění vízového režimu mezi EU a Moldavskem v březnu roku 2014 a v květnu roku 2017 s Ukrajinou (Dabrowski, 2022, s. 209-210). Tento výčet stěžejních dohod mezi EU a oběma zeměmi však sám o sobě nemá v otázce europeizace požadovanou výpovědní hodnotu. Na povrch totiž vyvstává otázka, na kolik se tyto země právních rámců, ke kterým se zavázaly, drží. Petrov připouští, že bývalé socialistické země zdědily po minulém systému řadu problémů, a tak je aproximace jejich legislativ k *acquis communautaire* značně komplikovaná (Petrov, 2005, s. 9).

Zde přichází na řadu princip kondicionality (neboli podmíněnosti), který je jedním z integračních mechanismů EU. Schimmelfenning tento princip popisuje takto: *„Politika podmíněnosti je v podstatě taková, ve které mezinárodní organizace slibují odměny (jako je finanční pomoc nebo členství) cílovým státům za podmínky, že státy splní jednu nebo více podmínek (jako jsou úpravy politiky nebo institucionální změny) stanovených mezinárodními organizacemi. Podmíněnost je obecně považována za jádro politiky EU vůči nečlenským státům v jejím sousedství“* (Schimmelfenning, 2008, s. 88-89). EU tedy ve vztahu k nečlenským ale dnes už i členským a kandidátským zemím stanovuje řadu podmínek, jejíž plnění přináší avizované benefity pramenící ze vzájemné spolupráce. Tyto podmínky, známé jako přístupová či kodaňská kritéria, byly stanoveny Evropskou radou v roce 1993 v Kodani a vychází ze Smlouvy o Evropské unii, která byla podepsána v Maastrichtu v roce 1992 (konkrétně se jedná o 2. a 49. článek):

Článek 2: *„Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů“*

Článek 49: *„Každý evropský stát, který uznává hodnoty uvedené v článku 2 a zavazuje se k jejich podpoře, může požádat o členství v Unii“ ... “ Podmínky přijetí a s ním spojené nezbytné následné úpravy smluv, na nichž je Evropská unie založena, jsou předmětem dohody mezi členskými státy a žadatelským státem“* (EUR-Lex, srpen 2021)

Schimmelflenning se Sedelmeierem popisují, že benefity pramenící ze splnění těchto podmínek mohou mít podobu finanční či institucionální pomoci, ale také dohody o spolupráci či dokonce dohody o přidružení a případném členství v EU (Schimmelflenning & Sedelmeier, 2004, s. 671). Kučerová ve svém díle rovněž konstatovala, že princip kondicionality lze označit za přímý mechanismus europeizace, který lze pozorovat např. právě při implementaci *acquis* (Kučerová, 2016, s. 529). Tato práce bude rovněž vycházet z předpokladu, že zájem EU europeizovat je z důvodu extra-teritorializace hrozeb konzistentní a silný, kdežto zájem jednotlivých zemí se liší na základě této kondicionality.

Řada autorů se však domnívá, že tento princip pozitivní kondicionality⁶, pramenící z plnění kodaňských kritérií, nebyl v mnoha případech dostačující. Flikke tvrdí, že kondicionalita ze strany EU nebyla v rámci EPS vůči potenciálním kandidátským zemím dostatečně silná a odkazuje zde na O'Donnella s Whitmanem, kteří ji označili za „nedostatečně atraktivní“. Dodává, že k posílení této kondicionality mělo dojít formou Asociačních dohod, nesoucích řadu podmínek, jež by daly potenciálním kandidátským zemím jasnější příslib budoucí integrace podepřený komplexnějším akčním plánem (Flikke, 2013, s. 1-3).

Morari přichází s myšlenkou, že samotné Asociační dohody, jako takové, nic neslibují. Nahrazují však Akční plány z roku 1994 a přináší tak do tohoto vztahu pozitivní kondicionalitu, která dává východním zemím nový impuls, posiluje spolupráci a *de facto* tak potvrzuje perspektivu členství⁷ (Morari, 2016, str. 422).

Schimmelflenning a Sedelmeier konstatují, že k prokazatelně rychlejší implementaci *acquis* dochází právě u zemí, kterým byla tato perspektiva přislíbena (Schimmelflenning & Sedelmeier, 2004, s. 678-681). Rovněž Natorski hovoří o posílení kondicionality v rámci komplexnějších akčních plánů, zejména právě podepsáním Asociační agendy, která je hlavním nástrojem implementace Asociačních dohod (Natorski, 2017, s. 180).

Výše zmínění autoři rozvíjí myšlenku, že do podepsání Asociačních dohod v roce 2014 byla kondicionalita EU slabá, neboť působila velice vágně v otázce perspektivy

---

⁶ Negativní kondicionalitou při neplnění, či dokonce přímém porušování kodaňských kritérií může být naopak uvalení sankcí u členských států či pozastavení přístupových jednání u států kandidátských.

⁷ Touto pozitivní kondicionalitou jsou myšleny benefity pramenící ze splnění podmínek nezbytných pro podepsání Asociačních dohod. Jsou jimi např. Hluboká a komplexní zóna volného obchodu či liberalizace víz. Platí pro Moldavsko i Ukrajinu (Morari, 2016).

budoucí integrace.⁸ Po jejich podepsání a následné ratifikaci národními vládami se však vytvořil komplexnější a ambicióznější akční plán, který dal vývoji bilaterálních vztahů nový impuls, a který znamenal pro východní země výhody ve formě Hluboké a komplexní zóny volného obchodu či liberalizace vízových styků. Trauner uvádí na příkladu Severní Makedonie, že hlavní motivací pro aproximaci země k *acquis* EU v oblasti justice a vnitra byl právě zájem o liberalizaci vízového režimu (Trauner, 2009, s. 787). Asociační dohody tak přinesly do bilaterálních vztahů v rámci Východního partnerství komplexnější plány spolupráce a silnější kondicionalitu, která pozitivně motivovala státy a umocnila jejich touhu adresovat požadavky EU.

Kodaňská kritéria a *acquis communautaire*

Ačkoliv jsou kodaňská kritéria úzce spjata s *acquis communautaire*, je v těchto konceptech nepatrný rozdíl, který je potřeba vysvětlit. Co se týče kodaňských kritérií, jedná se *de facto* o “minimální standardy”, které musí být kandidátskou zemí splněny, aby bylo možné přistoupit k přístupovým rozhovorům. Tato kritéria zahrnují oblast politické a ekonomické spolupráce a schopnost dostat závazkům v těchto oblastech. Kochenov rozvádí pět oblastí, které spadají pod politická kodaňská kritéria, konkrétně kritérium „Demokracie a právního státu“, jsou jimi: svobodné volby, funkční legislativa, funkční exekutiva, funkční soudnictví a protikorupční opatření (Kochenov, 2004, s. 24). Oblast justice a vnitra byla poprvé oficiálně uznána a definována v Maastrichtské smlouvě a rozšířila tak rozsah evropské integrace nad rámec hospodářských a obchodních politik. Vytvořila „třetí pilíř“ EU, který pokrýval oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, tj. politiky související s imigrací, azylem, hraničními kontrolami, policejní spoluprací a justiční spoluprací v trestních věcech (Smlouva o Evropské unii, únor 1992).⁹

Acquis je pak označení pro soubor všech práv a povinností, které jsou součástí legislativního rámce EU, a rovněž součástí národních právních systémů členských států, které musí být země schopna přijmout, implementovat a ratifikovat (Evropská komise, září 2022). Pakliže tedy hovoříme o aproximaci národních legislativ k *acquis communautaire* v oblasti justice a vnitra, hovoříme o plnění politických kodaňských kritérií, konkrétně

---

⁸ Flikke, Morari, Schimmelflenning a Sedelmeier.

⁹ Hlava VI. Maastrichtské smlouvy: Ustanovení o spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních záležitostí (Smlouva o Evropské unii, únor 1992).

kapitol *acquis* zaměřených na tuto oblast (Evropská komise, 2023a).¹⁰ Na základě této logiky tak byla komparace europeizace specifikována na oblast politické spolupráce, konkrétně na aproximaci v oblasti justice a vnitra.

Rovněž je třeba podotknout, že ačkoliv jsou kodaňská kritéria vnímána jako podmínky pro kandidátské země před započítáním přístupových rozhovorů, vztahují se i ke státům nečlenským, jako obecné podmínky (minimální standardy), bez jejichž plnění nelze o přístupové perspektivě vůbec uvažovat (Ahmetaj & Berhani, 2011, str. 142).

Poprvé pak byla oblast justice a vnitra ošetřena Akčním plánem pro justici a vnitřní záležitosti Ukrajiny z roku 2001, kde byly vymezeny 4 oblasti spolupráce: migrace a azyl, správa hranic a víza, boj s organizovaným zločinem a v neposlední řadě posilování soudnictví, právního státu a správy věcí veřejných (Evropská unie, březen 2003).

Další přesah výzkumu europeizace do oblastí mezinárodních vztahů

Evropská rada ve svém prohlášení z června roku 2022 razantně odsoudila ruskou invazi na Ukrajinu a udělila kandidátský status Moldavsku a Ukrajině (Evropská rada, červen 2022). Na povrch však vyvstává otázka, do jaké míry tak učinila z důvodu vnější hrozby, tedy expanzivního chování Ruské federace.

Kučerová ve své práci přichází s myšlenkou, že EU upřednostňuje strategické zájmy na úkor požadavků ekonomickým. Tento trend lze spatřit v řadě příkladů evropské integrace¹¹, ze kterých je nejjednoznačněji politicko-strategicky motivované právě východní rozšíření (Kučerová, 2010, s. 11). Strategickým zájmem EU vůči regionu východní Evropy může být právě zmíněná extra-teritorializace hrozeb, vyvolaných ruskou expanzivní politikou a umocněných ruskou anexí Krymu v roce 2014 a invazí na Ukrajinu v roce 2022. Natorski ve své práci uvádí, že ukrajinská krize z let 2013-2014 jako taková, neměla na zahraniční politiku EU vůči Ukrajině vliv. To se podle něj změnilo v okamžiku, kdy se Ruská federace (RF) otevřeně do „vnitropolitického“ konfliktu vložila. RF dle něj začala Ukrajině vyhrožovat ekonomickými sankcemi a uvalila embargo na vývoz jejích produktů (Natorski, 2017, s. 182-188). Tato skutečnost měla zásadní vliv na kontinuitu aproximace legislativy v oblasti obchodu, neboť přímo ohrožovala plánovanou Asociační dohodu a její Hlubokou a komplexní zónu volného obchodu.

---

¹⁰ Oblast justice a vnitra je v *acquis communautaire* adresována v kapitolách 23 (Soudnictví a základní práva), a 24 (Spravedlnost, svoboda a bezpečnost) (Evropská komise, 2023a).

¹¹ Kučerová uvádí rovněž příklad Řecka, Španělska, Portugalska či Finska (Kučerová, 2010, s. 11).

Válka na Ukrajině, rozpoutaná 24. února 2022 Ruskou federací, přinesla do Evropy největší migrační krizi od 2. sv. války, která výrazně ovlivňuje státy EU, kam tito migranti proudí. Odhaduje se, že doposud Ukrajinu opustilo na 8 milionů obyvatel, z nichž většina putovala do Polska, Německa, České republiky či sousedního Moldavska a Slovenska. Zemí, která přijala nejvíce migrantů na počet obyvatel je právě Česká republika, kde našlo k 26. březnu 2023 dočasnou ochranu více než 500 tisíc jedinců. Dále se uvádí, že velké množství putovalo rovněž do Maďarska (UNHCR 2023a). Jelikož však drtivou většinu všech uprchlíků tvoří ženy a děti, tato země je ze své povahy velice konzervativního přístupu k ženským právům, spíše zemí tranzitní (Juhász & Pap, 2018, s. 27-34). Toto potvrzuje i autorova vlastní zkušenost ze stáže na Stálé misi ČR při OSN v New Yorku, kde se zabýval lidskoprávní agendou v kontextu válečného konfliktu na Ukrajině, zejména sexuálním a genderově podmíněným násilím a sexuálním a reprodukčním zdravím a právy. Od ruské únorové invaze však rostou i počty vnitřně vysídlených osob, kterých se doposud odhaduje na téměř 6 milionů (UNHCR 2023b). Tato migrační krize tak překonala doposud největší migrační krizi od konce 2. světové války, související s rozpadem Jugoslávie na počátku 90. let, během níž bylo nuceno opustit své domovy na 4 miliony lidí (Andrle, únor 2023).

V reakci na tuto skutečnost tak dochází k posílení iniciativ, které rámcují spolupráci EU se zeměmi Východního partnerství v otázce právě migrace či organizovaného zločinu. Zejména se jedná o prohloubení spolupráce v implementaci zákonů týkajících se oblasti justice a vnitra. Tato kontinuální, a od anexe Krymu v roce 2014 a totální invaze na Ukrajinu z roku 2022, urychlená destabilizace regionu východní Evropy nutí EU k predefinování svého přístupu k ohroženým zemím.

Situace z února roku 2022 přivedla do Evropy největší bezpečnostní, politickou, ekonomickou a sociální krizi od konce 2. světové války. V reakci na tuto skutečnost můžeme pozorovat razantní přístup EU, která přijala již 10 balíčků sankčních opatření (Evropská komise, únor 2023). Otázkou však zůstává, do jaké míry bylo udělení kandidátského statusu rovněž bezprostředním opatřením a reakcí na počínání Ruské federace.

2.2 Metodologie

Výzkumná metoda

Tato diplomová práce je komparací úrovně europeizace v oblasti justice a vnitra v Moldavsku a na Ukrajině s dalším přesahem do mezinárodních vztahů, tedy zohledněním výsledků této analýzy v kontextu udělení kandidátského statusu těmto dvěma zemím. Použitou výzkumnou metodou v první fázi práce bude tedy komparativní případová studie (KPS), jejímž základním rámcem bude přístup zahraniční autorky, kterou je Delwyn Goodrick, doplněný o poznatky z kapitol Druláka et al. Ve druhé části práce bude výsledek této analýzy zasazen do širšího kontextu, podroben triangulaci dat z hodnotících indexů a následně proběhne diskuze o vztahu mezi úrovní europeizace, udělením kandidátského statusu a vnější hrozbou ze strany Ruské federace.

Komparativní případová studie byla vybrána na základě poznatků Delwyn Goodrick, která se jí zabývala v rámci metodologického přehledu pro UNICEF. Podle Goodrick je případová studie podrobným zkoumáním jednoho případu, např. procesu implementace. Srovnávací případové studie pak srovnávají a analyzují dva nebo více případů, aby poskytly poznatky o tom, jak např. právě proces implementace v daných zemích funguje (Goodrick, 2014, s. 1).

Základním předpokladem komparativních studií je práce s kauzalitou, která umožní samotné porovnání. Tento výzkum bude pracovat s korelačním pojetím kauzality, konkrétně tak, jak ho definoval Beneš s Drulákem: „*V rámci korelačního pojetí kauzality předpokládáme existenci příčinného mechanismu, ve skutečnosti ale měříme pouze počáteční bod tohoto mechanismu (změna nezávislé proměnné) a konečný bod tohoto mechanismu (změna závislé proměnné vyvolaná změnou nezávislé proměnné)*“ (Beneš & Drulák, 2019 s. 11). Zjednodušeně se tak jedná o změnu závislé proměnné – míry aproximace (skóre hodnotícího indexu) – vyvolané změnou nezávislé proměnné – množstvím přijatých zákonů.

Výzkum bude vycházet z předpokladu, že ta země, která přijala více zákonů, je v této oblasti více aproximovaná k *acquis* a tudíž bude za zkoumané období vycházet lépe v hodnotících indexech a indexu hodnotícím aproximaci v rámci Východního partnerství. Stejná logika platí pro analýzu dílčích částí, kde pak bude vycházet lépe v indexech zaměřených na tyto konkrétní části – např. index korupce či nezávislého soudnictví. Toto je mimo jiné jeden ze způsobů simultánní (paralelní) triangulace, a tedy využití kvantitativních

statistických údajů k doplnění dat kvalitativních. Tento předpoklad bude otestován právě tak, že autor vytvoří datasety zákonů přijatých v časovém horizontu 2014-2019 a následně jej porovná s hodnotícími indexy, indexy aproximace a hodnotícími zprávami EU za toto zkoumané období.

Aby bylo možné tento předpoklad potvrdit, či vyvrátit, autor si klade následující evaluační otázky (dále jen EO), dle Delwyn Goodrick¹²:

EO1: „Která ze zemí přijala v dané oblasti a jejích dílčích kategoriích více zákonů?“

a

EO2: „Pakliže ta či ona země přijala více zákonů v dané oblasti, koresponduje tato kvantita s hodnotícími indexy? Tedy přijala-li země více zákonů, vychází lépe v indexech hodnotících danou oblast za toto zkoumané období“

Tento přístup odpovídá empirickému druhu komparativní studie, kterou Karlas označuje za „kontrast kontextů“. Tato metoda se zaměřuje na detailní analýzu jednotlivých případů, spíše než na vytváření obecných teoretických závěrů. Tento výzkumný přístup se navíc opírá o empirickou realitu a pouze potvrzuje platnost obecných konceptů, aniž by se pokoušel vytvářet nová zobecnění (Karlas, 2008, s. 67).

Definice případů

Nejdříve je nutné vysvětlit, co je v této práci myšleno případy, které budou porovnávány. Kořan přichází s poměrně jednoduchou, avšak trefnou definicí: „*Případem je dostatečně ohraničený aspekt historické epizody či dostatečně ohraničená historická epizoda sama o sobě. Tato „ohraničenost“ ať už časová či tématická musí být natolik významná, že již svou povahou vybízí k jejímu definování jako případu*“ (Kořan, 2008, s. 32-33) Jak naznačuje Karlas: „*srovnatelnost případů lze identifikovat jak geograficky (zaměření na více jednotek spojených stejnou geografickou oblastí), tak diachronicky (zaměření na jednu jednotku v různých časových obdobích její existence)*“ (Karlas, 2008, s. 68).

Tyto případy tedy musejí sdílet řadu stejných kontextuálních skutečností, což umožní jejich porovnání. Touto specifikací kontextu pak lze porovnat například určitou odlišnost implementace zákonů dvou států nacházejících se ve stejné politicko-geografické oblasti v rámci jednoho procesu, tedy europeizačního procesu. Yin nahlíží na případ jako na

---

¹² KEQs, neboli Key Evaluation Questions (Goodrick, 2014).

empirický výzkum jevu v reálném kontextu. V tomto ohledu dodává, že základním předpokladem tohoto přístupu je fakt, že hranice mezi tímto jevem a jeho reálným kontextem jsou nezřetelné. Zde je žádoucí, aby se badatelé opírali o více zdrojů (Yin, 1994, s. 285). Touto nezřetelnou hranicí je, zdali míra aproximace jako taková má vliv na hodnocení země v dané oblasti. Tzn. pakliže je z definice europeizace (kdy je tento proces vnímán jako aproximace národní legislativy k *acquis*) naplněn základní předpoklad, že jedna země v rámci tohoto procesu přijme v dané oblasti více zákonů než druhá, pak ji lze označit za více europeizovanou.

V další části této práce tedy budou na základě tohoto poznání stručně vymezeny dva případy, Moldavska a Ukrajiny. Obě země budou zkoumány v kontextu evropské integrace, konkrétně v rámci Východního partnerství, jehož jsou obě členem. Dále budou případy konkretizovány na bilaterální vztahy s EU a plnění podmínek v rámci Asociačních dohod, jež obě země v rámci Východního partnerství podepsaly. Poslední dimenzí ohraničení případů bude vymezení podmínek na oblast justice a vnitra, neboť právě tato oblast adresuje problémy, jež bezprostředně ohrožují stabilitu a bezpečnost EU, mimo jiné v reakci na vnější hrozbu.

Zkoumané časové období bude tedy od podepsání těchto dohod až do udělení kandidátského statusu. Toto období je významné i z jiného pohledu a to, že zahrnuje dva okamžiky, jež celý kontext výrazně ovlivnily. Prvním je anexe Krymu Ruskou federací v roce 2014 a druhou je totální invaze na Ukrajinu Ruskou federací v roce 2022. Takovéto ohraničení obou zemí, v kontextu udělení kandidátského statusu, je natolik významné, že lze obě země označit za případy vhodné pro další zkoumání.

Datová základna – výběr legislativy pro komparaci

Aby bylo možné tento výzkum provést, budou z vládních reportů hodnotících aproximaci extrahovány ty právní úpravy, které se týkají oblasti justice a vnitra (zákony ošetřující oblast migrace a azylu, správy hranic a víza, organizovaného zločinu a korupce, a posilování soudnictví a právního státu)¹³. Autor následně vytvoří přehledné datasety, mimo jiné s těmito kategoriemi. Posléze manuálně zhodnotí, která země přijala v této oblasti více zákonů. Zákonů nebudou porovnávány na základě obsahu, tedy přesného znění zákona

---

¹³ Ve vládních reportech hodnotících implementaci Asociačních dohod se jedná o kategorie *II. Politický dialog a reformy, spolupráce v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky* a *III. Justice, svoboda a bezpečnost*.

a adresovaného problému, neboť znění zákonů a konkrétní obsah se u obou zemí liší. Bude tedy porovnána pouze kvantita přijatých zákonů v těchto vybraných oblastech.

Autor v této části práce manuálně extrahuje zákony z oficiálních vládních reportů, konkrétně z částí II. Politický dialog, reformy a politické přidružení a III. Justice, svoboda a bezpečnost.¹⁴ Z těchto částí se autor zaměří na zákony spadající pod gesci ministerstev spravedlnosti a vnitra, konkrétně na tyto oblasti: justice, korupce, organizovaný zločin, migrace, azyl a správa hranic, lidská práva. Zákon bude z reportu extrahován, pakliže je explicitně napsáno, že byl v daném období přijat.¹⁵ Aby bylo možné následné porovnání, budou vždy pro příslušnou kapitolu hodnotícího indexu vybrány ty oblasti a zákony z II. a III. části národních reportů, které jsou v dané kapitole indexu hodnoceny. Tento fakt musí být konstatován, neboť se jak napříč zeměmi, tak napříč indexy názvy kapitol a oblastí v určitých letech liší.

Ve druhé části pak budou tyto poznatky doplněny o hodnotící indexy zaměřené na dané oblasti¹⁶. V této části práce bude vybrána řada různých indexů, které jsou založeny na různých metodologiích a touto cestou tak dojde k triangulaci dat. Tímto zasazením výsledků do širšího kontextu se pak autor pokusí vyvodit objektivní závěr o aproximaci a plnění akčních plánů v rámci Asociačních dohod.

Autor bude čerpat z oficiálních vládních reportů, čímž není vyloučeno, že země nemá další zákony, ve vztahu k nimž tato země porušila svou povinnost je do reportu uvést. Tato skutečnost je zmiňována, neboť lze spatřit diametrální rozdílnost v přístupu zhotovování hodnotících reportů. Zatímco ukrajinské reporty působí velice profesionálně, moldavské reporty na druhou stranu nejsou tak obsáhlé a přehledné. Dalším kritickým rozdílem reportů obou zemí je skutečnost, že moldavské reporty jsou k dispozici pouze v rumunštině. Ukrajinské jsou vždy ve dvou jazycích, ukrajinštině a angličtině.

---

¹⁴ V některých ukrajinských reportech figuruje i kategorie Implementation of Association Agenda Priorities, z níž budou konkrétní kapitoly přeneseny do kategorií II. a III., neboť zde obsahově patří.

¹⁵ V anglickém překladu byly vybrány ty zákony, kterým předcházela termín „Adoption“. Anglický překlad moldavských reportů komplementoval výběr těch zákonů, kterým předcházela rumunský termín „Adoptarea“, v překladu adoption, tedy přijetí.

¹⁶ European Integration Index for Eastern Partnership Countries, Bertelsmann Transformation Index (BTI), Corruption Perception Index (CPI), World Justice Project: Rule of Law Index (WJP), Basel Anti-Money Laundering Index (AML), Global Organized Crime Index, Our World in Data: V-dem.

Zároveň portál, který má moldavskou aproximaci v rámci Asociační dohody monitorovat, není funkční, byť i relativně aktuální oficiální zdroje uvádí, že by měl být veřejnosti plně k dispozici.¹⁷ S ohledem na tuto skutečnost tak bylo mírně upraveno zkoumané období, tedy na období 2014-2019, jelikož právě pro tyto roky lze k oběma zemím dohledat hodnotící reporty.

Autor rovněž dává na vědomí, že se pokusí dle nejlepšího vědomí a svědomí co nejpřesněji přeložit tyto národní reporty do Anglického jazyka, aby bylo možné zhotovit datasety, které podloží autorův výzkum. Tyto datasety budou přiloženy k diplomové práci spolu s ostatními přílohami v podobě dokumentu formátu PDF/A, ve kterém budou přehledně rozděleny období podle hodnotících reportů, a kde na každé straně bude seznam všech zákonů z příslušné oblasti, extrahovaných z daného reportu.

Oblast justice a vnitra pokrývá řada dokumentů, bilaterálních či národních mechanismů. Tato práce bude vycházet z reportů, zahrnujících všechny tyto instance, které se zabývají implementací v této oblasti. Touto cestou by měly být zahrnuty všechny zákony v dané oblasti ve zkoumaném časovém období.

Další přesah do mezinárodních vztahů

Posléze bude výsledek komparativní případové studie zasazen do širšího kontextu a podroben triangulaci dat. V první fázi bude představen význam kandidátského statusu, jako takového. Tedy bude popsáno, co dané zemi slibuje, či nikoliv. Následně budou nastíněny okolnosti jeho udělení. V této části bude popsáno, jakou roli hrál kandidátský status u jiných zemí, případně za jakých podmínek jej obdržely. Toto je jedna z cest, jak pomoci vymezit případ Moldavska a Ukrajiny. Ve třetí části budou představeny specifika kandidátského statusu pro Moldavsko a Ukrajinu. Jedním z nejdůležitějších bodů je stanovení sady podmínek pro obě země, při udělení samotného kandidátského statusu. Touto cestou proběhne diskuse o již dříve zmíněném přesahu do mezinárodních vztahů, tedy do jaké míry má na udělení kandidátského statusu vliv právě úroveň europeizace či vnější hrozba.

---

¹⁷Nefunkční odkaz, který oficiální reporty zmiňují jako plně funkční a otevřený zdroj hodnotící implementaci Asociační agendy: www.monitorizare.gov.md.

2.3 Limity výzkumu

Nejvýraznějším limitem výzkumu je problém s nestejnými daty ke komparaci. Jak již bylo naznačeno v předchozí kapitole, úroveň reportů je u obou zemí diametrálně odlišná. V první řadě je zde rozdíl v jazyce. Zatímco ukrajinské reporty jsou k dispozici v Anglickém jazyce, moldavské reporty pouze v Rumunském jazyce. Další překážkou je velice odlišný přístup obou zemí ke zhotovování hodnotících reportů. Ty se napříč lety liší jak ve struktuře, tak v terminologii. V podobě, v jaké jsou reporty k dispozici, tak jsou naprosto nedostačující pro zvolenou metodu této práce, tedy komparativní případovou studii. Aby bylo možné data z těchto reportů porovnat, je nezbytné, aby byly nejdříve vytvořeny přehledné datasety. V těchto datasetech pak musí autor identifikovat kategorie, které lze přímo porovnat, případně přizpůsobit kategorie dle vlastních potřeb – např. pakliže se terminologie zkoumaných oblastí liší, je zapotřebí, aby autor subjektivně rozhodl, které kategorie napříč reporty navzájem korespondují, a které tak lze porovnat. Pro potřebu této práce tak bylo abstrahováno od těch kategorií, které jsou dostupné pouze u jedné ze dvou zemí a následně byly vybrány ty kategorie, které jsou svou kvantitou dostatečně signifikantní pro případnou komparaci a rovněž pro ně existuje minimálně jeden hodnotící index.

3. Analytická část: komparace dílčích kategorií hodnotících reportů

V analytické části diplomové práce budou vyhodnocena kvalitativní data z datasetů, které autor zhotovil extrakcí zákonů z hodnotících reportů obou zemí a následně budou doplněna o kvantitativní data hodnotících indexů tak, aby postupně odpověděla na evaluační otázky komparativní případové studie dle Delwyn Goodrick a rovněž na hlavní výzkumné otázky a pomohla tak potvrdit či vyvrátit hypotézu této práce. Jak již bylo popsáno v metodologické části této práce, existuje zde značná rozdílnost v kvantitě, kvalitě, struktuře, a dokonce i v používané terminologii v hodnotících reportech obou zemí, a to i napříč jednotlivými roky. Pro potřebu této práce tak bylo abstrahováno od těch kategorií, které jsou dostupné pouze u jedné ze dvou zemí a následně byly vybrány ty kategorie, které jsou svou kvantitou dostatečně signifikantní pro případnou komparaci. Pro tyto vybrané kategorie pak musel rovněž existovat index, který je ve zkoumaném časovém horizontu hodnotil. Aby bylo možné porovnávat kvantitu přijatých zákonů s výsledky hodnotících indexů, budou data z těchto indexů prezentována v přehledných grafech, díky kterým lze čtenářům efektivně přiblížit vývoj obou zemí v čase, ale rovněž naznačit jejich relativní vztah.

V první řadě dojde k představení dílčích kategorií komparace, tj. kategorií, které splňují určitá kritéria a jsou vhodné ke komparaci.¹⁸ Následně budou představena data z datasetů a zodpovězena první evaluační otázka: *Která ze zemí přijala v dané oblasti a jejich dílčích kategoriích více zákonů?* Poté budou představeny data z hodnotících indexů a zodpovězena druhá evaluační otázka: *Pakliže ta či ona země přijala více zákonů v dané oblasti, koresponduje tato kvantita s hodnotícími indexy? Tedy přijala-li země více zákonů, je lépe hodnocena v indexech v dané oblasti za toto zkoumané období?* V této části práce se autor pokusí uvést všechny skutečnosti, které lze z indexů vyčíst pro naznačení kauzality. Zároveň bude brán v potaz i vývoj indexů po roce 2019, neboť práce vychází z předpokladu, že se kvantita přijatých zákonů promítne do hodnotících indexů až v delším časovém horizontu, pokud vůbec. Pakliže tedy jedna země přijala více zákonů, očekává se lepší skóre v grafu (zejména po roce 2019), nebo minimálně trend naznačující, že se vůči druhé zemi zlepšuje. V neposlední řadě pak budou zahrnuty i vysvětlující aspekty indexů a vyvozen závěr, která země si v dané oblasti vede lépe, tj. která země je v dané oblasti více aproximovaná/europeizovaná.

---

¹⁸ Kategorie jsou dostupné u obou zemí a existuje minimálně jeden index, který danou kategorii hodnotí.

3.1 Boj proti korupci

Datasety

Jednou z oblastí, která je velice dobře porovnatelná, je oblast boje proti korupci. Tato oblast je v hodnotících reportech obou zemí velice zřetelně oddělená, tj. ve všech zkoumaných reportech existuje kategorie čistě pro tuto oblast. Rovněž existuje celá řada indexů, které primárně hodnotí úroveň korupce v dané zemi, či indexů, které se korupcí zabývají jen okrajově. Těmito indexy jsou *Corruption Perception Index*¹⁹ a *World Justice Project: Rule of Law Index*.²⁰ *Eastern Partnership Index*²¹ pak hodnotí samotnou aproximaci legislativy k evropskému legislativnímu rámci, mimo jiné právě v této oblasti spolupráce. Touto kombinací indexů a různých metodologií, na kterých jsou založeny, lze dojít k triangulaci dat v této části výzkumu.

Z přiložených datasetů vyplývá, že Moldavsko přijalo mezi lety 2014-2019 celkem 10 zákonů adresovaných pro boj s korupcí, kdežto Ukrajina přijala za stejné období protikorupčních zákonů celkem 19. Zde je nutno podotknout, že autor extrahoval z vládních hodnotících reportů zákony spadající pod kategorii boje proti korupci, čímž není vyloučeno, že země nemá další zákony, ve vztahu k nimž porušila svou povinnost je do reportu uvést (viz. Datasety). Odpovědí na první evaluační otázku je tedy skutečnost, že Ukrajina přijala v oblasti boje proti korupci v letech 2014-2019 více zákonů než Moldavsko. V následující části budou představeny kvantitativní data indexů hodnotících korupci a poté bude zodpovězena druhá evaluační otázka.

Indexy

World Justice Project: Rule of Law Index

Prvním indexem je *Rule of Law Index* od *World Justice Project*. Tento index hodnotí míru zneužití veřejné funkce k vlastnímu prospěchu státními úředníky v oblasti zákonodárné moci, výkonné moci, soudní moci, policie a armády (WJP, 2022). Z indexu WJP je patrné následující: Skóre Ukrajiny mělo v prvních letech měření klesající tendenci a od roku 2018 je konstantní. Na druhou stranu skóre Moldavska roste, v roce 2020 přeskočilo Ukrajinu, a zatímco její skóre se již šestým rokem drží na hodnotě 0,33, Moldavsko si polepšilo na

---

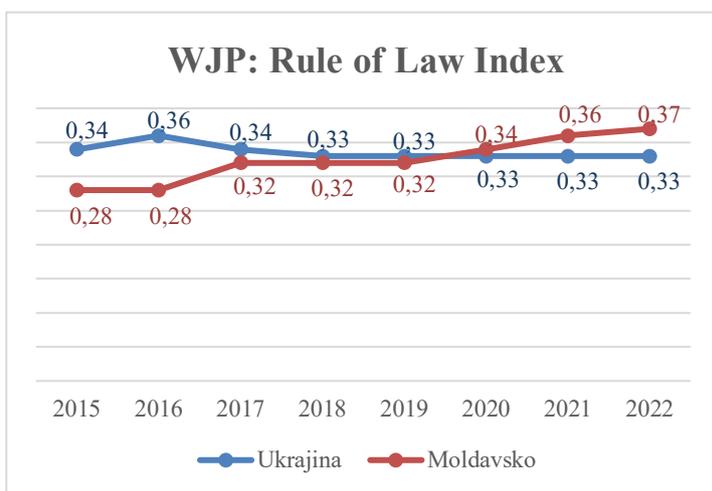
¹⁹ <https://www.transparency.org/en/about>

²⁰ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Absence%20of%20Corruption>

²¹ <https://eap-csf.eu/eastern-partnership-index/#section-fillup-1>; EaP Index je spolufinancován EU.

0,37. Přestože Ukrajina přijala mezi lety 2014-2019 více zákonů, její křivka v grafu měla ze začátku klesající tendenci a od roku 2018 je konstantní. Moldavsko na druhou stranu vykazuje značné zlepšení, kdy můžeme pozorovat výrazné změny v roce 2017 a rovněž konzistentní růst od roku 2019 (viz. Graf 1).

Graf 1: Rule of Law Index: Absence of Corruption (WJP)

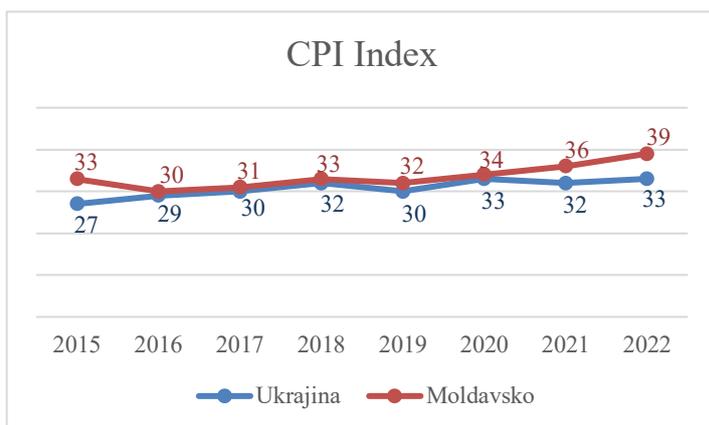
Zdroj: Autor, na základě dat WJP k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: nejlepší skóre má Dánsko – 0,96 a nejhorší skóre má DR Kongo – 0,16; z 1,0)²²

Corruption Perception Index

Dalším indexem je *Corruption Perception Index* od *Transparency International*, který se zaměřuje především na úplatkářství, zneužívání veřejných prostředků, zneužívání veřejné funkce k soukromému prospěchu, nepotismus ve státní správě či v extrémních případech i na samotné ovládnutí státu (CPI, 2022). Z tohoto indexu vyplývá následující: Po celou dobu měření vychází Moldavsko v indexu lépe než Ukrajina. Zatímco průměrné skóre Ukrajiny za 8 let pozorování je 30,75, průměrné skóre Moldavska činí 33,5. I v tomto případě lze pozorovat obdobnou tendenci, jako u předchozího indexu, tedy přestože Ukrajina přijala více zákonů než Moldavsko, v CPI Indexu po celou dobu měření zaostává za Moldavskem. Moldavsko naopak prokazuje výrazné zlepšení a od roku 2019 stabilní a poměrně výrazný růst (viz. Graf 2).

²² Srovnání je vždy k poslednímu roku uvedenému v grafu.

Graf 2: Corruption Perception Index (CPI)

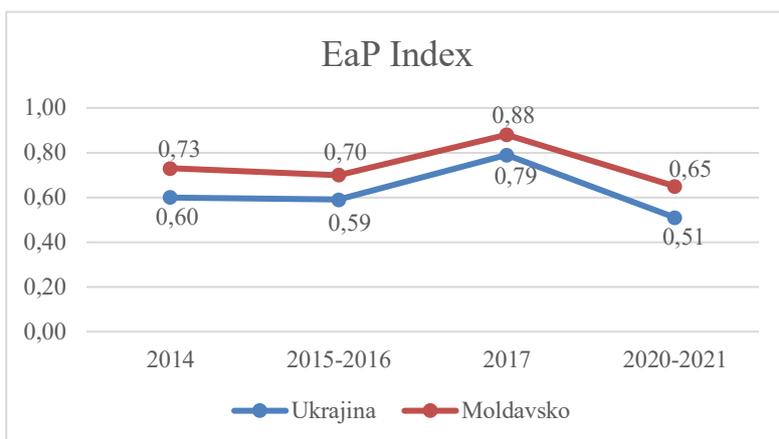

Zdroj: Autor, na základě dat CPI k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Dánsko – 90 a nejhorší skóre má Somálsko – 12; ze 100)

Eastern Partnership Index

Eastern Partnership Index hodnotí samotnou aproximaci legislativy šesti členů Východního partnerství (EaP Index 2014-2021). Z tohoto indexu je patrné, že míra aproximace legislativy zaměřené na boj proti korupci je výrazně vyšší u Moldavska. Naopak Ukrajina vychází v této oblasti jen o 0,02 lépe než Bělorusko, které jednak neusiluje o vstup do EU, ale které navíc kvůli povaze svého režimu o případné perspektivě členství de facto uvažovat nemůže (EaP Index 2020-2021, s. 4). U obou zemí je patrné, že se s výjimkou roku 2017, stabilně zhoršují v aproximaci legislativy pro boj s korupcí. Rovněž u tohoto indexu platí, že ačkoliv Ukrajina přijala ve zkoumaném období více zákonů, tato kvantita se nerpomítla do skóre a Moldavsko i v tomto případě, tentokrát velice výrazně, stabilně překonává Ukrajinu. Roky 2018-2019 nejsou zahrnuty, neboť v těchto letech byl index vypracován odlišnou metodologií (viz. Graf 3). Dle tohoto indexu je zhoršení patrné u všech zemí Východního partnerství kromě Arménie, která se jako jediná v této oblasti oproti roku 2017 zlepšila (EaP Index 2020-2021, s. 35).

Graf 3: Eastern Partnership Index

Zdroj: Autor, na základě dat EaP Indexu k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Arménie – 0,88 a nejhorší skóre má Bělorusko – 0,49; z 1,00)

Závěr kategorie Boje proti korupci

Na základě tohoto pozorování lze dojít k závěru, že přestože Ukrajina přijala více zákonů v dané oblasti, tato kvantita nekoresponduje s výsledky indexů hodnotících danou oblast za toto zkoumané období. Počet přijatých zákonů může být méně relevantní než obsah, rozsah a kvalita těchto zákonů. Rovněž se tyto formální zákony nemusí promítnout do praxe. Korupce je také problém, který má meziodvětvový charakter, a může se tedy týkat mnoha dalších institucí a ministerstev (např. školství, hospodářství, financí, dopravy nebo energetiky a životního prostředí) (CPI, 2023). Dle EaP Indexu byla pro všechny země, s výjimkou Arménie, velkou překážkou v implementaci protikorupčních zákonů pandemie COVID-19. Kromě zmíněné Arménie, která se jako jediná země Východního partnerství v tomto ohledu zlepšila, zaznamenaly ostatní země od roku 2017 výrazné zhoršení. Za zmínku stojí předposlední pozice Ukrajiny v kategorii Boje proti korupci v EaP Indexu z roku 2021. Horší skóre zaznamenalo pouze Bělorusko, a to o zanedbatelných 0,02 bodu. Za tímto výsledkem Ukrajiny stojí zejména letité problémy s nezávislostí a politickým vlivem na fungování úřadu generálního prokurátora (EaP Index 2020-2021, s. 35). Co se týče Moldavska, to se zlepšilo výrazněji než Ukrajina i podle Transparency International, v jejichž reportu figuruje za Arménií jako země s největším bodovým ziskem z členů Východního partnerství od roku 2019. Transparency International nicméně dodává, že destabilizace regionu východní Evropy je nezpochybnitelným důsledkem ruské agrese a dále přináší politickou nestabilitu, oslabuje instituce a vytváří prostředí, v němž se daří korupci (Transparency International, 2023).

3.2 Nezávislost justice

Datasey

Další oblastí, která je v reportech obou zemí velice výrazně akcentována je nezávislost justice a zákonů zaměřených na její reformu. Tato kategorie je rovněž hodnocena řadou indexů, konkrétně *BTI Transformation Index*²³ a *World Justice Project: Rule of Law Index*. *Eastern Partnership Index* pak poskytne hodnocení celkové aproximace legislativy k evropskému právnímu rámci v oblasti nezávislosti justice. Z přiložených datasetů vyplývá, že Moldavsko přijalo mezi lety 2014-2019 celkem 11 zákonů v kategorii Nezávislosti justice, kdežto Ukrajina přijala za stejné období zákonů 12. Odpovědí na první evaluační otázku je tedy skutečnost, že Ukrajina přijala v této oblasti v letech 2014-2019 více zákonů než Moldavsko (viz. Datasey). V následující části budou představeny kvantitativní data indexů hodnotících nezávislost justice a poté bude zodpovězena druhá evaluační otázka.

Indexy

BTI Transformation Index

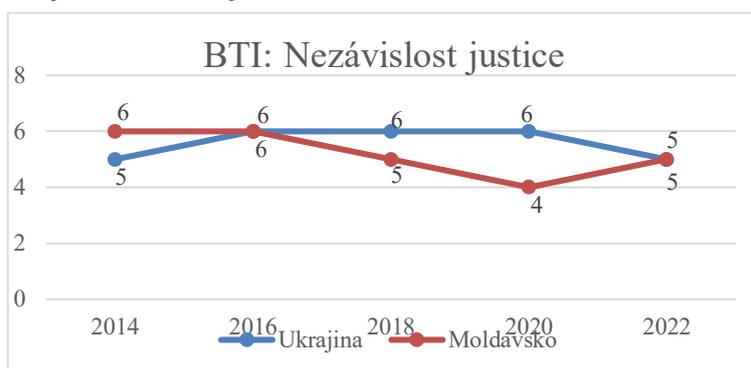
Tento index měří proces politické a ekonomické transformace v rozvojových a transformujících se zemích. Na rozdíl od jiných indexů tak nezahrnuje ty země, které byly před rokem 1989 součástí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a rovněž státy, které mají méně než milion obyvatel s výjimkou Džibutska, Bhutánu a Černé Hory (BTI, 2023). Pakliže tedy pozorujeme data tohoto indexu, je třeba brát na vědomí, že jeho hodnoty jsou pouze relativním vztahem mezi zkoumanými zeměmi, nikoliv vůči globálnímu průměru.

Jelikož je rozdíl v kvantitě přijatých zákonů za zkoumané období minimální, je poněkud problematické z grafu vyčíst hledanou korelaci. Lze však odpovědět na druhou evaluační otázku. Ukrajina přijala v této oblasti více zákonů než Moldavsko a mezi lety 2014-2019 vychází lépe v BTI Indexu. Po roce 2020 se však Ukrajina zhoršila a Moldavsko naopak zlepšilo, kdy se obě země potkaly na hodnotě 5 (viz. Graf 4). Tato skutečnost se tak nabízí pro další zkoumání obdobnou metodou, až budou k dispozici reporty obou zemí pro období 2020-2023, které tak může ověřit správnost zvolené metody.

---

²³ Bertelsmann Transformation Index - <https://bti-project.org/en/?&cb=00000>

Graf 4: BTI Transformation Index

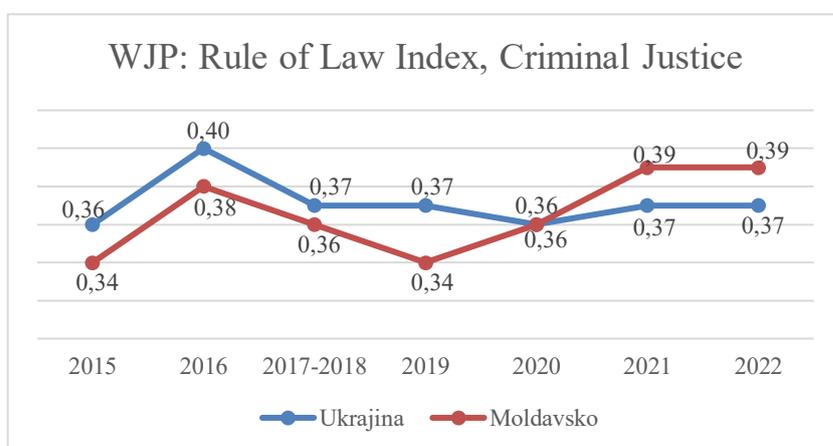

Zdroj: Autor, na základě dat BTI Transformation Index k příslušným zemím a rokům (0 = nejhorší; 10 = nejlepší)

World Justice Project: Rule of Law Index, Criminal and Civil Justice

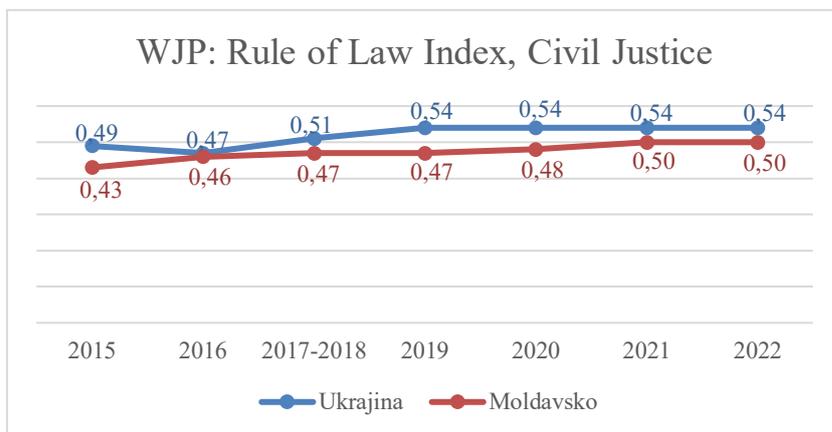
Jedna z dílčích částí tohoto indexu zkoumá trestní a občanskou spravedlnost napříč světovými legislativami. Jak v rámci trestní, tak občanské spravedlnosti se zaměřuje na její integritu, inkluzivnost, efektivitu a transparentnost (WJP, 2022, s. 19). Z části indexu, která hodnotí trestní spravedlnost lze vyčíst, že je Ukrajina od roku 2017-2018 konstantní, kdežto Moldavsko téhož roku mírně kleslo, ale následující rok zaznamenalo poměrně výrazné zlepšení (viz. Graf 5). V oblasti občanské spravedlnosti se po celou dobu měření umísťuje Ukrajina před Moldavskem, byť je její křivka v grafu již čtvrtým rokem konstantní (viz. Graf 6). Rozdíl mezi oběma zeměmi však není ani v jednom případě příliš signifikantní. Odpověď na druhou evaluační otázku je tedy následující. Přestože Ukrajina přijala více zákonů v této oblasti, tato kvantita nekoresponduje s částí indexu hodnotící trestní spravedlnost, avšak koresponduje s částí hodnotící občanskou spravedlnost.

Graf 5: WJP: Rule of Law Index, Criminal Justice

Zdroj: Autor, na základě dat WJP Rule of Law Indexu k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Norsko – 0,84 a nejhorší skóre má Venezuela – 0,12; z 1,00)

Graf 6: WJP: Rule of Law Index, Civil Justice

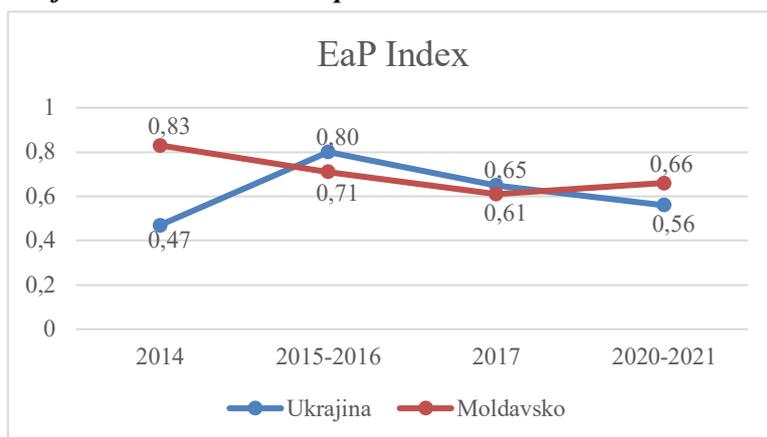
Zdroj: Autor, na základě dat WJP Rule of Law Index k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Dánsko – 0,87 a nejhorší skóre má Kambodža – 0,25; z 1,00)

Eastern Partnership Index

V případě aproximace legislativy pro zaručení nezávislosti justice jsou u obou zemí patrné výrazné nedostatky, za zmínku však stojí, že Ukrajina v roce 2021 byla jen o 0,06 lepší než předposlední Bělorusko. Moldavsko naopak zaznamenalo poměrně výrazný růst a dostalo se na druhou pozici za Arménií (EaP Index 2020-2021, s. 29). Z indexu je patrné následující: Přestože Ukrajina přijala mezi lety 2014-2019 více zákonů než Moldavsko, od roku 2015-2016 se skóre obou zemí v indexu zhoršovalo. Zatímco se však pokles Moldavska zastavil již v roce 2017 a činil ztrátu 0,1 oproti předchozímu roku, pokles Ukrajiny se nezastavil ani při posledním měření tohoto indexu. Moldavsko si pak v roce 2021 polepšilo na 0,66 a obsadilo druhé místo za Arménií, kdežto Ukrajina se v tomtéž období zhoršila o 0,24 a byla tak pouhých 0,06 bodů za předposledním Běloruskem (viz. Graf 7). Právě kontrast obou zemí s Běloruskem příznačně dokresluje hodnotící aspekt indexů, neboť lze Bělorusko považovat za největšího spojence Ruské federace a potenciální proxy hrozbu²⁴ pro EU např. v podobě obcházení sankčních opatření. Ty by měly být dle Brzozowské namířeny stejným způsobem také proti Minsku (Brzozowski, 2022a). Tato skutečnost není v grafech na první pohled viditelná, neboť je práce zaměřena pouze na relativní vývoj Moldavska a Ukrajiny. Je však nutné ji brát v potaz, neboť zasazuje relativní vývoj těchto dvou zemí do širšího kontextu.

²⁴ Proxy hrozba v tomto případě představuje záměrnou eliminaci negativních dopadů EU sankcí vůči Rusku ze strany Běloruska (Brzozowski, 2022a).

Graf 7: Eastern Partnership Index

Zdroj: Autor, na základě dat EaP Indexu k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Arménie – 0,77 a nejhorší skóre má Azerbajdžán – 0,43; z 1,00)

Závěry kategorie Nezávislost justice

Závěr této kategorie je rovněž poměrně jasný. Rozdíl v kvantitě přijatých zákonů je sice menší než v předchozí kategorii, zhoršení Ukrajiny, která od roku 2015-2016 klesla o 0,24, je však o poznání výraznější. Moldavsko rovněž zaznamenalo poměrně výrazné zhoršení, od roku 2017 si však polepšilo o 0,05 a je tak o celou desetinu bodu lepší než Ukrajina. Přestože tedy Ukrajina přijala více zákonů v dané oblasti, tato kvantita nekoresponduje s výsledky indexů hodnotících danou oblast za toto zkoumané období. Ačkoliv je rozdíl v kvantitě přijatých zákonů minimální, lze pozorovat, že po roce 2019 Moldavsko v indexech stabilně roste, kdežto Ukrajina vykazuje vesměs konstantní hodnoty či dokonce přímo klesá. Dle EaP Indexu jsou u všech zemí Východního partnerství, včetně Ukrajiny, Moldavska a Gruzie, které podepsaly Asociační dohody, patrné výrazné nedostatky pramenící z nedokončených reforem týkajících se transparentnosti, nestrannosti a integrity soudního systému. Nejčastěji zmiňovaným problémem je pak jmenování soudců, jejich imunita a pravomoce (EaP Index 2020-2021, s. 29). Největší starost dělá Evropské komisi nezávislost při výběru kandidátů na soudce Nejvyššího ústavního soudu Ukrajiny a justiční reforma, která nebere v potaz doporučení Benátské komise (Benátská komise, 2022). V případě Moldavska pak Evropská komise naléhá na dokončení justiční reformy podle současných doporučení, zejména pak doplnění členů Vrchní rady soudců (Evropská komise, 2022c).

3.3 Lidská práva

Datasey

Další kategorie, na kterou byl v hodnotících reportech obou zemí kladen velký důraz byla oblast lidských práv. Oblast adresuje zejména práva menšin, rovnost před zákonem, svobodu projevu, náboženské svobody, práva žen či politická práva (viz. Datasets). Lidská práva jsou jednou z nejhodoceniějších oblastí, dokazuje to fakt, že lze na internetu k této oblasti dohledat jednoznačně nejvíce hodnotících indexů. Pro zachování přibližně stejného rozsahu všech kategorií však byly vybrány pouze následující: *V-Dem*²⁵, zpracovaný nástrojem pro vizualizaci dat Our World in Data, *World Justice Project: Rule of Law Index* a *Human Freedom Index*²⁶. *Eastern Partnership Index* poté doplní data o hodnocení aproximace legislativy k evropskému legislativnímu rámci v oblasti lidských práv. Z přiložených datasetů vyplývá, že Moldavsko přijalo mezi lety 2014-2019 celkem 12 zákonů adresovaných na oblast lidských práv, kdežto Ukrajina přijala za stejné období lidskoprávních zákonů pouze 5. Lze tedy odpovědět na první evaluační otázku a tedy, že Moldavsko přijalo ve zkoumaném období více zákonů než Ukrajina.

Indexy

V-Dem, Our World in Data

Následující grafy vznikly za pomoci nástroje pro vizualizaci dat Our World in Data, který pro oblast lidských práv vychází z V-Dem Indexu. Tyto grafy tedy zachycují: „*do jaké míry jsou lidé svobodní před mučením ze strany vlády, politickými vraždami a nucenou prací, mají práva na majetek a vychutnávají si svobody pohybu, náboženství, projevu a sdružování*“ (Herre and Roser, 2016). V prvním grafu tohoto indexu je znázorněn vývoj distribuce lidských práv ve vybraných zemích, který je doplněn o průměrný odhad Evropy a Světa. Z grafu je patrné, že v celém zkoumaném období je Moldavsko nad světovým průměrným odhadem a v roce 2022 se dostalo dokonce nad průměr evropský. Ukrajina se naopak nad světovým průměrem pohybovala pouze mezi lety 2019-2021 a v roce 2022 figuruje opět pod oběma průměry (viz. Graf 8). Druhý graf indexu zpracovaného OWID naopak měří, do jaké míry stát garantuje a brání práva a svobody lidí (nejen státních příslušníků, ale všech, kteří na území dané země pobývají), rovnoměrně napříč všemi

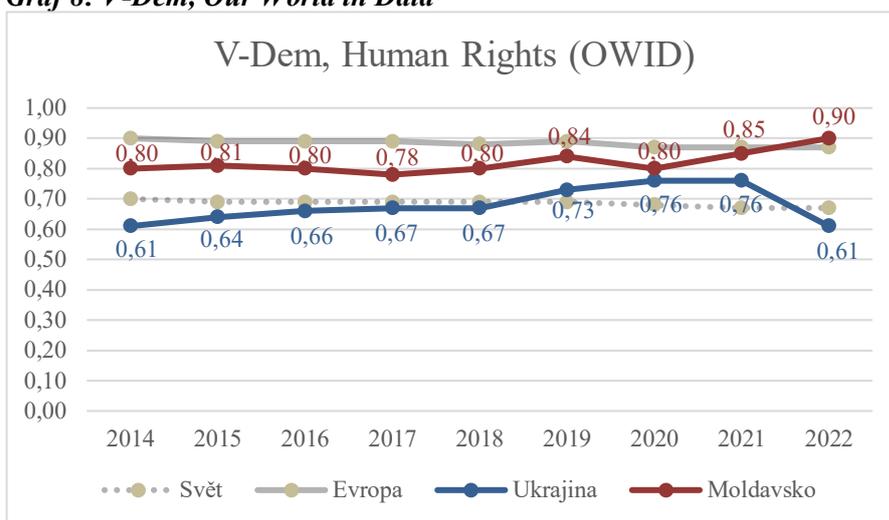
---

²⁵ V-Dem v Our World in Data - <https://ourworldindata.org/human-rights>

²⁶ Human Freedom Index - <https://www.cato.org/human-freedom-index/2022>

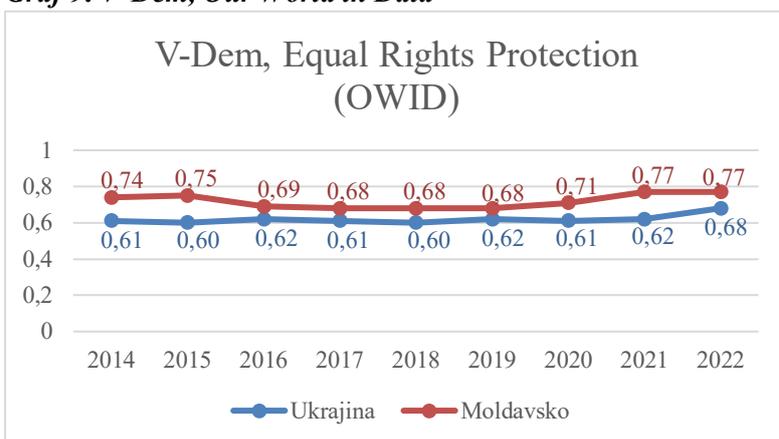
sociálními skupinami (Herre and Roser, 2016). Z grafu vyplývá, že ochrana práv a svobod je po celou dobu měření vyšší v Moldavsku (viz. Graf 19). Odpovědí na druhou evaluační otázku je tedy skutečnost, že vyšší kvantita přijatých zákonů v Moldavsku koresponduje s výsledky hodnotícího indexu.

Graf 8: V-Dem, Our World in Data

Zdroj: Autor, na základě dat V-Dem v OWID k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Švédsko – 0,97 a nejhorší skóre má Korejská lidově demokratická republika – 0,02; z 1,00)

Graf 9: V-Dem, Our World in Data

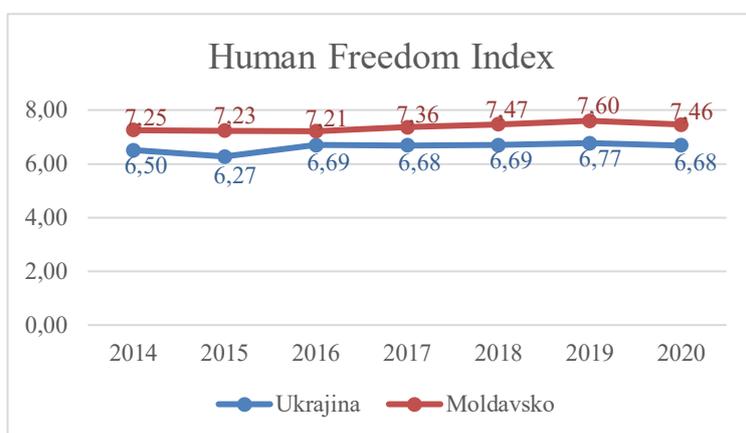

Zdroj: Autor, na základě dat V-Dem v OWID k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Lucembursko – 0,98 a nejhorší skóre má Jižní Súdán – 0,02; z 1,00)

Human Freedom Index

Tento index je nejkompexnějším indexem hodnotícím lidskou svobodu a lidská práva, zahrnujícím 98,1 % světové populace. Lidská svoboda a práva jsou zde měřeny jako míra absence donucovacích prostředků ze strany státního aparátu (Vásquez et al., 2022). Z indexu vyplývá, že po celou dobu měření vykazuje Moldavsko vyšší absenci donucovacích prostředků ze strany státu, tedy vyšší míru svobody. Ukrajina v tomto ohledu poměrně výrazně zaostává za Moldavskem a křivka v grafu neukazuje ani trend, který by naznačoval pozitivní změnu (viz. Graf 10). Odpovědí na druhou evaluační otázku je tedy skutečnost, že vyšší kvantita přijatých zákonů v Moldavsku koresponduje s výsledky hodnotícího indexu.

Graf 10: Human Freedom Index

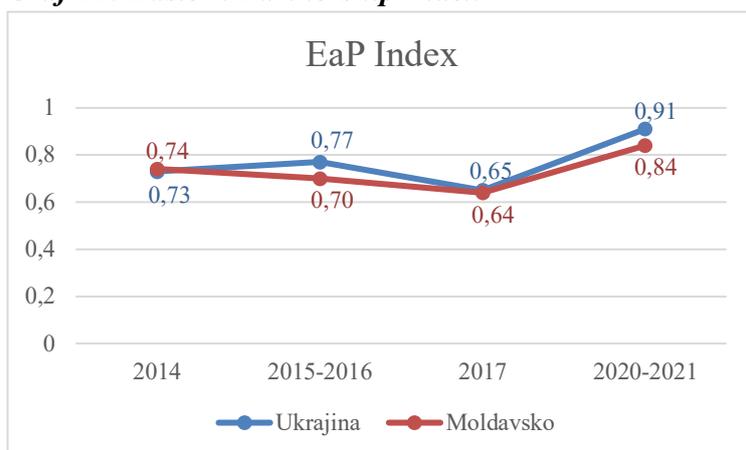

Zdroj: Autor, na základě dat Human Freedom Index k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Švýcarsko – 8,94 a nejhorší skóre má Syrská arabská republika – 3,30; z 10)

Eastern Partnership Index

V případě aproximace legislativy zaměřené na ochranu a zajištění lidských práv lze v tomto indexu pozorovat velice výrazné přiblížení obou zemí k evropskému standardu v této oblasti. Index však bere v potaz i situaci v separatistických oblastech, které nejsou pod kontrolou centrální vlády. Je zde patrné, že ačkoliv se například v ochraně proti mučení obě země přiblížily evropskému standardu, problémy na územích, které nemají zcela pod kontrolou, i nadále přetrvávají (EaP Index 2020-2021, s. 19). Z indexu je patrné, že ačkoliv Moldavsko přijalo v této oblasti v letech 2014-2019 více zákonů než Ukrajina, tato kvantita nekoresponduje s výsledky hodnotícího indexu (viz. Graf 11).

Graf 11: Eastern Partnership Index

Zdroj: Autor, na základě dat EaP Index k příslušným zemím a roků (Pro srovnání: Nejlepší skóre má právě Ukrajina a nejhorší skóre má Bělorusko – 0,15; z 1,00)

Závěr kategorie Lidská práva

Velkou zkouškou pro demokracii, vládu práva a konkrétně pro zaručení integrity v oblasti lidských práv byla pandemie COVID-19. Právě během období přísných lockdownů a přijímání zákonů ve stavu legislativní nouze se v EaP Indexu ukázalo, které země Východního partnerství měly před počátkem pandemie dostatečně robustní základ právního státu. Dle EaP Indexu vyšly z tohoto období posílené Ukrajina, Moldavsko a výrazné zlepšení zaznamenala také Arménie. Naopak slabé známky právního státu a výrazné zhoršení v oblasti lidských práv lze pozorovat u autoritářských zemí, Běloruska a Azerbajdžánu (EaP Index 2020-2021, s. 19). Toto zlepšení však nemusí na první pohled být tak jednoznačné. Podle V-Dem Institute se totiž úroveň demokracie, jak evropská, tak světová dostala v roce 2022 na úroveň z roku 1986. Podle indexu je v současnosti na světě více autokratických režimů než liberálních demokracií, kdy v autokraciích žije téměř 72 % veškeré populace (Papada & Lindberg et al., 2023, s. 6) Pakliže tedy pozorujeme výsledky některých zemí, je třeba brát v potaz, že se tyto země nemusely zlepšit, jen zůstaly konstantní, a naopak se zhoršil světový průměr. Podle V-Dem Institute však za tímto trendem, tedy v případě Evropy, stojí pobíhající válka na Ukrajině, která přináší do regionu nestabilitu spojenou s geopolitickými otázkami, zejména závislostí demokratických režimů na strategických surovinách z režimů autokratických (Papada & Lindberg et al., 2023, s. 23). Závěrem této kategorie je sice fakt, že vyšší kvantita přijatých zákonů v Moldavsku koresponduje s výsledky indexů (kromě EaP Index), je však nutné brát na vědomí, že v této části práce je analyzována pouze jedna nezávislá proměnná.

3.4 Organizovaný zločin, praní špinavých peněz a boj proti terorismu

Datasey

Tato kategorie byla autorem vytvořena spojením hned několika dílčích oblastí, které jsou v *Eastern Partnership Index* hodnoceny rovněž dohromady, neboť spolu úzce souvisí (EaP Index 2020-2021, s. 49-50). Pro praní špinavých peněz, financování terorismu a organizovaný zločin však existují ještě indexy zaměřené na tyto konkrétní oblasti, konkrétně *Basel AML Index*²⁷ a *Global Organized Crime Index*²⁸. V této kategorii tak dojde k porovnání celkovému a zároveň k porovnání jeho dílčích částí s příslušnými specificky zaměřenými indexy. Z příložených datasetů vyplývá, že Moldavsko přijalo mezi lety 2014-2019 celkem 7 zákonů v boji proti organizovanému zločinu, praní špinavých peněz, financování terorismu a nelegální migraci, kdežto Ukrajina přijala za stejné období zákonů 9. Odpovědí na první evaluační otázku je tedy skutečnost, že Ukrajina přijala v této oblasti v letech 2014-2019 více zákonů než Moldavsko (viz. Datasety).

Indexy

Basel AML Index

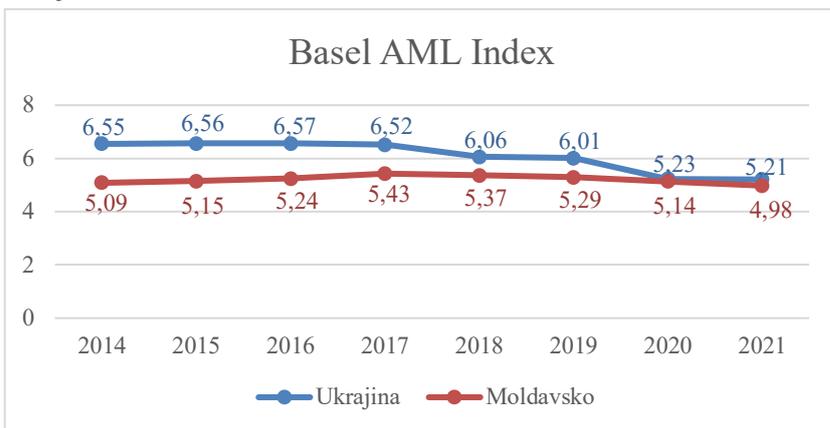
Tento index hodnotí riziko praní špinavých peněz a financování terorismu v jednotlivých zemích. Zakládá se na hodnocení zranitelnosti zemí vůči těmto dvěma rizikům a jejich schopností je omezit. Tento index nehodnotí skutečnou úroveň a intenzitu praní špinavých peněz a financování terorismu, avšak pouze zmiňovanou zranitelnost dané země, tedy skutečnost, kdy nedokáže těmto činnostem zabránit (Basel AML Index, 2022, s.7). V této dílčí oblasti přijalo Moldavsko mezi lety 2014-2019 celkem 3 zákony, kdežto Ukrajina přijala za stejné období zákony 4. Z indexu je patrné, že ačkoliv Moldavsko přijalo mezi lety 2014-2019 méně zákonů než Ukrajina, je zde po celou dobu měření menší riziko praní špinavých peněz a financování terorismu. Na druhou stranu však lze pozorovat, že se riziko v Moldavsku od roku 2014 relativně výrazně zvyšovalo a od roku 2017 se začalo pomalu snižovat až na současnou hodnotu 4,98. Zhoršení Ukrajiny od roku 2014 je naopak zanedbatelné vůči zlepšení, které zaznamenala od roku 2016. Původní rozdíl 1,46 z roku 2014 tak Ukrajina stáhla v posledním měření indexu z roku 2021 na 0,23 (viz. Graf 12).

---

²⁷ Basel Anti-Money Laundering Index - <https://index.baselgovernance.org/>

²⁸ Global Organized Crime Index - <https://ocindex.net/>

Graf 12: Basel AML Index

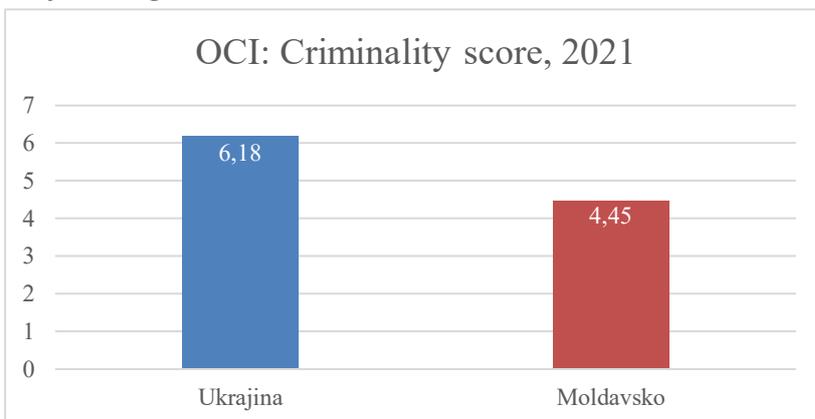

Zdroj: Autor, na základě dat Basel AML Index k příslušným zemím a rokům (0 = nízké riziko; 10 = vysoké riziko)

Global Organized Crime Index

Tento index na rozdíl od ostatních indexů začal s měřením teprve v roce 2022 a tudíž neprezentuje data pro časové období do roku 2021. Nebylo tak možné zhotovit obdobný graf, který by názorně představil relativní vývoj obou zemí v čase. Index se nicméně zabývá působením aktérů trestné činnosti na kriminálních trzích, zejména na trhu obchodování s lidmi, se zbraněmi či zvýšenému trendu pašování heroínu, kokainu, marihuany a syntetických drog (GI-TOC, 2023, s. 39). Z indexu je patrné, že v roce 2021 byla úroveň organizovaného zločinu na Ukrajině o 1,73 vyšší než v Moldavsku. Přestože Ukrajina přijala více zákonů v této oblasti, tato kvantita nekorresponduje s výsledkem indexu hodnotícího úroveň organizovaného zločinu (viz. Graf 13).

Graf 13: Organized Crime Index

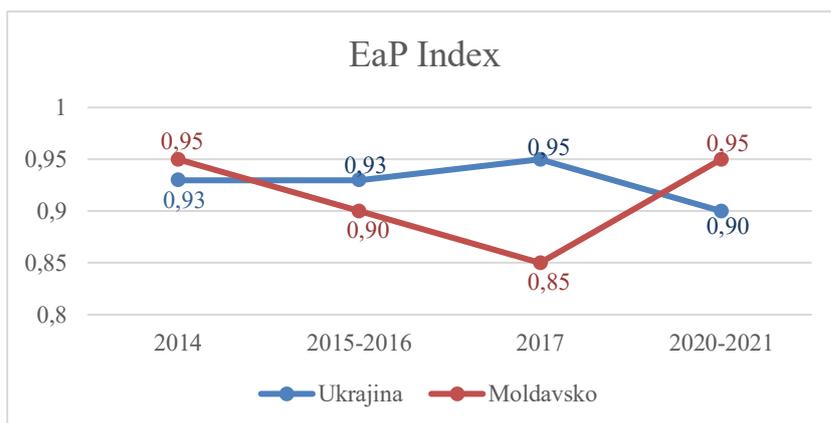

Zdroj: Autor, na základě dat OCI k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Tuvalu – 1,54 a nejhorší skóre má Demokratická republika Kongo – 7, 75; z 10)

Eastern Partnership Index

Z grafu je patrný zajímavý trend, a to sice, že jsou křivky obou zemí „zrcadlové“, tedy že je jejich pohyb v grafu opačný. Zatímco Moldavsko do roku 2017 klesalo, skóre Ukrajiny do téhož roku rostlo. Po roce 2017 však začala Ukrajina rychle klesat a skóre Moldavska se začalo naopak razantně zlepšovat. I v tomto případě je odpověď na druhou evaluační otázku poměrně komplikovaná. Přestože Ukrajina přijala mezi lety 2014-2019 více zákonů, po roce 2017 se začalo její skóre zhoršovat. Moldavsko si naopak po roce 2017 polepšilo o celou desetinu bodu a přeskočilo tak Ukrajinu. Jelikož tedy můžeme od roku 2017 v grafu sledovat klesající trend Ukrajiny a výrazně rostoucí trend Moldavska, lze tak odpovědět na druhou evaluační otázku. Přestože Ukrajina přijala více zákonů v této oblasti, tato kvantita nekorresponduje s výsledkem hodnotícího indexu (viz. Graf 14).

Graf 14: Eastern Partnership Index

Zdroj: Autor, na základě dat EaP Index k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Gruzie – 1,00 a nejhorší skóre má Bělorusko – 0,58; z 1,00)

Závěr kategorie Terorismus, organizovaný zločin a praní špinavých peněz

Právě v této kategorii je nejvíce problematická evaluace na základě pouze jednoho faktoru, tedy kvantity přijatých zákonů, neboť je více než ostatní kategorie spjata s válečným konfliktem. Ze začátku ruské invaze na Ukrajinu na jaře 2022 se sice organizovaný zločin utlumil, jelikož byly ostrou reakcí Západu zpřetrhány vazby ruského a ukrajinského zločineckého ekosystému, který je největší v Evropě. Postupem času se však mnohé formy organizovaného zločinu do regionu vrátily, a naopak se objevily nové příležitosti, které jsou úzce spjaty s válečným konfliktem. Právě díky západním sankcím, které zamezují obchodování s Ruskem lze pozorovat zvýšený trend příhraničního pašeráctví, zejména pak pašování zbraní a syntetických drog. Rovněž bylo ruskou agresí umocněno riziko

obchodování s lidmi, jelikož organizované zločinecké skupiny zneužívají zvýšené zranitelnosti uprchlíků a vnitřně vysídlených osob, kterých je dohromady téměř 14 milionů (GI-TOC, 2023, s. 1-3). Podle Organized Crime Index je úroveň organizovaného zločinu na Ukrajině vyšší než v Moldavsku z tohoto důvodu: „*Ukrajinské přístavy u Černého a Azovského moře, rozsáhlý říční systém a propustné severní a východní hranice jsou pro pašeráky, kteří se snaží dostat na trhy s drogami v EU, lákavé*“ (GI-TOC, 2021, s. 3). Dle EaP Indexu je rovněž aproximace legislativy v této kategorii značně ztížená právě z důvodu konfliktů, které se přímo týkají všech zemí Východního partnerství, s výjimkou Běloruska (EaP Index 2020-2021, s. 48). Arménie s Azerbajdžánem vedou dlouholetý konflikt o Náhorní Karabach, Gruzie vede konflikt se separatistickými regiony Abcházií a Jižní Osetií, Moldavsko je ve zmraženém konfliktu se separatistickou oblastí Podněstří a Ukrajina čelí totální invazi ze strany Ruské federace (International Crisis Group 2023). Ačkoliv autor v této práci nerozebírá intenzitu konfliktů, které se týkají jednotlivých zemí, vychází z předpokladu, že konflikt týkající se Ukrajiny je nejintenzivnější. Je tedy nutné brát na vědomí i fakt, že implementace zákonů v zemi, která operuje ve válečném stavu, je značně komplikovaná (UkraineInvest 2023). Dá se tedy předpokládat, že relevance jednoho faktoru, tedy kvantitativy přijatých zákonů, bude v této oblasti spíše menší. Na druhou stranu však můžeme pozorovat Bělorusko, které v indexech hodnotících aproximaci vychází nejhůře ze všech zemí Východního partnerství (EaP Index 2020-2021, str. 48). Závěrem této kategorie je tedy skutečnost, že ačkoliv Ukrajina přijala více zákonů a autor vzal na vědomí různou intenzitu konfliktů v porovnávaných zemích, tato kvantita nekorresponduje s výsledky indexů hodnotících danou oblast za toto zkoumané období.

3.5 Celková aproximace

Datasey

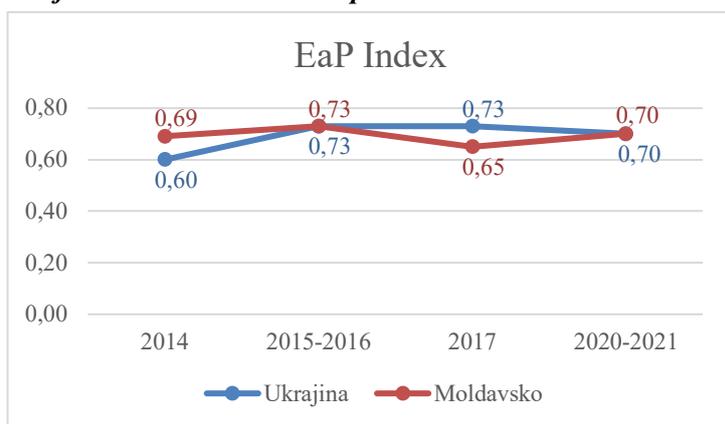
Ukrajina přijala mezi lety 2014-2019 v oblasti justice a vnitra celkem 66 zákonů, zatímco Moldavsko přijalo 55 zákonů (viz. Datasey). Odpovědí na první evaluační otázku tedy je, že Ukrajina přijala v této oblasti za zkoumané období více zákonů než Moldavsko.

Indexy

Eastern Partnership Index

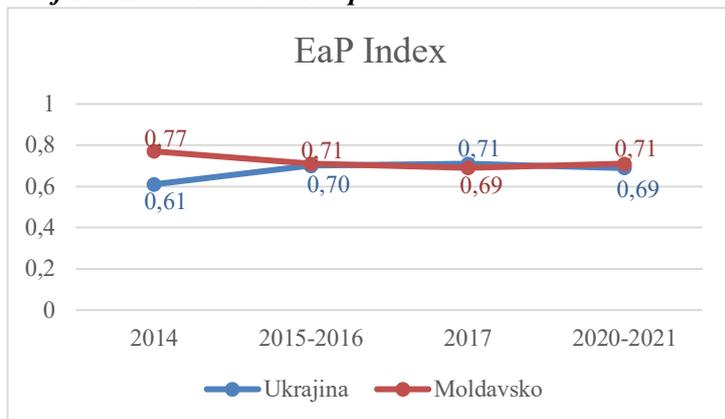
V celkovém hodnocení indexu v roce 2021 se obě země umístily na dělené první pozici se skóre 0,70 (viz. Graf 15). Toto hodnocení však zahrnuje i oblasti, kterým se tato práce nevěnuje. Jsou jimi oblast tržního hospodářství, energetiky, životního prostředí a klimatu a v neposlední řadě pak oblast regulační politiky v oblasti dopravy (EaP Index 2020-2021, s. 43). EaP Index obsahuje 2 kapitoly, které se týkají oblasti justice a vnitra, konkrétně Demokracie a řádná správa věcí veřejných a Sbližování politik. V první kapitole, která zahrnuje zejména kategorie nezávislost justice, lidská práva a ochrana proti mučení, boj proti korupci a odpovědnost státu, figuruje Moldavsko na druhém místě se skóre 0,71 (viz. Graf 16). Ukrajina v této kategorii obsadila čtvrtou příčku se skóre 0,69 (EaP Index 2020-2021, s. 15). Ve druhé kapitole pak byla důležitá kategorie, která hodnotila sbližování politik v oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Zde si Moldavsko vedlo nejlépe ze zemí Východního partnerství, a to dokonce se skóre 0,95 (viz. Graf 17). Ukrajina v této kategorii obsadila se skóre 0,90 až třetí příčku za Gruzii (EaP Index 2020-2021, s. 43). Odpovědí na druhou evaluační otázku je tedy skutečnost, že vyšší kvantita zákonů přijatých Ukrajinou nekorresponduje s hodnotícími indexy. Zde je třeba připomenout teoretický základ konceptu europeizace a související aproximace. Aproximace ve vztahu ke sbližování politik sice měří, do jaké míry se státy Východního partnerství přibližují, či dokonce oddalují standardu EU, neznamená to však, že při dosažení hodnoty 1,00, ke které se obě země v této oblasti přibližují, lze tyto země označit za aproximované (europeizované). Hodnotící aspekt tohoto pojmu byl na začátku této práce definován tak, že nelze k úplné aproximaci dojít, neboť se *acquis* EU neustále vyvíjí. Lze však určit vztah relativní, tedy odpovědět na výzkumnou otázku: *Jaká je relativní úroveň europeizace Moldavska a Ukrajiny v oblasti justice a vnitra?* Na základě porovnání dílčích kategorií, tak i porovnání celkové aproximace obou zemí ve dvou hlavních oblastech dle EaP Indexu lze za více europeizovanou zemi označit Moldavsko.

Graf 15: Eastern Partnership Index

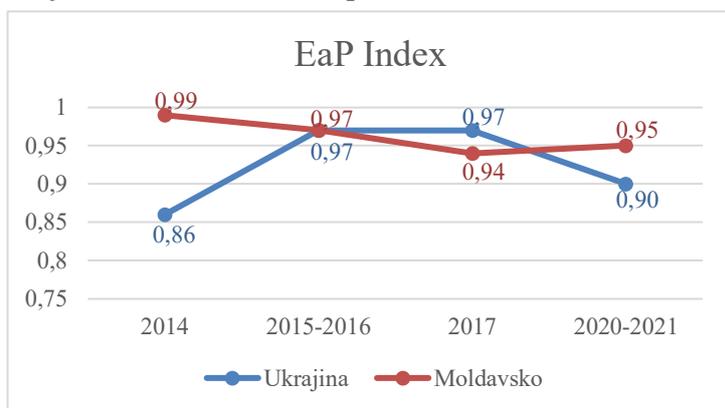
Zdroj: Autor, na základě dat EaP Indexu k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre mají právě Ukrajina s Moldavskem a nejhörší skóre má Azerbajdžán – 0,44; z 1,00)

Graf 16: Eastern Partnership Index

Zdroj: Autor, na základě dat EaP Index k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má Arménie – 0,73 a nejhörší skóre má Bělorusko – 0,31; z 1,00)

Graf 17: Eastern Partnership Index

Zdroj: Autor, na základě dat EaP Index k příslušným zemím a rokům (Pro srovnání: Nejlepší skóre má právě Moldavsko a nejhörší skóre má Bělorusko – 0,50; z 1,00)

4. Závěr analytické části

Výsledky komparativní případové studie naznačují, že předpoklad o vztahu mezi kvantitou zákonů přijatých v dané oblasti a lepšími výsledky v indexech hodnotících tyto oblasti není všeobecně platný. Bylo vybráno 5 dílčích kategorií, které byly doplněny celkem 17 indexy.²⁹ Na základě jednotlivých porovnání došel autor k poznání, že ve 4 kategoriích přijala Ukrajina (UA) více zákonů než Moldavsko (MD), avšak v příslušných indexech zaznamenala UA horší skóre než MD, případně trend grafu naznačoval, že se UA oproti MD zhoršuje. V 1 kategorii přijalo MD více zákonů než UA, a v příslušných indexech zaznamenalo MD lepší skóre než UA, případně trend grafu naznačoval, že se MD oproti UA zlepšuje.

Zodpovězením evaluačních otázek dle Delwyn Goodrick tak autor došel k závěru, že vyšší kvantita přijatých zákonů nemá pozitivní kauzální vztah k výsledkům v hodnotících indexech. Vyvrací tedy předpoklad korelačního pojetí kauzality ve vztahu množství přijatých zákonů a míry aproximace – úrovně europeizace.

Na základě těchto indexů a vymezení europeizace, tak jak ji autor pro tuto práci definoval, lze konstatovat, že z vybraných zemí je více europeizované právě Moldavsko. Je však nutné brát na vědomí, že v této části práce se autor zabýval pouze jedním faktorem ovlivňujícím europeizaci, tedy kvantitou přijatých zákonů. Jak již bylo naznačeno v závěrech jednotlivých porovnávaných kategorií, počet přijatých zákonů může být méně relevantní než jejich obsah, rozsah, kvalita a následná implementace a dodržování. Při použití této metody je tedy nutné, aby byli autoři opatrní při přijímání závěrů na základě jednoho faktoru. Tento problém se autor pokusil ošetřit tak, že pro komparaci vybral více hodnotících indexů. Touto kombinací indexů a různých metodologií, na který jsou založeny, lze dojít k triangulaci dat, tedy k potvrzení relevance vlivu jednoho konkrétního faktoru. Jelikož tedy podle více indexů založených na různých metodologiích pozorujeme v komparativní případové studii stejné výsledky, lze předpokládat, že daný faktor, tedy kvantita přijatých zákonů, pravděpodobně nemá pozitivní kauzální vztah k úrovni europeizace.

---

²⁹ 17 srovnávacích grafů.

Přestože byl vyvrácen předpoklad komparativní případové studie, tato skutečnost zároveň potvrzuje výsledky hodnotících indexů. Ve 13 indexech bylo Moldavsko lépe hodnoceno než Ukrajina, ve 2 indexech zaznamenaly obě země stejné skóre a ve 2 indexech byla Ukrajina lepší než Moldavsko. Z grafů zároveň vyplývá, že Moldavsko napříč nižší kvantitě přijatých zákonů vychází ve většině hodnotících indexů lépe než Ukrajina.³⁰ Naopak v té kategorii, kde zákonů přijalo více, v indexech rovněž vycházelo lépe³¹. Lze tedy konstatovat, že přestože byl vyvrácen předpoklad komparativní případové studie, lze odpovědět na VO1: *Jaká je relativní úroveň europeizace Moldavska a Ukrajiny v oblasti justice a vnitra? Z komparovaných zemí je v oblasti justice a vnitra více europeizované Moldavsko.*

Ačkoliv byla pro komparativní případovou studii vybrána pouze jedna nezávislá proměnná, tedy kvantita přijatých zákonů, je důležité brát v úvahu, že konflikty mohou značně ovlivnit implementaci zákonů v těchto zemích. Dá se tedy předpokládat, že s rostoucí intenzitou konfliktu je implementace zákonů obtížnější.³²

Porovnání výsledků EaP Indexu nám rovněž umožňuje odpovědět na výzkumnou VO2: *Došlo ke zrychlení europeizace po roce 2014? Z reportů je patrné, že ty země, které v rámci Východního partnerství podepsaly v roce 2014 Asociační dohody, jmenovitě Ukrajina, Moldavsko a Gruzie, si vedou stabilně lépe než země, které Asociační dohody doposud nepodepsaly, tedy Arménie, Bělorusko a Azerbajdžán (EaP Index 2020-2021, s. 4). Arménie se nicméně v celé řadě kategorií stabilně dotahuje na vedoucí trojici zemí a v některých kategoriích je dokonce převyšuje, např. v oblasti demokratických práv a politického pluralismu, nezávislosti médií či svobodě projevu (v těchto kategoriích figuruje na prvním místě) (EaP Index 2020-2021, s. 16-26). Jak již bylo popsáno v teoretické části, tyto výsledky potvrzují vliv pozitivní kondicionality, kterou prohloubení spolupráce v rámci Asociačních dohod přináší. Zde je nutné podotknout, že ačkoliv Bělorusko sdílí hranice s Polskem a Ukrajinou, zdaleka si nevede tak dobře jako Gruzie, která naopak sdílí hranice s Arménií, a hlavně s Azerbajdžánem, jenž se v indexu EaP střídá na poslední pozici s Běloruskem. Tato skutečnost může být odpovědí na kritiku, zdali tento trend není spojen s kulturní, sociální, ekonomickou a politickou tradicí střední a západní Evropy (EaP Index 2017-2021). Další metodou pro zodpovězení VO2 by mohlo být porovnání kvantity*

---

³⁰ Moldavsko bylo napříč nižší kvantitě přijatých zákonů lepší v 10 ze 13 indexů.

³¹ Moldavsko bylo v kategorii, ve které přijalo více zákonů než Ukrajina, lépe hodnoceno ve 3 ze 4 indexů.

³² Ukrajina je v nejintenzivnějším konfliktu, neboť operuje ve válečném stavu (UkraineInvest 2023).

přijatých zákonů po anexi Krymu v roce 2014 a po totální invazi na Ukrajinu Ruskou federací v roce 2022. Jelikož však reporty hodnotící aproximaci Asociačních dohod po roce 2022 ještě nejsou k dispozici, tato metoda může být inspirací pro budoucí badatele.

5. Diskuze o přesahu výzkumu europeizace do mezinárodních vztahů

V této části práce proběhne diskuse o již dříve zmíněném přesahu do mezinárodních vztahů, tedy do jaké míry má na udělení kandidátského statusu vliv právě úroveň europeizace či vnější hrozba. Touto cestou se tak autor pokusí zodpovědět na poslední dvě výzkumné otázky. V první fázi bude představen význam kandidátského statusu, jako takového. Tedy bude popsáno, co dané zemi slibuje, případně k čemu ji zavazuje a následně budou nastíněny okolnosti jeho udílení. V této části bude rovněž popsáno, jakou roli hrál kandidátský status u jiných zemí, případně za jakých podmínek jej obdržely. Toto je jedna z cest, jak vymezit případ Moldavska a Ukrajiny. Ve druhé části budou popsány specifika kandidátského statusu pro Moldavsko a Ukrajinu. Jedním z nejdůležitějších bodů bude představení sady podmínek, které obě země obdržely při udělení samotného kandidátského statusu. Zde budou rovněž zohledněny závěry analytické části práce, jelikož tyto podmínky adresují aktuální stav aproximace, konkrétně její nedostatky.

5.1 Význam kandidátského statusu, okolnosti jeho udílení a princip jednomyslnosti

Kandidátský status je zásadním mezníkem ve vývoji bilaterálních vztahů, zejména v kontextu evropské integrace a Rozšiřování EU. Dessus et al. popisuje jeho význam následovně: *“Status kandidátské země je významným krokem na cestě ke vstupu do EU. V mnoha ohledech je odměnou za pokrok, kterého země dosáhla při přizpůsobování se evropským normám a kodaňským kritériím. Status kandidátské země je politickým uznáním, že byl zahájen užší vztah mezi EU a danou zemí”*. Kolektiv rovněž konstatuje, že se kritéria neustále vyvíjejí, a jejich výklad se může lišit jak na úrovni institucí EU, tak na úrovni členských států (Dessus et al., 2017, s. 3). Tato skutečnost potvrzuje dynamický přístup ke zkoumání europeizace, tak jak bylo v práci definováno, tedy vychází z předpokladu, že se *acquis*, a tedy i samotná kodaňská kritéria, neustále vyvíjejí.

Toto vnímání kandidátského statusu čistě z politické perspektivy, tedy jasnějšího příslibu členství v EU, je však nutno doplnit o další pohledy. Řada autorů se zabývá

efektivitou principu kondicionality, jakožto mechanismu, který EU vůči potenciálním kandidátským zemím, kandidátským zemím a členským státům používá. Böhmelt a Freyburg konstatují, že efektivita kondicionality v procesu sbližování právních řádů s *acquis* EU postupem času prokazatelně slábne (Böhmelt and Freyburg, 2012, s. 267). Ugur rovněž dodává, že ačkoliv má kondicionalita ze strany EU pozitivní dopad na aproximaci kandidátských zemí, tento efekt se se silnějším příslibem členství vytrácí a během samotného členství je význam mechanismu téměř nepatrný (Ugur, 2013, s. 48). To dokazuje i skutečnost, že nové členské státy nebyly v době přistoupení kompletně aproximovány k *acquis* (Böhmelt and Freyburg, 2012, s. 267). Na povrch tak vyvstává otázka, jak může být tato kondicionalita posílena, aby došlo k prokazatelným pozitivním změnám na národní úrovni, které by uspokojily stále se zvyšující nároky EU? Trauner v tomto kontextu hovoří o doplnění této politické dimenze kondicionality, tedy jasnějšího příslibu členství, a to poskytnutím hmatatelnějších výhod pramenících z plnění kodaňských kritérií. Na příkladu Severní Makedonie ukazuje, že ačkoliv sehrál příslib členství značnou roli v zahájení potřebných reforem, kýžená aproximace k *acquis* EU v oblasti justice a vnitra byla výhradně motivovaná zájmem o dosažení liberalizace vízových styků (Trauner, 2009, s. 787). Za použití stejné logiky pak k výraznější aproximaci k *acquis* EU v oblasti ekonomické spolupráce napomáhá příslib benefitů pramenících z Hluboké a komplexní zóny volného obchodu (DCFTA).

Ačkoliv tedy EU posílila ve svých bilaterálních vztazích tuto rovinu pozitivní kondicionality, lze i nadále pozorovat stagnaci, či dokonce zhoršení aproximace u řady kandidátských států. Toto lze názorně ukázat na aktuálních případech integračního procesu a Rozšiřování EU. Nejdříve je však nutné představit další zásadní mezník ve vývoji bilaterálních vztahů v rámci sbližovacího procesu před samotným vstupem do EU, a to zahájení přístupových rozhovorů. Evropská komise tento proces definuje následovně: *“Rozhovory probíhají na mezivládních konferencích mezi členskými státy a kandidátskou zemí. Týkají se podmínek, za nichž bude země přijata do EU, a zaměřují se na přijetí a provádění souboru právních předpisů EU”* (Evropská komise, 2023b). Glenn dodává, že tyto rozhovory většinou zahrnují hodnocení schopnosti kandidátských zemí převzít závazky vyplývající z členství v EU a v případech, kdy země tuto schopnost ještě nemají, přijmout dohody o přechodných obdobích pro transpozici a implementaci *acquis* EU (Glenn, 2004, s. 5).

Jørgensen v tomto kontextu zachází ještě hlouběji a přichází s teoretickým základem pro tuto část přístupového procesu. Podle něj se jedná o “two-level game” vyjednávání podle Roberta Putnama.³³ Vedoucí představitelé kandidátských zemí tedy vyjednávají podmínky přístupových dohod jak na mezinárodní úrovni, tedy mezi členskými státy EU, tak na národní úrovni, se zájmovými skupinami, kterých se případný vstup do EU dotýká, a které mohou proti tomuto vstupu oponovat (Jørgensen, 2021, s. 8).

Právě tato rovina mezinárodního vyjednávání je v přístupovém procesu klíčová, neboť zde hraje roli jednomyslnost hlasování při schvalování nových členů EU (Evropská rada, říjen 2022). Řada procesů tak byla zpomalena, či úplně pozastavena právě z důvodu partikulárních zájmů jednotlivých členských států EU.

Příkladem může být například donedávna pozastavený proces se Severní Makedonií, jejímž vstupu do EU bránilo Bulharsko, které vetovalo započetí jejích přístupových rozhovorů (Muminovič, listopad 2020). Brzozowska shrnula slova severomakedonského premiéra Dimitara Kovačevského, který na GLOBSEC fóru v Bratislavě v roce 2022 upozornil na zvýšenou zranitelnost regionu západního Balkánu právě v důsledku zpomalení, či dokonce dočasného pozastavení integračního procesu s kandidátskými zeměmi. Dle Kovačevského je udělení kandidátského statusu Ukrajině a Moldavsku na místě, dodává však, že v případě západního Balkánu zatím EU neplní své sliby, a odměny za pozitivní transformaci Severní Makedonie nejsou dostatečné. V tomto kontextu Kovačevski upozornil na obavy z nárůstu vlivu třetích stran v regionu, pakliže EU zůstane pouze u těchto slibů (Brzozowski, 2022b). Stojíc v tomto kontextu dodává následující: *“EU musí být angažovaným a oddaným aktérem, který nabízí důvěryhodnou perspektivu integrace a zároveň si ponechává silný vliv na místní elity”* (Stojíc, 2018, s. 6). V otázce Severní Makedonie však EU učinila v roce 2022 zásadní krok, kdy po nalezení kompromisu s Bulharskem zahájila během českého předsednictví v Radě EU přístupové rozhovory nejen právě se Severní Makedonií, která na tento krok čekala 17 let, ale také s Albánií, která se dočkala po 8 letech (MZV ČR, srpen 2022).

Dalším příkladem je územní spor mezi Srbskem a Kosovem. Ačkoliv Kosovo vyhlásilo v roce 2008 nezávislost na Srbsku, jeho suverenitu stále neuznává 5 členských států EU, jmenovitě Kyprská republika, Španělsko, Řecko, Rumunsko a Slovensko (Mocák, listopad 2019). Dle Moriny je právě zvýšené napětí mezi Srbskem a Kosovem

---

³³ Putnam, 1988.

největší slabinou intergačního procesu EU, neboť této situace může využít Ruská federace, která se již několikrát pokusila zhoršit stabilitu v regionu pro posílení svého vlivu, zejména právě podporou Srbska (Morina, březen 2023). Gaarmann konstatuje, že v případě západního Balkánu chybí politická vůle přijmout těchto 6 zemí do EU a dosavadní trend využívání veta naznačuje, že bude potřeba dosáhnout ještě řady kompromisů. Dodává, že zásada jednomyslnosti při hlasování o přijetí nových členů do EU bude o to složitější, pakliže se například Srbsko stane členskou zemí dříve než Kosovo. Jeho přijetí by pak bylo de facto nemyslitelné (Gaarmann, 2022, s. 2).

Dalším územním sporem, který podstatně komplikuje intergační proces EU je otázka Kypru, jehož severní část od roku 1974 okupuje Turecko. Autonomii Severokyperské turecké republiky však uznává pouze samotné Turecko. Kromě této teritoriální otázky je EU znepokojena rovněž výrazným zhoršením demokracie a vlády práva v zemi, a tak pozastavila její přístupový proces (Evropská komise, říjen 2022). V otázce Kypru je rovněž důležité zmínit precedent, který EU přijetím jeho jižní části do EU, vytvořila. Ačkoliv je jeho severní část okupována Tureckem, ani tento nevyřešený územní spor nepředstavoval pro Kyperskou republiku překážku v přístupovém procesu do EU. Matthijs nicméně konstatuje, že Turecko je přeci jen kandidátským státem do EU, kdežto Ruská federace o této možnosti ani neuvažuje. V otázce perspektivy členství Ukrajiny v EU dodává, že hlavní hrozbu vidí Rusko zejména v integraci Ukrajiny do NATO, než právě do EU (Matthijs, červen 2022). Na základě toho by se tak dalo předpokládat, že by Ruská federace mohla učinit případné ústupky při vstupu Ukrajiny do EU, pokud by bylo smluvně zajištěno, že nebude aspirovat na členství v NATO.

Tato praxe využívání práva veta v otázce rozšiřování EU nebyla výjimkou ani v minulosti, a dá se předpokládat, že členské státy EU budou i nadále této praktiky využívat pro vydírání ostatních zemí, pakliže se případné rozšíření EU dotkne jejich partikulárních zájmů. Pakliže je tedy zkoumána perspektiva členství kandidátských zemí a je měřena na základě dosažení výše zmíněných mezníků, je důležité mít na paměti, že i přes plnění kodaňských kritérií, může být samotné schválení započetí přístupových rozhovorů či případného členství velice politickou záležitostí, která může celý proces protáhnout až na desítky let.³⁴

---

³⁴ Viz. Severní Makedonie, která čekala na započetí přístupových rozhovorů 17 let (viz. Tabulka 1).

5.2 Jak může zásada jednomyslnosti rozhodnutí a politická dimenze tohoto procesu ovlivnit perspektivu členství Ukrajiny a Moldavska v EU?

V případě Ukrajiny může hrát roli Maďarsko, které dlouhodobě blokuje ukrajinské záměry ve snaze integrovat se do západních institucí (Krekó & Szicherle, leden 2018). Kromě toho však Maďarsko využívá geopolitické a strategické významnosti integrace Ukrajiny do západních institucí ve snaze prosadit své partikulární zájmy na půdě EU, tedy zneužívá onoho práva veta v otázce rozšiřování EU. Toto bylo patrné zejména na podzim roku 2022, kdy vetovalo legislativní balíček, týkající se finanční podpory Ukrajině ve výši 18 miliard Eur. Důvodem bylo zmrazení téměř 13 miliard Eur z Kohezního fondu³⁵ a Fondu obnovy³⁶ Evropskou komisí, která byla znepokojena výrazným zhoršením demokracie a vlády práva v zemi. Maďarsko nicméně finanční pomoc Ukrajině schválilo za podmínek, kdy jí Evropská komise přizná téměř 1,2 miliardy Eur z Kohezního fondu a 5,8 miliard Eur z Fondu obnovy. Obdržení těchto peněz je však podmíněno plněním sady kritérií, zejména v oblasti justice a vnitra, konkrétně v boji proti korupci a posílení nezávislosti justice (Tamma, prosinec 2022). Jak popisuje Chivvis, ruský vliv v Evropě je citelně znát právě v Maďarsku, kde se Rusku podařilo investovat 12,5 miliardy Eur do stavby jaderných bloků elektrárny Paks II. Chivvis dodává, že této investici Rosatomu napomohla nacionalistická strana Fidesz Viktora Orbána, která ruskému investorovi pomohla obejít podmínky konkurenčního principu veřejné soutěže v EU (Chivvis, 2017, s. 6). Maďarsko tak na rozdíl od České republiky nevyslyšelo Evropskou komisi či zpravodajské služby, které otevřeně varovaly před účastí ruských a čínských firem na budování strategické infrastruktury, zejména pak v oblasti energetiky a zmiňovaných jaderných elektráren. V České republice však tomuto politickému rozhodnutí předcházelo zjištění o zapojení ruských tajných služeb do výbuchu muničního skladu ve Vrbětčích v roce 2014 (Szulecki & Overland, 2022, s. 5). Dá se však předpokládat, že pokud by varování bezpečnostních institucí nebylo tak intenzivní, tehdejší vláda v čele s Andrejem Babišem, místopředsedou vlády Karlem Havlíčkem, ale rovněž výrazně podporována tehdejším prezidentem Milošem Zemanem, by ruské a čínské společnosti z tendru nevyloučila (Evropské hodnoty, bezen 2021).

---

³⁵ Kohezní fond (Kołodziejcki, březen 2022).

³⁶ Nástroj pro oživení a odolnost – Fond obnovy (Evropská komise, březen 2022)

Kraemer s Jandou v tomto ohledu označují Maďarsko za ruský proxy stát v EU a jeho úlohu popisují následovně: „*Sovětský svaz využíval různé oficiální a neoficiální subjekty k šíření propagandy, pěstování politického vlivu a provádění zpravodajských operací. Ruská federace pod Putinovým vedením sleduje stejné cíle podobně prostřednictvím řady diplomatických, ekonomických a kulturních organizací a vazeb*“ (Kraemer & Janda, 2021, s. 7). Pro zodpovězení VO3 tak bude autor vycházet z předpokladu, že tlak Ruska na Maďarsko bude v otázce ukrajinské perspektivy v EU signifikantní. To by mohlo mít například podobu, že Ruská federace nepřistoupí k mírovému řešení konfliktu, pakliže bude Ukrajině přislíbena perspektiva členství v EU, nebo NATO. Niecypor rovněž konstatuje, že přijetí Ukrajiny do EU nemusí mít ve finální fázi přístupového procesu podporu ani u dalších členských států EU, například Francie a Německa. Dodává, že vstup Ukrajiny do EU by měl výrazné dopady na fungování samotných institucí EU. Ukrajina by se stala pátou největší zemí EU, tudíž by musel být reformován celý systém hlasování. Pro Francii a Německo by to pak mohlo být problematické právě z toho důvodu, že by početná Ukrajina disponovala velkým procentem celkových hlasů, který by mohl posílit agendu východoevropských států na úkor partikulárních zájmů těchto dvou zemí (Niecypor, 2023, s. 9).

V případě Moldavska je perspektiva členství v EU ohrožena zejména možnou destabilizací politické situace ruským vlivem na separatistickou oblast Podněstří a autonomní oblast Gagauzsko, nežli politickou dimenzí samotného rozhodovacího procesu. Obě tyto oblasti jsou do značné míry ovlivňovány Ruskou federací, a představují tak pro Moldavsko hrozbu v podobě signifikantní destabilizace politického systému, pakliže by Rusko podniklo patřičné kroky (Deen & Zweers, 2022, s. 1). Co se týče Podněstří, zde lze pozorovat přítomnost Ruské federace zejména ve vojenských kapacitách, ale rovněž v oblasti politické, kulturní a ekonomické. Jelikož je separatistický region zásobován levným ruským plynem, s jehož pomocí pak výhodně produkuje elektřinu pro export, byly ekonomické vazby na Rusko hlavním faktorem, který od odtržení regionu od Moldavska v roce 1991 určoval politickou orientaci podněsterské vlády. Od roku 2015 je však region zahrnut do Hluboké a komplexní zóny volného obchodu (DCFTA) v rámci moldavské Asociační dohody. Výhody pramenící z DCFTA a následné uzavření ukrajinského přístavu v Oděse pro podněsterský obchod vedly podniky k pragmatičtějšímu přístupu, a tedy částečnému přeorientování svého exportu do zóny DCFTA (Deen & Zweers, 2022, s. 3).

Další možností, jak může Ruská federace udržet Moldavsko mimo evropské struktury je vyvolání státního převratu, zejména pak prostřednictvím moldavských oligarchů, jejichž ekonomických a politických aktivit se dotýkají protikorupční zákony současné pro-evropské vlády a prezidentky Maiy Sandu (Deen & Zweers, 2022, s. 13). Horáková dodává, že z obavy o podnícení tohoto státního převratu, na což upozorňuje jak Maia Sandu, tak ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskyj, vyzývá moldavská vláda EU k rozšíření sankcí také proti těmto oligarchům, kteří mohou převrat podle ruského plánu uskutečnit (Horáková, únor 2023). Když Ruská federace uznala v únoru roku 2022 nezávislost Luhanské a Doněcké republiky, objevily se spekulace, že by se mohla rovněž pokusit dobýt ukrajinský přístav v Oděse a propojit tak tyto dobytá území s Gagauzskem a Podněstřím. Touto cestou by pak mohla využít svých vojenských kapacit v oblasti k otevření další fronty invaze na Ukrajinu. Tato zmíněná zranitelnost sice nebyla doposud výrazně exponována, je však nutné mít napaměti, že i v případě Moldavska se bude perspektiva členství v EU odvíjet od průběhu a výsledku současné války na Ukrajině (Deen & Zweers, 2022, s. 21). Rovněž se dá předpokládat, že ačkoliv není Moldavsko v přímém válečném konfliktu s Ruskou federací, jeho energetická závislost na něm, spolu s křehkou politickou situací v zemi spojenou s výrazným pro-ruským sentimentem moldavských opozičních stran, bude největší vnitřní překážkou země v intergaci do EU (Minzarari, březen 2023). Pro zodpovězení VO3 tak bude autor vycházet z předpokladu, že ačkoliv je perspektiva členství Moldavska v EU značně ovlivněna jednáním Ruské federace, absence přímého válečného konfliktu a vyhraněné pozice některého z členských států EU může pro zemi znamenat jasnější perspektivu členství v EU, nežli tomu je v případě Ukrajiny. Jak již bylo zmíněno v kontextu Ukrajiny, její vstup do EU by znamenal fundamentální změny v samotných institucích EU, kdežto u Moldavska se dá naopak předpokládat, že by svou velikostí rozložení sil v EU, de facto neovlivnilo.

5.3 Specifika kandidátského statusu pro Moldavsko a Ukrajinu

Specifika kandidátského statusu pro Moldavsko a Ukrajinu lze nejlépe představit porovnáním s ostatními zeměmi aspirujícími na členství v EU. V současnosti existuje 8 kandidátských zemí do EU, kterými jsou Albánie, Severní Makedonie, Srbsko, Turecko, Černá Hora a od roku 2022 také Bosna a Hercegovina, Moldavsko a Ukrajina (viz. Tabulka 1). Gruzie se ve stejném roce dočkala jakéhosi předstupně kandidátského statusu, tedy ji byla přislíbena evropská perspektiva. Evropská rada je nicméně připravena udělit

kandidátský status, jakmile bude splněno 12 podmínek, které pro zemi stanovila (Evropská rada, červen 2022). Z Eastern Partnership Index rovněž vyplývá, že se Gruzie drží v těsném závěsu za vedoucí dvojicí, Moldavskem a Ukrajinou, se kterými v rámci Východního partnerství rovněž podepsala Asociační dohodu s EU (EaP Index 2020-2021, s. 4). Dá se tedy předpokládat, že při udržení tohoto pozitivního trendu aproximace bude kandidátský status následovat. Další potenciální kandidátskou zemí, která ještě nesplňuje podmínky pro členství v EU je pak Kosovo, které doposud nepodalo přihlášku k členství v EU (Evropská komise, 2023c).

Tabulka 1: Časové znázornění procesu sblížení

Kandidátské země	Podepsání Asociační dohody	Požádání o vstup do EU	Obdržení kandidátského statusu	Započetí přístupových rozhovorů
Turecko	1963**	1987****	1993	2005
Severní Makedonie	2001*	2004	2005	2022
Černá Hora	2010*	2008	2010	2012
Albánie	2009*	2009	2014	2022
Srbsko	2008*	2009	2012	2014
Bosna a Hercegovina	2015*	2016	2022	nezačaly
Moldavsko	2014	2022	2022	nezačaly
Ukrajina	2014	2022	2022	nezačaly
Gruzie	2014	2022	2022***	nezačaly
Kosovo	2016*	nepožádalo	neobdrželo	nezačaly

*Dohoda o stabilizaci a přidružení

** Ankarská dohoda zakládající postupné sblížení Turecka a Evropského společenství

*** Gruzie obdržela pouze status potenciální kandidátské země

**** Turecko požádalo o vstup do tehdejšího Evropského hospodářského společenství (EHS)

Zdroj: Autor, vlastní zhotovení tabulky (Evropská komise, 2023c)³⁷

Z tabulky je patrné, že Moldavsko a Ukrajina obdržely kandidátský status ve stejném roce, ve kterém podaly oficiální přihlášky ke členství v EU, kdežto ostatní země musely na obdržení kandidátského statusu čekat řadu let, nejdéle pak Bosna a Hercegovina, která se dočkala po 6 letech (viz. Tabulka 1). Lze tedy konstatovat, že na základě tohoto pozorování bylo udělení kandidátského statusu Moldavsku a Ukrajině bezprecedentní a do značné míry potvrzuje, že bylo toto rozhodnutí ovlivněno mimořádným faktorem. Na plenárním zasedání Evropského parlamentu 23. června 2022 pak padla v diskuzi řada názorů, jenž potvrzují tento mimořádný faktor při udělení kandidátského statusu oběma zemím. Jednalo se zejména o tyto výroky:

„V kontextu brutální ruské agresivní války proti Ukrajině by se tento krok rovnal projevu vůdcovství, odhodlání a vize, ..., pro členství v EU neexistuje žádný "zrychlený postup" a přistoupení zůstává strukturovaným procesem založeným na zásluhách, který vyžaduje splnění kritérií členství v EU a závisí na účinném provádění reform“.

³⁷ Zelená výplň v Tabulce 1 znázorňuje nejaktuálnější vývoj přístupových procesů.

a

„Ukrajina (28. února), Moldavsko a Gruzie (obě 3. března) podaly žádost o členství v EU v důsledku ruského útoku na Ukrajinu. Komise 17. června zveřejnila stanoviska k těmto třem žádostem a doporučila Radě, aby potvrdila vyhlídky Ukrajiny, Moldavské republiky a Gruzie na členství v EU“ (Evropský parlament, červen 2022)

Ačkoliv tyto závěry naznačují politickou dimenzi rozhodnutí, tedy že byl kandidátský status udělen v reakci na ruskou agresi, obě země musí splnit řadu podmínek (doporučení Evropské komise), než bude možné uvažovat o započetí přístupových rozhovorů.

5.4 Implementace doporučení Evropské komise v Moldavsku a na Ukrajině

V této části práce bude autorův výzkum doplněn o nejaktuálnější vývoj v souvislosti s aproximací národních legislativ obou zemí k *acquis* EU. Z reportů hodnotících implementaci doporučení Evropské komise se zaměří pouze na ty kategorie, které spadají do oblasti justice a vnitra a následně se, spolu s poznáním z analytické části této práce, pokusí zodpovědět zbývající výzkumné otázky.

Nejdříve je třeba podotknout, že v obou zemích byly výrazně posíleny kapacity pro koordinaci implementace doporučení Evropské komise. V Moldavsku vznikla v červnu roku 2022 Národní komise pro evropskou integraci (NCEI) (IPRE, duben 2023). Na Ukrajině již od roku 2017 funguje odbor Úřadu vlády pro koordinaci evropské a euroatlantické integrace, který má v současnosti na starost rovněž implementaci doporučení Evropské komise (European Integration Portal, červen 2022).

Moldavsko

Moldavsku bylo Evropskou komisí stanoveno 9 podmínek³⁸, jejichž plnění je vyžadováno pro případné započetí přístupových rozhovorů. Ve svém stanovisku z června 2022 naléhala zejména na dokončení justiční reformy podle současných doporučení, konkrétně pak na doplnění členů Vrchní rady soudců. Velkou pozornost rovněž věnovala podniknutí konkrétních opatření moldavskou vládou v boji proti organizovanému zločinu, korupci a de-oligarchizaci ve všech sférách veřejného života (Evropská komise, červen 2022a, s. 16). V současnosti je proces implementace těchto podmínek monitorován

---

³⁸ Viz. Poznámka pod čarou č. 39.

Institutem pro evropské politiky a reformy, think-tankem Expert-Grup a Centrem pro právní zdroje Moldavska (IPRE, duben 2023). Obě země zhotovují reporty, které se shodně nazývají „Candidate Check“ (Kontrola kandidátů). V případě Moldavska hodnotí implementaci doporučení Evropské komise pro započetí přístupových rozhovorů s EU na stupnici od 1 do 5 (IPRE, 2023, s.6). Ukrajinské reporty však tuto implementaci hodnotí na stupnici od 1 do 10 (The New Europe Center, únor 2023). Aby tedy bylo možné obě země porovnat, musely být reporty obou zemí normalizovány na stejnou škálu. Škála a skóre v moldavských reportech tak byly vynásobeny dvěma. Její skóre po úpravě tedy činí 7,6 z 10 (původně 3,8 z 5) a tento výsledek byl následně vyjádřen v procentech.

Dle posledního skóre reportu ze 13. dubna 2023, normalizovaného na škálu (1-10) podle ukrajinského reportu, implementovalo Moldavsko k 31. březnu 2023 doporučení Evropské komise na 76 % (IPRE, 2023, s. 7). Z reportu vyplývá následující: Moldavsko učinilo výrazné změny v reformě justice, boji proti organizovanému zločinu, ochraně lidských práv či veřejné administrativě a nakládání s veřejnými financemi. Nejméně uspokojivé je pak v implementování doporučení v oblasti spolupráce s občanskou společností či de-oligarchizace (IPRE, duben 2023). V oblasti de-oligarchizace je naplánováno 10 opatření, doposud bylo však bez výraznějších nedostatků implementováno pouze 1 a dalších 8 opatření je teprve v procesu implementace (IPRE, 2023, s. 12). Moldavsko je rovněž méně přesvědčivé v oblasti boje proti korupci, kde se do jisté míry odchýlilo od Akčního plánu pro implementaci doporučení Evropské komise (IPRE, 2023, s. 11). Z celkových 60 opatření však bylo implementováno bez nedostatků či s mírnými nedostatky téměř 60 %, což podtrhuje výraznou snahu o včasnou implementaci těchto doporučení (IPRE, 2023, s.7).

Tabulka 2: Implementace doporučení Evropské komise v Moldavsku

Doporučení Evropské komise	Implementace
1. Reforma justice	80%
2. Doporučení OBSE/ODIHR a Benátské komise	80%
3. Boj proti korupci	72%
4. De-oligarchizace	66%
5. Boj proti organizovanému zločinu	78%
6. Reforma veřejné správy	80%
7. Nakládání s veřejnými financemi	94%
8. Spolupráce s občanskou společností	56%
9. Ochrana lidských práv	82%

Zdroj: Autor, vlastní zhotovení tabulky (V tabulce je procentuální vyjádření hodnotícího skóre po přizpůsobení škály podle ukrajinského reportu) (IPRE, duben 2023).

Ukrajina

Ukrajíně bylo Evropskou komisí stanoveno 7 podmínek, jejichž plnění je vyžadováno pro případné započetí přístupových rozhovorů. V případě Ukrajiny dělá Evropské komisi největší starost nezávislost při výběru kandidátů na soudce Nejvyššího ústavního soudu Ukrajiny a justiční reforma, která nebere v potaz doporučení Benátské komise (Benátská komise, 2022). V současnosti je proces implementace těchto podmínek monitorován konsorciem ukrajinských think-tanků sjednocených pod záštitou The New European Center (The New European Center, únor 2023). Jak již bylo zmíněno u Moldavska, ukrajinské reporty hodnotí implementaci na škále od 1 do 10, a tato škála byla autorem vybrána pro následnou komparaci.

Dle posledního skóre reportu z 1. února 2023 implementovala Ukrajina k tomuto datu doporučení Evropské komise na 58 %. Z reportu vyplývá následující: Ukrajina doposud nevezala v potaz doporučení Benátské komise a stále nesplňuje evropské standardy v otázce konkurenčního a transparentního výběru soudců Ústavního soudu. V této kategorii si dokonce od posledního reportu z listopadu 2022 pohoršila. Žádné zlepšení nezaznamenala ani v otázce de-oligarchizace společnosti a podle reportu vůbec neřeší otázku vlivu oligarchů v dlouhodobém horizontu. Reforma v této oblasti navíc souvisí s evaluací Benátské komise, která k tématu doposud nevydala doporučení. Další oblastí, ve které nebylo od června 2022 zaznamenáno žádné zlepšení je boj proti praní špinavých peněz (The New Europe Center, únor 2023). Z důvodu nedostatečných reforem v oblasti justice a de-oligarchizace, které jsou stěžejní pro zajištění demokracie a vlády práva, tak Evropská komise posunula hodnocení pokroku Ukrajiny v plnění jejích sedmi doporučení o jeden rok (Sydorenko, listopad 2022).

Tabulka 3: Implementace doporučení Evropské komise na Ukrajině

Doporučení Evropské komise	Implementace
1. Reforma Ústavního soudu	20%
2. Pokračování reformy soudnictví (HCJ/HCQJ)	70%
3. Boj proti korupci	70%
4. Boj proti praní špinavých peněz	60%
5. De-oligarchizace	20%
6. Mediální legislativa	90%
7. Legislativa o národnostních menšinách	80%

Zdroj: Autor, vlastní zhotovení tabulky (The New Europe Center, únor 2023)

6. Závěr diskuze o přesahu výzkumu europeizace do mezinárodních vztahů

Z porovnání reportů obou zemí je patrné, že si Moldavsko vede lépe v implementaci doporučení Evropské komise. Zatímco Ukrajina výrazně zaostává ve dvou klíčových kategoriích, tedy reformě justice a de-oligachizace, Moldavsko pozoruje pomalé zlepšení v oblasti spolupráce s občanskou společností.

Na základě výsledků analytické části práce, obohacené o poznatky z dalšího přesahu výzkumu europeizace do mezinárodních vztahů se tak autor pokusí zodpovědět VO3: *Má Moldavsko a Ukrajina perspektivu rychlejšího vstupu do EU?* Pakliže bereme v potaz větší úroveň europeizace Moldavska, spolu s menšími překážkami v přístupovém procesu do EU a uspokojivější implementací doporučení Evropské komise, lze konstatovat, že je perspektiva Moldavska pro vstup do EU lepší než v případě Ukrajiny. Autor rovněž vychází z předpokladu, že samotný proces může trvat i desítky let, a pakliže by do té doby nebyla válka na Ukrajině ukončena, precedent EU z přístupového procesu Kyprské republiky, by mohl být zopakován i v tomto případě. Překážky, kterým Ukrajina čelí, jsou však výraznější než u Moldavska, a tak autor předpokládá, že země nevstoupí do EU v horizontu 5 let, jak se podle průzkumů domnívá téměř 70 % Ukrajinců (Matthijs, červen 2022).

Odpověď na poslední výzkumnou otázku tedy vychází jak z analytické části a poznatků z dalšího přesahu výzkumu europeizace do mezinárodních vztahů, tak právě z odpovědí na předchozí výzkumné otázky. Připomeneme-li si poslední VO4: *Bylo udělení kandidátského statusu urychleno ruskou agresí?* Autor na základě komparativní případové studie, představení významu kandidátského statusu a zodpovězení předchozích výzkumných otázek dochází k závěru, že bylo udělení kandidátského statusu Moldavsku a Ukrajině politickým krokem, který byl reakcí na invazi Ukrajiny Ruskou federací z 24. února 2022. „*Jak se říká v EU, nestandardní postup (kdy jsou podmínky poskytovány současně se statusem) se stal signálem důvěry v Kyjevě*“ (Sydorenko, srpen 2022). Tímto nestandardním postupem však samotná Evropská komise dává najevo, že za normálních okolností by země musely tyto podmínky před obdržení kandidátského statusu splnit. Jelikož však do přístupových procesů přibyl onen faktor války, byla oběma zemím na žádost Evropského komise přislíbena perspektiva stát se členem EU.³⁹

---

³⁹ Stanovisko Komise k žádosti Moldavské republiky o členství v Evropské unii (Evropská komise, červen 2022a, s. 16)

V teoretické rovině tak autor předpokládá, že z důvodu extra-teritorializace hrozeb, které do regionu východní Evropy přináší nestabilita, spojená s ruskou agresí, je europeizace Moldavska a Ukrajiny možným řešením těchto problémů, mimo hranice EU. Přislíbením evropské perspektivy (udělením kandidátského statusu) a benefitů, které z ní pramení, tak tuto europeizaci Evropská unie podněcuje. Takto europeizované země pak mohou lépe adresovat problémy v tomto regionu a zabránit tak případnému „spill-over“ efektu na území EU.

Stanovisko Komise k žádosti Ukrajiny o členství v Evropské unii (Evropská komise, červen 2022b, s. 20).

Závěr

Moldavsko a Ukrajina obdržely kandidátský status do EU jen pár měsíců poté, co podaly oficiální přihlášky ke členství v EU. Učinily tak v reakci na invazi na Ukrajinu Ruskou federací 24. února 2022. Cílem této diplomové práce bylo zjistit, zdali byly obě země před obdržením kandidátského statusu dostatečně europeizované, nebo byl tento krok EU reakcí na ruskou agresi. Teorie europeizace byla vybrána proto, neboť zkoumá proces, jenž je pro přistoupení do EU klíčový. V tomto případě byla definována jako míra aproximace národních legislativ k *acquis* EU v oblasti justice a vnitra. Moldavsko a Ukrajina tak aproximují své legislativy k evropském právnímu rámci na základě pozitivní kondicionality ze strany EU, tedy jasnějšího příslibu členství a dalších benefitů, jako například liberalizace víz či Hluboké a komplexní zóny volného obchodu. Snaha EU europeizovat tyto dvě země pak může být vysvětlena extra-teritorializací hrozeb, které do regionu východní Evropy přináší nestabilita, spojená s ruskou agresi. Tato práce tedy vycházela z předpokladu, že zájem EU europeizovat je z důvodu extra-teritorializace hrozeb konzistentní a silný, kdežto zájem jednotlivých zemí se liší na základě této kondicionality. EU tedy příslibem evropské perspektivy (udělením kandidátského statusu) a benefitů, které z ní pramení, podněcuje pozitivní europeizaci v těchto zemích. Takto europeizované země pak mohou lépe adresovat problémy v regionu, destabilizovaném ruskou agresi, a zabránit tak případnému „spill-over“ efektu na území EU. Z pohledu Moldavska a Ukrajiny pak autor předpokládá, že zájem europeizovat svou legislativu a usilovat o členství v EU je motivován zejména ohrožením Ruskou federací, ale také politickými, ekonomickými a sociálními benefity členství v EU.

V první části práce byla metodou komparativní případové studie zkoumána relativní úroveň europeizace v oblasti justice a vnitra v Moldavsku a na Ukrajině. Výsledky komparativní případové studie naznačují, že předpoklad o vztahu mezi kvantitou zákonů přijatých v dané oblasti a lepšími výsledky v indexech hodnotících tyto oblasti není všeobecně platný. Toto bylo zjištěno zodpovězením evaluačních otázek dle Delwyn Goodrick, kdy autor došel k závěru, že vyšší kvantita přijatých zákonů nemá pozitivní kauzální vztah k výsledkům v hodnotících indexech. Vyvrací tedy předpoklad korelačního pojetí kauzality ve vztahu množství přijatých zákonů a míry aproximace – úrovně europeizace. Na základě poznatků z této části práce bylo možné zodpovědět VO1 a VO2. Jelikož mělo Moldavsko v drtivé většině všech indexů lepší skóre, a to i přes to, že

v příslušných kategoriích přijalo méně zákonů, odpovědí na VO1 je skutečnost, že z komparovaných zemí je v oblasti justice a vnitra více europeizované právě Moldavsko. Z reportů hodnotících aproximaci v rámci Asociačních dohod je patrné, že ty země, které v rámci Východního partnerství Asociační dohody v roce 2014 podepsaly, jmenovitě Ukrajina, Moldavsko a Gruzie, si vedou stabilně lépe než země, které Asociační dohody doposud nepodepsaly, tedy Arménie, Bělorusko a Azerbajdžán. Touto cestou tak byla zodpovězena VO2, tedy že se europeizace po roce 2014, kdy obě země podepsaly s EU tyto Asociační dohody, zrychlila.

Ve druhé části práce následně proběhla diskuze o již dříve zmíněném přesahu do mezinárodních vztahů, tedy do jaké míry má na udělení kandidátského statusu vliv právě úroveň europeizace či vnější hrozba. Rovněž zde byly průběžně reflektovány závěry analytické části práce. Nejdříve byl popsán význam kandidátského statusu a přístupových rozhovorů. Zde byla představena řada překážek, které mohou přístupové procesy zemí, aspirujících na členství v EU, značně zkomplikovat. Poté byly do výzkumu zahrnuty nejaktuálnější reporty hodnotící implementaci doporučení Evropské komise. Na základě těchto poznatků, doplněných o závěry z první části práce pak mohla být zodpovězena VO3. Pakliže bereme v potaz větší úroveň europeizace Moldavska, spolu s menšími překážkami v přístupovém procesu do EU a uspokojivější implementací doporučení Evropské komise, lze konstatovat, že je perspektiva Moldavska pro vstup do EU lepší než v případě Ukrajiny. Zodpovězení těchto tří výzkumných otázek, rovněž doplněných o závěry z analytické části práce, tak umožnilo odpovědět i na VO4. Autor tak dochází k závěru, že udělení kandidátského statusu Moldavsku a Ukrajině bylo politickým krokem, který byl reakcí na invazi Ukrajiny Ruskou federací z 24. února 2022. Zodpovězením těchto čtyř výzkumných otázek tak byla potvrzena hypotéza této diplomové práce. *Přestože v obou zemích již řadu let probíhá europeizace, tedy aproximace národních legislativ k *acquis communautaire*, stále nesplňují řadu kritérií pro vstup do EU, či udělení samotného kandidátského statusu. Počinání Ruské federace však má na proces europeizace, udělení kandidátského statusu a případný vstup do EU prokazatelný vliv.*

Summary

Moldova and Ukraine were granted EU candidate status just a few months after they submitted their official applications for EU membership. They did so in response to the invasion of Ukraine by the Russian Federation on 24 February 2022. The aim of this thesis was to determine whether both countries were sufficiently Europeanised in the field of justice and home affairs before receiving candidate status or whether this EU move was solely a reaction to Russian aggression. The Europeanisation theory was chosen because it examines a process that is crucial for EU accession. In this case, it was defined as the degree of approximation of national legislations to the EU *acquis* in the field of justice and home affairs. Thus, Moldova and Ukraine are approximating their legislation to the European legal framework on the premise of positive conditionality from the EU, i.e. a clearer promise of membership and other benefits such as visa liberalization or the Deep and Comprehensive Free Trade Area. The EU's efforts to Europeanise these two countries can then be explained by the extra-territorialisation of the threats posed to the Eastern European region by the instability associated with Russian aggression. Thus, this paper assumes that the EU's interest to Europeanise is consistent and strong due to the extra-territorialisation of threats, whereas the interest of individual countries varies based on this conditionality. Thus, by promising a European perspective (granting candidate status) and the benefits that stem from it, the EU encourages positive Europeanisation in these countries. Such Europeanised countries can then better address the problems in the region, destabilized by Russian aggression, and thus prevent a possible “spill-over” effect on EU territory. From the perspective of Moldova and Ukraine, the author suggests that the interest in Europeanising their legislation and seeking EU membership is motivated mainly by the threat of the Russian Federation, but also by the political, economic and social benefits of EU membership.

In the first part of the thesis, the relative level of Europeanisation in the field of justice and home affairs in Moldova and Ukraine was investigated using a comparative case study method. The results of the comparative case study suggest that the assumption of a relationship between the quantity of laws adopted in a given area and better results in the indexes assessing these areas is not universally valid. This was established by answering the evaluation questions according to Delwyn Goodrick, where the author concluded that a higher quantity of laws adopted does not have a positive causal relationship with scores in the evaluation indexes. Thus, he refutes the assumption of a correlational notion of causality

in the relationship between the quantity of laws adopted and the degree of approximation – the level of Europeanisation. Based on the findings of this part of the paper, it was possible to answer RQ1 and RQ2. Since Moldova had a better score in the vast majority of all indexes, despite having adopted fewer laws in the respective categories, the answer to RQ1 is that, of the countries compared, Moldova is the more Europeanized in the field of justice and home affairs. The reports assessing approximation of the Association Agreements show that those countries that have signed Association Agreements in the framework of the Eastern Partnership in 2014, namely Ukraine, Moldova and Georgia, perform consistently better than those countries that have not yet signed Association Agreements, namely Armenia, Belarus and Azerbaijan. This way, RQ2 was answered, i.e. that Europeanisation accelerated after 2014, when both countries signed these Association Agreements with the EU.

The second part of the thesis then discussed the aforementioned overlap into international relations, i.e. to what extent the level of Europeanisation or external threat influences the granting of candidate status. The conclusions of the analytical part of the thesis were also continuously reflected here. First, the significance of candidate status and accession talks was described. Here, a number of obstacles were presented that can significantly complicate the accession processes of countries aspiring to EU membership. Then, the most recent reports evaluating the implementation of the European Commission recommendations were included in the research. Based on these findings, supplemented by the conclusions from the first part of the thesis, RQ3 could then be answered. If we take into account the higher level of Europeanisation of Moldova, together with the lower obstacles in the EU accession process and the more satisfactory implementation of the European Commission recommendations, it can be concluded that Moldova's prospects for EU accession are better than in the case of Ukraine. Thus, answering these three research questions, also complemented by the conclusions from the analytical part of the thesis, allowed answering also RQ4. Thus, the author concludes that the granting of candidate status to Moldova and Ukraine was a political move in response to the invasion of Ukraine by the Russian Federation on 24 February 2022.

Ergo, by answering these four research questions, the hypothesis of this thesis was confirmed. Although Europeanisation, i.e. the approximation of national legislation to the *acquis communautaire*, has been underway in both countries for a number of years, they still do not meet a number of criteria for EU accession or the granting of candidate status itself. However, the actions of the Russian Federation have a demonstrable impact on the Europeanisation process, the granting of candidate status and eventual accession to the EU.

Použitá literatura

Periodická literatura:

Ahmetaj, L. & Berhani, I. (2011). Requirements for Getting Closer to European Union and Potential Membership. *Romanian Economic and Business Review* – Vol. 6, No. 3, s. 138-150.

Beneš, V. & Drulák, P. (2019). Metodologie výzkumu politiky. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2019. s. 99-123. Studijní texty, sv. 71. ISBN 978-80-7419-283-8.

Böhmelt, T., & Freyburg, T. (2013). The temporal dimension of the credibility of EU conditionality and candidate states' compliance with the *acquis communautaire*, 1998–2009. *European Union Politics*, 14(2), 250–272. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1465116512458164>

Correa, E. A., Jetter, M., & Agudelo, A. M. (2016) Corruption: Transcending Borders. *Kyklos*, 69: 183–207. doi: [10.1111/kykl.12108](https://doi.org/10.1111/kykl.12108)

Dabrowski, M. (2022). Towards a New Eastern Enlargement of the EU and Beyond. In: *Intereconomics: Review of European Economic Policy* – Vol. 57, No. 4, s. 209-212. DOI: 10.1007/s10272-022-1064-3

Dančák, B., Fiala, P. & Hloušek, V. (2005). Evropeizace: pojem a jeho konceptualizace. In: *Evropeizace. Nové Téma politologického výzkumu*. Eds. Dančák, B., Fiala, P. and Hloušek, V. Brno: IIPS, s. 11–25.

Deen, B. & Zweers, W. (2022). Walking the tightrope towards the EU, Moldova's vulnerabilities amid war in Ukraine. Netherlands Institute of International Relations. Clingendael Report. Dostupné z: <https://www.clingendael.org/sites/default/files/2022-10/walking-the-tightrope-towards-the-eu.pdf>

Dessus, Z., Rexha, A., Merja, A. & Stratulat, C. (2017). Kosovo's EU candidate status: a goal within reach? *EPC Discussion Paper, 28 June 2017*. [Discussion Paper] Dostupné z: https://aei.pitt.edu/88155/1/pub_7812_kosovoseucandidatestatus.pdf

Featherstone, K. (2003). *The Europeanization of Public Policy*. In Featherstone, K. and Radaelli, C. M. (ed.): *The Politics of Europeanization*. Oxford: Oxford University Press, pp. 3-26.

Ferrero, I. & Ackrill, R. (2016). Europeanization and the Soft Law Process of EU Corporate Governance: How has the 2003 Action PLAN Impacted on National Corporate Governance Codes? *JCMS* 12344, January

Filipec, O. (2019). Europeizace: rámeček pro analýzu. *Olomouc: Iuridicum Olomoucnense, o.p.s., 2019. 116 s. ISBN 978-80-88266-42-6*

Flikke, G. (2013). Norms and Conditionality: The EU and Ukraine. Norwegian Institute on International Affairs. Policy Brief. Dostupné z: <https://www.files.ethz.ch/isn/171290/NUPI%20Policy%20Brief-15-13%20Flikke.pdf>

Glenn, K. J. (2004). From Nation-States to Member States: Accession Negotiations as an Instrument of Europeanization. *Comparative European Politics*. 2. 3-28. 10.1057/palgrave.cep.6110023.

Gruszczak, A. (2010). The securitization of the Eastern borders of the European Union. Walls or bridges? Paper to the UACES 40th Annual Conference Exchanging Ideas on Europe: Europe at a Crossroads, Bruges, 6-8 September 2010.

Jørgensen, K.E. (2007). The Politics of Accession Negotiations. In: LaGro, E., Jørgensen, K.E. (eds) *Turkey and the European Union. Palgrave Studies in European Union Politics*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9780230223035_2

Karlas, J. (2008). „Jak zkoumat politiku: kvantitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích“ In: Petr Drulák, P. a kol. – Vyd. 1. – Praha: Portál. 2008.

Kochenov, D. (2004). Behind the Copenhagen façade. The meaning and structure of the Copenhagen political criterion of democracy and the rule of law. *European Integration online Papers (EIoP)* Vol. 8 (2004) N° 10.

Kořan, M. (2008). "Jednopřípadová studie." In: Drulák, P. a kol. (ed.). *Jak zkoumat politiku*. Praha: Portál, s. 29-61.

Kučerová, I., (2010). *Hospodářské politiky v kontextu vývoje Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1628-5.

Kučerová, I. (2016). Europeanization of central European countries. In *International Conference on European Integration* (pp. 526-536). Ostrava: VŠB-TU, Faculty of Economics.

Ladrech, R. (2010). *Europeanization and National Politics* (Basingstoke: Palgrave Macmillan). ISBN 978-1-137-06814-9

Morari, C. (2016). EU Role in the Republic of Moldova European Integration within Eastern Partnership. *CES Working Papers – Volume VIII, Issue 3*, s. 410-425. Dostupné z: <https://www.proquest.com/openview/55d4719f4175dddbc97221224094f886/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2035671>

Natorski, M. (2017). “The EU and Crisis in Ukraine: Policy Continuity in Times of Disorder?” In *The Revised European Neighbourhood Policy*, edited by Dimitris Bouris, and Tobias Schumacher, 177–196. Basingstoke: Palgrave MacMillan.
<https://orbi.uliege.be/handle/2268/191259>.

Petrov, R. (2005). How far to Endeavour? Recent Developments in the Adaptation of Ukrainian Legislation to EU Law. *European Foreign Affairs Review*. 8: 000–000, 10.54648/EERR2003007. 2003.

Putnam, D. R. (1988). Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games. *International Organization*. Vol. 42, No. 3 (Summer 1988), s. 427-460.

Radaelli, C. (2000). Whither Europeanization? Concept stretching and substantive change. *European Integration online Papers (EIoP) Vol. 4 (2000) N° 8*;
<http://eiop.or.at/eiop/texte/2000-008a.htm>

Radaelli C. M. (2004) Europeanisation: Solution or problem? *European integration online Papers*, roč. 8, č. 16, s. 1–26.

Rijpma, J. J. & Cremona, M. (2007). Rijpma, Jorrit J. and Cremona, Marise, The Extra-Territorialisation of EU Migration Policies and the Rule of Law. *EUI LAW Working Paper No. 2007/01*, Dostupné SSRN: <https://ssrn.com/abstract=964190>

Schimmelfennig, F. & Sedelmeier, U. (2004), “Governance by conditionality: EU rule transfer to the candidate countries of Central and Eastern Europe”, *Journal of European Public Policy*, Vol. 11, Issue 4, pp. 661-679.

Schimmelfennig F. & Sedelmeier, U. (2005). Introduction: Conceptualizing the Europeanization of Central and Eastern Europe. In: Schimmelfennig, F., Sedelmeier U. (eds.) *The Europeanization of Central and Eastern Europe. Studies in Political Economy*. Cornell University Press, Ithaca, s. 1–28.

Schimmelfennig, F. & Sedelmeier, U. (2008). Candidate Countries and Conditionality. In: Graziano, P., Vink, M.P. (eds) *Europeanization*. Palgrave Macmillan, London. pp. 88-101
https://doi.org/10.1057/9780230584525_7

Szulecki, K. & Overland, I. (2022). Russian nuclear energy diplomacy and its implications for energy security in the context of the war in Ukraine. *Nat Energy* 8, 413–421 (2023).
Dostupné z: <https://doi.org/10.1038/s41560-023-01228-5>

Špottová, K. (2015). Europeanization – Misinterpretation of the Concept In Practical Research. In Mathes, Nancy, Bonnici, Joseph, Azzopardi, Joseph a Allen, Mary (eds.). *Conference of the International Journal of Arts & Sciences*, s. 91–98. ISSN. 1943-6114.

Špottová, K. (2017). Horizontální evropeizace: teoretická úvaha nad horizontální formou konceptu evropeizace. *Acta Politologica*, roč. 9, č. 2, s. 1–17.

Trauner, F. (2009). From membership conditionality to policy conditionality: EU external governance in South Eastern Europe. *Journal of European Public Policy*, 16:5, s. 774-790, DOI: 10.1080/13501760902983564

Ugur, M. (2013). Europeanization, EU Conditionality, and Governance Quality: Empirical Evidence on Central and Eastern European Countries, *International Studies Quarterly*, Volume 57, Issue 1, March 2013, Pages 41–51, <https://doi.org/10.1111/isqu.12035>

Vásquez, I., McMahon, F., Murphy, R. & Schneider, G. S. (2022). The Human Freedom Index 2022. A Global Measurement of Personal, Civil and Economic Freedom. The Cato Institute and the Fraser Institute. ISBN: 978-1-952223-78-5.

Yin, R. K. (1994). Discovering the Future of the Case Study. *Method in Evaluation Research*. *American Journal of Evaluation*, 15(3), 283–290.
doi:10.1177/109821409401500309

Neperiodická literatura:

Andrle, J. (2023). Ukrajinská uprchlická krize: Srovnání s historií. Člověk v tísní. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/ukrajinska-uprchlicka-krize-srovnani-s-historii-9957gp>

Basel Institute on Governance. (2022). *Basel AML Index 2022: 11th Public Edition Ranking money laundering and terrorist financing risks around the world*. Dostupné z: index.baselgovernance.org.

Benátská komise. (2022). Stanovisko Benátské komise k návrhu zákona "O změnách některých právních předpisů Ukrajiny o zlepšení postupu výběru kandidátů na funkci soudce Ústavního soudu Ukrajiny na základě výběrového řízení", vydané dne 23. listopadu 2022 podle článku 14a jednacího řádu Benátské komise. CDL-PI(2022)046-e, Dostupné z: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2022\)046-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2022)046-e)

Brzozowski, A. (2022a). Russia uses Belarus as proxy to bypass Western sanctions, opposition warns. Euractiv. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/interview/russia-uses-belarus-as-proxy-to-bypass-western-sanctions-opposition-warns/> Retrieved on 12 March 2023.

Brzozowski, A. (2022b). North Macedonia's PM: We wish Ukraine good luck but for us, the EU didn't deliver yet. Euractiv. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/enlargement/interview/north-macedonia-pm-we-wish-ukraine-good-luck-but-for-us-the-eu-didnt-deliver-yet/>

BTI Transformation Index. (2022). BTI 2022 Country Report – Moldova. Dostupné z: https://bti-project.org/fileadmin/api/content/en/downloads/reports/country_report_2022_MDA.pdf

BTI Transformation Index. (2022). BTI 2022 Country Report – Ukraine. Dostupné z: https://bti-project.org/fileadmin/api/content/en/downloads/reports/country_report_2022_UKR.pdf

Chivvis, S. Ch. (2017). Understanding Russian „Hybrid Warfare“ and What Can be Done About It. Testimony Before the Committee on Armed Services United States House of Representatives. RAND Corporation. Santa Monica. Dostupné z: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/testimonies/CT400/CT468/RAND_CT468.pdf.

CZ PRES 2022. Logo a motto. CZ PRES 2022 [online]. [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://czech-presidency.consilium.europa.eu/cs/predsednictvi/logo-a-motto/>

Eastern Partnership Index 2015-2016. Charting Progress in European Integration, Democratic Reforms, and Sustainable Development. Eastern Partnership Civil Society Forum. December 2017. ISBN 978-2-930970-00-4. Dostupné z: <https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/EaP-Index-2015-16.pdf>

Eastern Partnership Index 2017. Charting Progress in European Integration, Democratic Reforms, and Sustainable Development. Eastern Partnership Civil Society Forum. December 2018. ISBN 978-2-930970-01-1. Dostupné z: <https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/EaP-Index-2017.pdf>

Eastern Partnership Index 2018-19. Charting Progress in European Integration, Democratic Reforms, and Sustainable Development. Eastern Partnership Civil Society Forum. December 2020. Dostupné z: https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/EaP-Index_Linkage-2018-2019.pdf

Eastern Partnership Index 2020-2021. Charting Performance in the Eastern Partnership: Democracy and Good Governance, Policy Convergence and Sustainable Development. Eastern Partnership Civil Society Forum. December 2021. Dostupné z: <https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/EaP-Index-2020-2021.pdf>

European Integration Index 2014 for Eastern Partnership Countries. Eastern Partnership Civil Society Forum Open Society. European Policy Institute, International Renaissance Foundation PASOS (Policy Association for an Open Society). February 2015. ISBN 978-80-87804-09-4. Dostupné z: https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/European-Integration-Index_2014.pdf

European Integration Portal. (2022). Government Office for Coordination on European and Euro-Atlantic Integration. Dostupné z: <https://eu-ua.org/en/government-office-coordination-european-and-euro-atlantic-integration/>

EUR-Lex. (srpen 2021). Přístupová kritéria (kodaňská kritéria). Úřad pro publikace Evropské unie. 16. srpen 2021. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:accession_criteria_copenhagen

EUR-Lex. (září 2022). Acquis. Úřad pro publikace Evropské unie. 28. září 2022. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=LEGISSUM:acquis>

Evropská komise. (2022a). The European Commission recommends to Council confirming Ukraine, Moldova and Georgia's perspective to become members of the EU and provides its opinion on granting them candidate status. Tiskové prohlášení. Brusel. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3790

Evropská komise. (červen 2022c). Vrchní rada soudců Moldavska. QANDA/22/3801 v konečném znění. Brusel. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_3801

Evropská komise. (březen 2022). Zpráva Evropské komise o implementaci Nástroje pro oživení a odolnost, COM(2022) 75 final, 1. březen 2022. Dostupné z: https://commission.europa.eu/system/files/2022-03/com_2022_75_1_en.pdf

Evropská komise. (červen 2022a). Stanovisko Komise k žádosti Moldavska o členství v Evropské unii. COM(2022) 406 v konečném znění, Brusel: Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Republic%20of%20Moldova%20Opinion%20and%20Annex.pdf>

Evropská komise. (červen 2022b). Stanovisko komise k žádosti Ukrajiny o členství v Evropské unii. COM(2022) 407 v konečném znění, Brusel: Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Ukraine%20Opinion%20and%20Annex.pdf>

Evropská komise. (říjen 2022). Key findings of the 2022 Report on Türkiye. European Commission – Countries insights, COUNTRY/22/6088, Brusel. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/country_22_6088

Evropská komise. (únor 2023). EU sanctions against Russia following the invasion of Ukraine, Factsheet, FS/22/1402, Luxembourg. ISBN 978-92-76-99570-8 Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_22_1402

Evropská komise. (duben 2023). EU sanctions against Russia explained. Brusel. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/#sanctions>

Evropská komise. (2023a). European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations (DG NEAR). Kapitoly Acquis. [cit. 6. březen 2023]. Dostupné z: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership/chapters-acquis_en

Evropská komise. (2023b). Accession negotiations. Dostupné z: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary/accession-negotiations_en

Evropská komise. (2023c). DG NEAR – Enlargement Policy. Dostupné z: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy_en

Evropská rada. (červen 2022). Závěry Evropské rady, 23. a 24. června 2022, Brusel. EUCO 24/22. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/57442/2022-06-2324-euco-conclusions-en.pdf>

Evropská rada. (říjen 2022). Jednomyslnost. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/voting-system/unanimity/>

Evropská unie. (2003). EU ACTION PLAN ON JUSTICE AND HOME AFFAIRS IN UKRAINE. *Official Journal of the European Union*. C 77/1. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003XG0329\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003XG0329(01)&from=EN)

Evropské hodnoty. (2021). Maďarský jaderný scénář v Česku: Vláda připravuje v Dukovanech ruský jednosměrný tunel. European Values Press Release. Praha. Dostupné z: <https://europeanvalues.cz/cs/hungarian-nuclear-scenario-in-the-czech-republic-the-government-is-preparing-a-russian-one-way-tunnel-in-dukovany/>

Evropský parlament. (červen 2022s). Candidate status of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia, European Parliament resolution of 23 June 2022 on the candidate status of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia (2022/2716(RSP)). Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0249_EN.pdf

Gaarmann, M. W. (2022). As Ukraine pushes for EU candidate status, enlargement hopes fade in the Western Balkans. LSE European Politics and Policy (EUROPP) blog (22 Jun 2022). Blog Entry. Dostupné z: <https://eprints.lse.ac.uk/116086/>

Global Initiative against Transnational Organized Crime. (2021). Global Organized Crime Index. Comparison of Criminalities between Ukraine and Moldova. Dostupné z: <https://ocindex.net/country/ukraine/moldova>

Global Initiative against Transnational Organized Crime. (2021). Global Organized Crime Index. Moldova 2021. Dostupné z: https://ocindex.net/assets/downloads/english/ocindex_profile_moldova.pdf

Global Initiative against Transnational Organized Crime (GI-TOC 2021). (2021). Global Organized Crime Index. Ukraine 2021. Dostupné z: https://ocindex.net/assets/downloads/english/ocindex_profile_ukraine.pdf

Global Initiative against Transnational Organized Crime (GI-TOC 2023). (2023). *New Frontlines, Organized criminal economies in Ukraine in 2022*. Research Report. Ženeva. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/02/New-frontlines-organized-criminal-economies-in-Ukraine-in-2022-GI-TOC-February-2023.pdf>

Goodrick, D. (2014). Comparative Case Studies, Methodological Briefs: Impact Evaluation 9, UNICEF Office of Research, Florence. Dostupné z: https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/brief_9_comparativecasestudies_eng.pdf

Herre, B. and Roser, M. (2016). "Human Rights". Published online at OurWorldInData.org. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/human-rights>

Horáková, K. (2023). Moldavsko chce, aby EU přijala sankce proti tamním proruským oligarchům. Obává se státního převratu. Euractiv. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/rozsireni-eu/news/moldavsko-chce-aby-eu-prijala-sankce-proti-tamnim-proruskym-oligarchum-obava-se-statniho-prevratu/>

Institute for European Policies and Reforms (IPRE). (2023). 9 steps towards the opening of accession negotiations with the European Union. Shadow Report No. 1. Chisinau. [online]: <https://ipre.md/2023/04/13/raport-alternativ-nr-1-realizarea-planului-de-actiuni-pentru-implementarea-masurilor-propuse-de-comisia-europeana-in-avizul-sau-privind-cererea-de-aderare-a-republicii-moldova-la-ue/?lang=en>

International Crisis Group. (2023). CrisisWatch, Tracking Conflict Worldwide. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/april-alerts-and-march-trends-2023>

Juhász, B. and Pap, E. (2018). *Backlash in Gender Equality and Women's and Girls' Rights Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs*. Study. Brussels: Directorate General for Internal Policies of the Union. PE 604.955 – June 2018. Dostupné z: https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1372/IPOL_STU%282018%29604955_EN.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kołodziejcki, M. (2022). Fond soudržnosti. Evropský parlament. Brusel. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/96/fond-soudrznosti>

Kraemer, R. and Janda, J. (2021). Orban's Hungary: A Russia and China Proxy Weakening Europe. European Values Report. Praha. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/01/ORBANS_HUNGARY_A_RUSSIA_AND_CHINA_PROXY_WEAKENING_EUROPE.pdf

Krekó, P., a Szicherle, P. (2018). Why Is Hungary Blocking Ukraine's Western Integration? Atlantic Council. Dostupné z: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/why-is-hungary-blocking-ukraine-s-western-integration/>

Matthijs, M. (2022). Ukraine Could Become an EU Member. What Would That Mean? Council on Foreign Relations. Dostupné z: <https://www.cfr.org/in-brief/ukraine-could-become-eu-member-what-would-mean>

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (MZV ČR). (2022). Minister Lipavský starts accession negotiations with North Macedonia and Albania on behalf of the EU. Dostupné z: https://www.mzv.cz/representation_brussels/en/news_and_media/ministr_lipavsky_zahajil_zu_eu.html

Ministry of Foreign Affairs and European Integration of the Republic of Moldova. (2023). AA Reports. Dostupné z: <https://mfa.gov.md/en/content/aa-reports>

Minzarari, D. (2023). Population-centric: Lessons from Russia's hybrid war in Moldova. European Council on Foreign Relations. Dostupné z: <https://ecfr.eu/article/population-centric-lessons-from-russias-hybrid-war-in-moldova/>

Mocák, F. (2019). Role EU v srbsko-kosovském konfliktu. Euractiv. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropska-unie-a-svet/linksdossier/role-eu-v-srbsko-kosovskem-konfliktu/>

Morina, E. (2023). The politics of dialogue: How the EU can change the conversation in Kosovo and Serbia. European Council on Foreign Affairs. Dostupné z: <https://ecfr.eu/publication/the-politics-of-dialogue-how-the-eu-can-change-the-conversation-in-kosovo-and-serbia/>

Muminović, E. (2020). Sofia and Skopje – Is there a light at the end of the tunnel? European Western Balkans Analysis. Belgrade. Dostupné z: <https://europeanwesternbalkans.com/2020/11/04/sofia-and-skopje-is-there-a-light-at-the-end-of-the-tunnel/>

The New Europe Center. (2023). Candidate Check-3: Where Ukraine is in the implementation of 7 EU recommendations. Kyiv. Dostupné z: <http://neweurope.org.ua/en/analytics/kandydat-check-3-de-ukrayina-perebuyaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatstva/>

Nieczypor, K. (2023). Ukraine's Integration with the EU in the context of the war. Europeum. Think Visegrad Policy Paper. Dostupné z: <https://europeum.org/data/articles/krzysztof-nieczypor.pdf>

Papada, E., Altman, D., Angiolillo, F., Gastaldi, L., Köhler, T., Lundstedt, M., Natsika, N., Nord, M., Sato, Y., Wiebrecht, F., and Lindberg, S. I. (2023). Defiance in the Face of Autocratization. Democracy Report 2023. University of Gothenburg: Varieties of Democracy Institute (V-Dem Institute). Dostupné z: https://www.v-dem.net/documents/30/V-dem_democracyreport2023_highres.pdf

Smlouva o Evropské Unii (07/02/1992). Official Journal C 191, 29/07/1992 P. 0001–0110. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:11992M/TXT>

State sites of Ukraine – Government Portal. (2023). Reports on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU. Dostupné z: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>

Stojić, M. (2018). Serbia on the EU path: A troublesome journey through uncharted territory. *Europeum. Eastern Monitor*. Dostupné z: <https://www.europeum.org/data/articles/eastern-monitor-marko.pdf>

Sydorenko, S. (srpen 2022). *Ukraine's Actions to Start EU Accession negotiations: Detailed Plan and Analysis*. *European Pravda*. Dostupné z: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/articles/2022/08/22/7145358/> Retrieved on 3 April 2023.

Sydorenko, S. (listopad 2022). Ukraine failing Its Own Strategy To Meet EU Requirements Swiftly. *European Pravda*. Dostupné z: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/articles/2022/11/14/7150585/>

Tamma, P. (2022). EU strikes deal with Hungary, reducing funding freeze to get Ukraine aid approved. *Politico*. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/eu-deal-hungary-drop-vetoe-recovery-plan-approved-funding-freeze-ukraine-aid/>

Transparency International (CPI). (2022). *Corruption Perception Index 2022*. ISBN: 978-3-96076-233-1. Dostupné z: https://images.transparencycdn.org/images/Report_CPI2022_English.pdf

Transparency International (2023). *CPI 2022 for Eastern Europe & Central Asia: Growing Security Risks And Authoritarianism Threaten Progress Against Corruption*. 31. ledna 2023. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/news/cpi-2022-eastern-europe-central-asia-growing-security-risks-authoritarianism-threaten-progress-corruption>

Transparency International (CPI). (2023). *Corruption Perception Index*. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>

UkraineInvest Investment Promotion Office. (2023). *Martial Law*. Cabinet of Ministers of Ukraine. Kyjev. Dostupné z: <https://ukraineinvest.gov.ua/response-to-war/helpdesk/martial-law/>

UNHCR (2023a). *Operational Data Portal. Ukraine Refugee Situation*. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

UNHCR The UN refugee Agency (2023b). *Emergencies. Ukraine Emergency*. Dostupné z: <https://www.unrefugees.org/emergencies/ukraine/>

World Justice Project (WJP). (2022). *World Justice Project Rule of Law Index 2022*. Report. Dostupné z: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/downloads/WJPIndex2022.pdf>

World Justice Project (WJP): *Rule of Law Index (2023). Moldova*. Dostupné z: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/> Retrieved on 13 March 2023.

World Justice Project (WJP): Rule of Law Index (2023). Ukraine. Dostupné z:
<https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Ukraine/>
Retrieved on 13 March 2023.

Zygierewicz, A. (2018). Association agreements between the EU and Moldova, Georgia and Ukraine, European Implementation Assessment. European parliamentary Research Service. DOI: 10.2861/22261 Dostupné z:
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621833/EPRS_STU\(2018\)621833_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621833/EPRS_STU(2018)621833_EN.pdf)

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Rule of Law Index: Absence of Corruption (WJP) (graf)
- Příloha č. 2: Corruption Perception Index (CPI) (graf)
- Příloha č. 3: Eastern Partnership Index (graf)
- Příloha č. 4: BTI Transformation Index (graf)
- Příloha č. 5: WJP: Rule of Law Index, Criminal Justice (graf)
- Příloha č. 6: WJP: Rule of Law Index, Civil Justice (graf)
- Příloha č. 7: Eastern Partnership Index (graf)
- Příloha č. 8: V-Dem, Our World in Data (graf)
- Příloha č. 9: V-Dem, Our World in Data (graf)
- Příloha č. 10: Human Freedom Index (graf)
- Příloha č. 11: Eastern Partnership Index (graf)
- Příloha č. 12: Basel AML Index (graf)
- Příloha č. 13: Organized Crime Index (graf)
- Příloha č. 14: Eastern Partnership Index (graf)
- Příloha č. 15: Eastern Partnership Index (graf)
- Příloha č. 16: Eastern Partnership Index (graf)
- Příloha č. 17: Eastern Partnership Index (graf)
- Příloha č. 18: Časové znázornění procesu sbližování (tabulka)
- Příloha č. 19: Implementace doporučení Evropské komise v Moldavsku (tabulka)
- Příloha č. 20: Implementace doporučení Evropské komise na Ukrajině (tabulka)
- Příloha č. 21: Dataset Moldavsko**
- Příloha č. 22: Dataset Ukrajina**

Všechny grafy, tabulky a obrázky byly vypracovány autorem na základě dat dostupných na webových stránkách příslušných indexů, hodnotících portálů a institucí Evropské unie.

Příloha č. 21: Dataset Moldavsko

Dataset byl rozdělen na období 2014-2016 a 2017-2019 podle národních reportů hodnotících aproximaci legislativy v rámci Asociační dohody. Z datasetů vyplývá, že Moldavsko přijalo v oblasti justice a vnitra mezi lety 2014-2019 celkem 55 zákonů.

OBDOBÍ 2017-2019

TITLE II. POLITICAL DIALOGUE AND REFORMS, COOPERATION IN THE FIELD OF FOREIGN AND SECURITY POLICY

Human rights

Adoption of Law no. 70 of April 13, 2017 provisions on the People's Advocate.

Adoption of Law no. 224 of November 2, 2017 which makes changes to the salary system of the People's Advocate and the staff employed in the office.

Adoption of Law no. 163 of July 20, 2017 for the amendment and completion of some legislative acts (entered into force on December 20, 2017), changes were made to the Criminal Code, the Criminal Procedure Code, the Execution Code, the Contravention Code in the s

Adoption of Law no. 219 of November 8, 2018 regarding the General Carabinieri Inspectorate

Justice reform

Adoption of Law no. 136 of July 7, 2017 on the Government and the reform of the central public administration.

Adoption of State Budget Law for the year 2018 no. 289 of December 15, 2017.

Adoption of Law no. 17 of April 5, 2018 on the simplification of civil procedure.

Adoption of Law no. 137 of September 27, 2018, Law no. 137 on transparent, merit-based procedure regarding the selection of candidates for the position of judge, the liquidation of legislative gaps in the part related to the promotion, transfer, secondment, suspe

Common Security and Defense Policy

Adoption of Law no. 299 of December 21, 2017 on The Information Security Concept of Republic of Moldova.

Combating terrorism

Adoption of Law no. 120 of June 21, 2017 on the prevention and combating of terrorism.

Prevention and fight against corruption

Adoption of Law no. 74 of April 26, 2018 on normative framework that regulates the activity and competences of the ANI

Adoption of Law no. 66 of May 24, 2018 on normative framework that regulates the activity and competences of the ANI

TITLE III: JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY

Rule of Law

Adoption of Integrity Law no. 82 of May 25, 2017 which comes to unify the anti-corruption legal framework of the last 9 years, establishing uniform obligations to prevent corruption in all public institutions. *přidáno do kategorie boje proti korupci

Adoption of Law no. 136 of July 19, 2018 on the amendment of Law no. 178/2014 on the disciplinary liability of judges. *přidáno do kategorie justice

Prevention and fight against corruption

Adoption of Law no. 48 of March 30, 2017 on the creation of Criminal Assets Recovery Agency (ARBI). Strengthening the capacities of the Anticorruption Prosecutor's Office

Adoption of Law no. 122 of July 12, 2018 on whistleblowers published in the Official Gazette on 17.08.2018 and entered into force on 17.11.2018

Money laundering and financing of terrorism

Adoption of Law no. 308 of December 22, 2017 on prevention and combating of money laundering and the financing of terrorism.

Celkem	17
TITLE II:	12
TITLE III:	5

Upozornění: Autor se dle nejlepšího vědomí a svědomí pokusil extrahovat z vládních reportů pro období 2017-2019 ty zákony, které spadaly pod TITLE II. a TITLE III. příslušných reportů. Z důvodu překladu vládních reportů a nekonzistentní terminologii však mohlo dojít k určitému pochybení.

Kategorie nebyla vybrána pro dílčí komparaci.

OBDOBÍ 2014-2016

TITLE II: POLITICAL DIALOGUE AND REFORMS, COOPERATION IN THE FIELD OF FOREIGN AND SECURITY POLICY

Human Rights

Adoption of Law no. 151 of July 30, 2015 regarding the government agent.

Adoption of Law no. 137 of July 3, 2015 regarding mediation (Official Gazette 2015, no. 224-233, art. 445 of August 21, 2015).

Adoption of Law no. 137 (II.) of July 29, 2016 regarding the rehabilitation of crime victims.

Adoption of Law no. 196 of July 28, 2016 for the amendment and completion of some legislative acts.

Adoption of Law no. 36 of April 9, 2015 for the modification and completion of some legislative acts.

Adoption of Law no. 164 of July 31, 2015 for the approval of the Regulation on the organization and operation People's of the Office Advocate, of the entered into force on October 2, 2015.

Adoption of Law no. 201 of July 28, 2016 amending and supplementing some legislative acts.

Adoption of Law to supplement the Constitution of the Republic of Moldova with provisions on the People's Advocate.

Justice

Adoption of Law no. 178 of July 25, 2014 regarding the disciplinary liability of judges.

Adoption of Law no. 256 of November 25, 2016 for the amendment and completion of the Constitution of the Republic of Moldova.

Adoption of Law no. 3 of February 2, 2016 regarding the Prosecutor's Office (Official Gazette no. 69-77 of 25.03.2016, art. 113).

Adoption of Law no. 152 of July 1, 2016 for the amendment and completion of some legislative acts (Official Gazette no. 245-246 of 30.07.2016, art. 517).

Adoption of Law no. 159 of July 7, 2016 regarding the specialized prosecutor's offices (Official Gazette no. 245-246 of 07.30.2016, art. 519).

Adoption of Law no. 85 of April 28, 2016 amending and supplementing Law no. 152-XVI of 8 June 2006 on the National Institute of Justice and other legislative acts, in force since 12.11.2016.

Prevention and fight against corruption

Adoption of Law no. 180 of October 22, 2015 for the amendment and completion of some legislative acts, which includes the CNA under the authority of the Parliament.

Adoption of Law no. 102 of May 26, 2016 to adjust the provisions of Law no. 325 of 23.12.2013 regarding the testing of professional integrity to the principles of constitutionality (Decision of the Constitutional Court no. 7 of 16.04.2015).

Adoption of Law no. 134 of June 17, 2016 for the amendment and completion of some legislative acts.

Adoption of Law no. 132 of June 17, 2016 regarding the National Integrity Authority.

Adoption of Law no. 133 of June 17, 2016 regarding the declaration of wealth and personal interests.

Foreign and Security Policy

Adoption of Law no. 219 of December 3, 2015 on the participation of the Republic of Moldova in international missions.

Approval of Law no. 25 of March 4, 2016 on international restrictive measures.

Adoption of Law no. 140 of June 17, 2016 for the amendment and completion of Law no. 345-XV of July 25, 2003 regarding national defense.

Adoption of Law no. 105 of May 28, 2015 regarding the Ratification of the Arms Trade Treaty.

Adoption of Law no. 144 of November 7, 2016 amending Law No. 200 of 16.07.2010 regarding the regime of foreigners and Law No. 275-XIII of 10.11.1994 regarding the legal status of foreign citizens and stateless persons.

Adoption of Law on international restrictive measures of April 3, 2016.

Adoption of Law on the National Intelligence Service.

Adoption of Law of June 28, 2016 on the approval of the Information Security Concept of the Republic of Moldova.

Adoption of Law on the approval of counter-informative activity and external informative activity.

Adoption of Law for the republication of Law no. 345-XV of July 25, 2003 regarding national defense.

Adoption of Law complementing Law No 170-XVI of 19 July 2007 on the status of intelligence and security officers.

Adoption of Law on the prevention and combating of terrorism.

TITLE III: JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY

Protection of personal data

Adoption of Law no. 87 of April 28, 2016 for the modification and completion of some legislative acts.

Cooperation in the field of migration, asylum and border management

Adoption of Law no. 151 of July 1, 2016 regarding the asylum in the Republic of Moldova.

Preventing and combating organized crime, corruption and other illegal activities

Adoption of Law no. 116 of May 28, 2015 regarding the ratification of The agreement on operational and strategic cooperation between the Republic of Moldova and Europol.

The fight against illegal drugs

Adoption of Law no. 193 of July 28, 2016 which added and amended art. 1341 and 2171 of the Criminal Code and art. 85, 86 and 87 of the Criminal Code and Law no. 382 of 06.05.1999 regarding the circulation of narcotic and psychotropic substances.

Money laundering and financing of terrorism

Adoption of Law no. 94 of May 13, 2016 amendment and completion of Law no. 62-XVI of 21.03.2008 on currency regulation.

Migration and asylum

Adoption of Law no. 93 of March 25, 2016 amending and supplementing Law no. 270-XVI of 18.12.2008 regarding asylum.

Protection of personal data

Adoption of Law on Amendment of Law no. 182-XVI of July 10, 2008.

Celkem	38
TITLE II:	31
TITLE III:	7

Upozornění: Autor se dle nejlepšího vědomí a svědomí pokusil extrahovat z vládních reportů pro období 2014-2016 ty zákony, které spadaly pod TITLE II. a TITLE III. příslušných reportů. Z důvodu překladu vládních reportů a nekonzistentní terminologii však mohlo dojít k určitému pochybení.

Kategorie nebyla vybrána pro dílčí komparaci.

Příloha č. 22: Dataset Ukrajina

Dataset byl rozdělen na období 2014-2016 a 2017-2019 podle národních reportů hodnotících aproximaci legislativy v rámci Asociační dohody. Z datasetů vyplývá, že Ukrajina přijala v oblasti justice a vnitra mezi lety 2014-2019 celkem 66 zákonů.

OBDOBÍ 2017-2019	
II. POLITICAL DIALOGUE AND FREEDOM, POLITICAL ASSOCIATION	
Decentralisation	
The Law of Ukraine "On the status of headpersons, the scope of their powers and the grounds and procedure for the early termination of their powers" (No. 1848-VIII).	
The Law of Ukraine "On the procedure for the voluntary accession of territorial communities to already existing amalgamated territorial communities (ATCs)" (No. 1851-VIII).	
The Law of Ukraine "On specific rules applicable to the amalgamation of territorial communities located in adjoining regions" (No. 1923-VIII).	
The Law of Ukraine (No. 2498-VIII dated 10.7.2018).	
Human Rights	
The Law of Ukraine "On national security" (dated 21 June 2018, No. 2469-VIII).	
The Law of Ukraine "On amendments to article 80 of the Constitution of Ukraine (on the parliamentary immunity of Ukrainian MPs)" (No. 27-IX dated 03.09.2019).	
III. JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY	
Human rights and fundamental freedoms	
The Law of Ukraine "On preventing and combating domestic violence" (No. 2229-VIII of 07.12.2017).	
The Law of Ukraine "On amendments were made to the Criminal Code of Ukraine and the Criminal Procedural Code of Ukraine" (No. 2227-VIII of 06.12.2017).	
Corruption	
The Law of Ukraine "On the High Anti-corruption Court" (No. 2447-VIII dated 07.06.2018).	
The Law of Ukraine "On amendments to certain legislative acts of Ukraine on improvement of certain provisions of the criminal procedure legislation" (No. 187-IX dated 04.10.2019).	
The Law of Ukraine "On amendments to the Law of Ukraine "On the judicial system and status of judges" and certain laws of Ukraine on the activities of judiciary self-government" (No. 193-IX dated 16.10.2019).	
The Law of Ukraine "On amendments to certain legislative acts of Ukraine on ensuring the effectiveness of the institutional mechanism for corruption prevention" (No. 140-IX dated 02.10.2019).	
The Law of Ukraine "On amendments to the Law of Ukraine "On corruption prevention" regarding corruption whistle-blowers" (No. 198-IX dated 17.10.2019).	
The fight against illicit drugs *přidáno do kategorie boje proti organizovanému zločinu	
The law on Ukraine's accession to the Council of Europe Enlarged Partial Agreement on the Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group).	
Prosecutor's Office Reform	
The Law of Ukraine "On amendments to certain legislative acts of Ukraine on priority measures for the reform of the prosecution authorities" (No. 113-IX dated 19.09.2019).	
Judicial reform	
The Law of Ukraine "On the Constitutional Court of Ukraine" (No. 2136-VIII of 13.07.2017).	
The Law of Ukraine "On amendments to the procedural legislation (No. 2147-VIII of 03.10.2017).	

Celkem	17
TITLE II:	6
TITLE III:	11

Upozornění: Autor se dle nejlepšího vědomí a svědomí pokusil extrahovat z vládních reportů pro období 2017-2019 ty zákony, které spadaly pod TITLE II. a TITLE III. příslušných reportů. Z důvodu překladu vládních reportů a nekonzistentní terminologii však mohlo dojít k určitému pochybení.

Kategorie nebyla vybrána pro dílčí komparaci.

OBDOBÍ 2014-2016**II. POLITICAL DIALOGUE AND FREEDOM, POLITICAL ASSOCIATION****Reform of law enforcement bodies**

The Law of Ukraine "On the disciplinary statute of the National Police of Ukraine" (Reg. No 4670).
 The Law of Ukraine «On the State Bureau of Investigation» (No 794-VIII of March 1, 2016).
 The Law of Ukraine No. 193-VIII.
 The Law of Ukraine «On the National Police» (No. 580-VIII entered into force on 7 November 2015).
 The Law of Ukraine No. 507-VIII (dated 13 July 2015) ratified the Memorandum on mutual understanding between Ukraine and the European Police Office on the secure line of communication establishment entered into force.
 The Law of Ukraine «On Probation» (No. 160-VIII).
 The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Relating to Reform of Internal Affairs Bodies" (dated 12 February 2015).

Functioning of democratic institutions

The Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Relating to Decentralization of Powers in the Field of Architectural-Construction Control and Improvement of City Planning Legislation» (No. 320-VIII).
 The Law of Ukraine "On Amendments to the Budget Code of Ukraine (Relating to the Reform of Intergovernmental Budget Relations)".
 The Law of Ukraine «On Voluntary Amalgamation of Territorial Communities» (No. 157-VIII).
 The Law of Ukraine «On Principles of the State Regional Policy» (No. 156-VIII).

Human rights and fundamental freedoms

The Law of Ukraine No. 785-VIII.

Freedom of expression

The Law of Ukraine «On the reform of state and municipal printed media» (No. 917-VIII).

Foreign and security policy

The Law of Ukraine No. 143-VIII that ratified the Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Government of the Lithuanian Republic and the Government of the Republic of Poland on the establishment of a joint military unit.

Combating terrorism

The Law of Ukraine "On Amendments to the Laws of Ukraine Relating to Combating Terrorism".
 The Law of Ukraine "On Amendments to the Criminal Procedure Codes of Ukraine Relating to the Inevitability of Penalty for Certain Crimes Against National Security, Public Safety, and Corruption Crimes".

Preventing and combating Corruption

The Law of Ukraine «On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine» (No. 630-VIII).
 The Law of Ukraine "On the Prevention of Corruption" (No. 1700-VII dated 14 October 2014).
 The Law of Ukraine "On the National Anti-Corruption Bureau" (No. 1698-VII dated 14 October, 2014).
 The Law of Ukraine "On Principles of the State Anti-Corruption Policy in Ukraine (Anti-Corruption Strategy) for 2014 – 2017" (No. 1699-VII dated 14 October 2014).
 The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Relating to Determination of Final Beneficiaries of Legal Persons and Public Figures" (No. 1701-VII dated 14 October 2014).
 The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Relating to Ensure the Functioning of the National Anti-Corruption Bureau and the National Agency for the Prevention of Corruption" (No. 198-VIII dated 25 February 2015).
 The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine Relating to the Access to Public Information in the Form of Open Data" (No. 319-VIII of April 9, 2015).
 The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine to Enhance Transparency in the Sphere of Ownership Relations in Order to Prevent Corruption" (No. 597-VIII).
 The Law of Ukraine "On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine Relating to Certain Issues on Seizure of Property to Eliminate Corruption Risks in its Application" (No. 769-VIII).
 The Law of Ukraine "On Amendments to the Criminal and Civil Codes of Ukraine Relating to Improving an Institute of Special Confiscation to Eliminate Corruption Risks in its Application" (No. 770-VIII).
 The Law of Ukraine "On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine following recommendations of the EU on Ukraine's implementation of the Action Plan on Visa Liberalization Relating to Clarification of the Jurisdiction of Pre-trial Investigation Bodies".
 The Law of Ukraine "On the National Agency of Ukraine for the Detection, Investigation and Management of Assets Derived from Corruption and other Crimes" (No. 772-VIII).

Election reform

The Law of Ukraine "On Local Elections" No. 595-VIII.
 The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine Relating to Organization of the First Elections of Deputies to Local Councils and Heads (Mayors) of Villages, Settlements and Cities" (No. 676-VIII).
 The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Relating to Prevention and Counteraction of Political Corruption" has been adopted (No. 731-VIII) "přidáno do kategorie boje proti korupci".
 The Law of Ukraine "On Amendments to Article 87 of the Budget Code of Ukraine (relating to political party financing)" (No. 732-VIII).

III. JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY**Judicial reforms**

The Law of Ukraine "On amendments to certain legislative acts of Ukraine on enhancing the provisions for judicial protection of foreigners and stateless persons and adjusting issues linked to counteracting illegal migration" (No 1379-VIII of 19 May 2016).
 The Law of Ukraine "On the Public Prosecutor's Office" (dated 14 October 2014).
 The Law of Ukraine «On amendments to the Law of Ukraine «On Public Prosecutor's Office» (relating to improvement and peculiarities of applying certain provisions)" (No. 578-VIII).
 The Law of Ukraine "On amendments to the Constitution of Ukraine (concerning justice)" (No 1401-VIII of 2 June 2016).
 The Law of Ukraine "On the judicial system and the status of judges" (No 1402-VIII of 2 June 2016).
 The Law of Ukraine "On the Supreme Council of Justice" (No 5180 of 23 September 2016).
 The Law of Ukraine "On amendments to certain legislative acts of Ukraine concerning activities of the Prosecutor General's Office" (No 1355-VIII of 12 May 2016).
 The Law of Ukraine "On enforcement proceeding" (No 1404-VIII).
 The Law of Ukraine "On bodies and persons engaged in judgements and other bodies' decisions enforcement" (No 1403-VIII).
 The Law of Ukraine "On Ensuring the Right to a Fair Trial" (dated 12 February 2015).

Cooperation on migration and asylum

The Law of Ukraine "On amendments to the Law of Ukraine «On refugees and persons in need of additional or temporary protection".
 The Law of Ukraine "On amendments to the Code of Administrative Procedure of UA concerning immediate consideration by the courts of claims of forced expulsion or for detention in order to identify and provide forced expulsion of foreigners and stateless persons".
 The Law of Ukraine "On Ensuring the Rights and Freedoms of Internally Displaced Persons" (20 October 2014).

Cooperation in law enforcement, combating organized crime and money laundering

The Law of Ukraine No.245-VIII enhancing social protection of the internally displaced persons, who are unemployed, averting restriction of their rights, and expanding the opportunities for the unemployed to be engaged in public works.
 The Law of Ukraine "On Preventing and Counteracting Legalization (money laundering) of Incomes Obtained in a Criminal Manner, Financing Terrorism and Proliferation of Weapons of Mass Destruction".

Corruption

The Law of Ukraine "On introduction of e-declarations" (No 1022-VIII of 15 March 2016).
 The Law of Ukraine No 1021-VIII of 18 February, 2016 that enhances the principles for the functioning of the National Agency empowering it to manage assets arrested in the criminal proceedings or confiscated due to their illicit origin.

Celkem	49
TITLE II:	32
TITLE III:	17

Upozornění: Autor se dle nejlepšího vědomí a svědomí pokusil extrahovat z vládních reportů pro období 2014-2016 ty zákony, které spadaly pod TITTLE II. a TITTLE III. příslušných reportů. Z důvodu překladu vládních reportů a nekonzistentní terminologii však mohlo dojít k určitému pochybení.

Kategorie nebyla vybrána pro dílčí komparaci.

Zdroje:

Příloha č. 21: Dataset Moldavsko

Ministry of Foreign Affairs and European Integration of the Republic of Moldova. (2023). AA Reports. Dostupné z: <https://mfa.gov.md/en/content/aa-reports>

*Hodnotící reporty jsou na oficiálních stránkách ministerstva dostupné pouze v originálním jazyce. Překlad do Anglického jazyka probíhal pomocí Google Neural Machine Translation.

Příloha č. 22: Dataset Ukrajina

State sites of Ukraine – Government Portal. (2023). Reports on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU. Dostupné z: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>